

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**« Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΤΩΝ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ.»**
(Μια οικονομική ανάλυση)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ:

ΚΑΤΣΑΜΠΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΠΑΠΑΔΟΓΕΩΡΓΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΣΙΑΜΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΔΑΣ

Πάτρα 2017

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ:

**« THE CASE OF RELEASE OF PROFESSIONS.»
(*A economic analysis*)**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ:

ΚΑΤΣΑΜΠΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΠΑΠΑΔΟΓΕΩΡΓΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΣΙΑΜΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΔΑΣ

Πάτρα 2017

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η άρση των φραγμών και των περιορισμών στη λειτουργία των αγορών , αποτελούν βασική έννοια στο θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ.

Έτσι και η χώρα μας, για να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της έναντι των Μνημονίων της Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής, προχώρησε στο άνοιγμα και την απελευθέρωση των μέχρι πρόσφατα «κλειστών επαγγελματών» .

Η ελευθερία των αγορών, δίνει χώρο στην λειτουργία του ανταγωνισμού, που με τη σειρά του, μειώνει τις τιμές και τις αμοιβές των παρεχομένων υπηρεσιών.

Μια ελεύθερη αγορά, έρχεται σε αντίθεση με μια ρυθμιζόμενη , όπου το κράτος παρεμβαίνει στην προσφορά και την ζήτηση, μέσω μεθόδων που δεν υπακούουν στους νόμους της αγοράς.

Τέτοιοι ήταν και οι νόμοι που προϋπήρχαν στα εν λόγω επαγγέλματα, που δημιουργούσαν φραγμούς εισόδου ή καθορισμό συμπεριφοράς και καθορισμό τιμών . Δεν άφηναν να λειτουργήσουν ελεύθερα οι τιμές των αγαθών , καθοριζόμενες από την δύναμη της προσφοράς και της ζήτησης , φτάνοντας σε σημείο ισορροπίας χωρίς καμία κρατική παρέμβαση .

Η χώρα μας , με τον νόμο 3919/2011 , καταργεί όλους του αδικαιολόγητους περιορισμούς στην πρόσβαση και άσκηση οποιουδήποτε επαγγέλματος.

Η εργασία μας , αναφέρεται στους εν λόγω περιορισμούς , στις συνέπειες της ύπαρξης των «κλειστών επαγγελματών» στα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που υπήρχαν στο χώρο, καθώς και τις τάσεις που υπήρχαν αντίστοιχα διεθνώς.

Τέλος, γίνεται μια προσπάθεια μέτρησης των μεταβολών ,που υπόκεινται κάθε επάγγελμα από την θέσπιση των μεταρρυθμίσεων, όπως αυτές καταγράφονται ανά κλάδο δραστηριότητας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από το έτος 2010, η χώρα μας έχει προωθήσει ένα θεσμικό πλαίσιο ρύθμισης, που άρει την περιορισμένη πρόσβαση και την άσκηση στον τομέα των υπηρεσιών, για μια σειρά επαγγελματών /οικονομικών δραστηριοτήτων.

Οι περιορισμοί και οι ρυθμίσεις ήταν αρκετές , και πολλές από αυτές προέβαλαν σημαντικά εμπόδια στον ανταγωνισμό και την λειτουργία της ελεύθερης αγοράς , χωρίς να είναι σαφές ότι μπορούσαν να υφίσταντο , λόγω κοινωνικού και δημοσίου συμφέροντος .

Με στόχο την ανταγωνιστικότερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία των αγορών , καθώς και την καλύτερη επίδοση σε βασικά οικονομικά μεγέθη, θεσπίστηκε ο νόμος Ν.3919/2011 , που έφερε την κατάργηση των αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελματών .

Επιπλέον , κάποιες από τις εν λόγω ρυθμίσεις , αντίκεινται στις οριζόμενες από την Οδηγία 2006/123 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία προβλέπει για όλες τις χώρες-μέλη, την άρση των αδικαιολόγητων περιορισμών και ρυθμίσεων στη λειτουργία της αγοράς των υπηρεσιών .

Σήμερα , εκτός της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει η χώρα μας λόγω των Μνημονίων Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής, φαίνεται να ηγεμονεύει η άποψη , ότι «όσο πιο απελευθερωμένη και αρρύθμιστη είναι η άσκηση ενός επαγγέλματος, τόσο περισσότερο εξυπηρετείται η οικονομική ανάπτυξη και το δημόσιο συμφέρον»

Στην εργασία μας , γίνεται μια αποτίμηση της επίπτωσης της απελευθέρωσης των «κλειστών επαγγελματών» ,τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά , με τον υπολογισμό δεικτών ρύθμισης εισόδου και συμπεριφοράς, μέσα σε ένα οικονομικό περιβάλλον βαθύτατης ύφεσης, που επικρατεί στη χώρα μας, οπότε και τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί , από διάφορες πηγές , κυρίως μελέτες του Υπουργείου Οικονομικών, (διότι δεν υπάρχει σχετική βιβλιογραφία), ίσως να μην είναι ακριβώς από την απελευθέρωση των επαγγελματών , αλλά από την υπάρχουσα ύφεση.

Ωστόσο, τα συμπεράσματά μας καταλήγουν , στο ότι , οι μεταρρυθμίσεις που αφορούν την απελευθέρωση των επαγγελματών, ήταν αναγκαίες και θα φέρουν πολυδιάστατα και μακροχρόνια θετικά οφέλη στην ελληνική οικονομία.

ABSTRACT

As of the year 2010, our country has promoted an institutional framework for regulating, raises the limited access and the exercise in the services sector, for serious professions/economic activities. The restrictions and settings were several and a lot of them have raised significant barriers to competition and the operation of the free market , without being sure it could suffer because of the social and public interest.

With a view to more competitive and more efficient functioning of markets, as well as the best performance to fundamentals introduced the Law 1559/19503919/2011 which brought the abolition of unjustified restrictions on access and exercise professions.

In addition, some of the arrangement in question, by obstructing the requirements laid down by directive 2006/123of European Parliament , which provides for all countries-states, the lifting of unjustified restrictions and regulations on the operation of market and services.

Today besides the fulfillment of the commitments that have entered into our country because of Memorandum of economic & financial policy seems to be the view that "more liberalized and free the exercise of a profession is the better it serves the economic development and public interest.

In our assignment , as an assessment of the impact of liberalization of closed professions both qualitative and quantitative by calculating indicators input adjustment and be havior within a financial environment assurance recession which prevails in our country , when the data collected from various sources in particular studies of the ministry of finance (because there is no relevant literature) might not be directly from the release of the professions but from the existing recession .

However , our conclusions result, that the reforms concering the release of the professions, was necessary and will bear multidimensional and long term positive benefits in the Greek economy .

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΣΕ ΚΛΕΙΣΤΑ ΚΑΙ ΑΝΟΙΧΤΑ

1.1 γενικά εισαγωγικά σχόλια.....	9
1.2 βασική διάκριση των επαγγελμάτων.....	9
1.3 ταξινόμηση των επαγγελμάτων.....	11
1.4 προσδιορισμός της έννοιας “κλειστού” επαγγέλματος.....	11
1.5 ανοικτά επαγγέλματα.....	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ “ΚΛΕΙΣΤΩΝ” ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

2.1 ιστορική αναδρομή στα κλειστά επαγγέλματα.....	20
2.2 τι εξυπηρέτησαν τα κλειστά επαγγέλματα.....	21
2.3 οι συνέπειες των “κλειστών” επαγγελμάτων.....	22
2.4 τι εμπόδιζαν τα “κλειστά” επαγγέλματα.....	23
2.5 συνέπειες των “κλειστών” επαγγελμάτων.....	24
2.6 τι ισχύει σε χώρες της ΕΕ.....	24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ “ΚΛΕΙΣΤΩΝ” ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

3.1 τι σημαίνει απελευθέρωση “κλειστών” επαγγελμάτων.....	27
3.2 πλεονεκτήματα.....	29
3.3 τι σημαίνει η απελευθέρωση των αγορών σε βάθος χρόνου.....	32
3.4 αναμενόμενες μεταβολές στους κλάδους μετά το άνοιγμα.....	33
3.5 αλλαγές κατά επάγγελμα.....	35
3.6 συγκρίσεις δεικτών πριν και μετά τις μεταρρυθμίσεις.....	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3919/2011 ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

4.1 συμβολαιογραφικό επάγγελμα.....	56
4.2 δικηγόροι-δικηγορικές εταιρίες.....	60

4.3 ελεγκές.....	65
4.4 λογιστές-φοροτεχνικοί.....	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΓΟΡΑ	
5.1 ελεύθερη αγορά και ανταγωνισμός.....	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	81

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΣΕ ΚΛΕΙΣΤΑ ΚΑΙ ΑΝΟΙΧΤΑ

Κεφάλαιο 1ον

1.1 γενικά εισαγωγικά σχόλια

Ο όρος επάγγελμα στη γενικότερη αντίληψη , χαρακτηρίζει την βιοποριστική ενασχόληση του κάθε ατόμου, κατά κλάδο ή αντικείμενο συνήθως εργασίας.

Το επάγγελμα , είναι προϊόν της ειδίκευσης , που αποκτά ο καθένας σε μια εργασία , που εξασφαλίζει την καλύτερη απόδοση στην εργασία του , εξυπηρετώντας το κοινωνικό σύνολο.

Κατά την έννοια της κοινωνιολογίας , είναι μια έλλογη συμπεριφορά του κοινωνικού ανθρώπου, στην εξεύρεση και εξασφάλιση τρόπων, που αποτιμώνται σε χρήμα, ώστε να υπάρχει μια διαρκή ικανοποίηση των αναγκών του . Με άλλα λόγια επάγγελμα , λέγεται η συγκεκριμένη εργασία που κάνει κάθε άνθρωπος για να ζήσει ο ίδιος και η οικογένειά του, και αποτελεί μια ενασχόληση , που τον βοηθάει να ικανοποιήσει τις βιοτικές και κοινωνικές του ανάγκες .

Η έννοια του επαγγέλματος , ακολουθεί τις κοινές σημασίες που το χαρακτηρίζουν στην καθημερινή του χρήση, όπως : εργασία, ένταξη, απασχόληση, αποστολή, λειτουργία, κίνηση, κ.λπ.

Ωστόσο, σύμφωνα με τον ορισμό που του έχει δοθεί από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, σαν επάγγελμα, χαρακτηρίζεται το «είδος της βιοποριστικής εργασίας» , ανεξάρτητα από την θέση που κατέχει το άτομο σε αυτή και ανεξάρτητα από τον κλάδο παραγωγής , μέσα στον οποίο συντελείται ή παρέχεται αυτή η εργασία.

Για την λέξη επάγγελμα δεν υπάρχει ισοδύναμος όρος σε καμία γλώσσα του αρχαίου κόσμου. Στην σύγχρονη σημασία της , την συναντάμε για πρώτη φορά , στο οξφορδιανό λεξικό της Αγγλικής το έτος 1541.

Στη βρετανική απογραφή του 1951, στην απογραφική ταξινόμηση των επαγγελματιών, ο όρος επάγγελμα προσδιοριζόταν ως εξής:

"Το επάγγελμα οποιουδήποτε προσώπου είναι το είδος της εργασίας που το πρόσωπο αυτό, άρρεν ή θήλυ, επιτελεί, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών υπό των οποίων επιτελείται η εργασία, όπου μόνο οι συνθήκες αυτές προσδιορίζουν την ιδιαίτερη ομάδα της ταξινόμησης των επαγγελματιών, στην οποία εντάσσεται το άτομο."

Ο παραπάνω ορισμός κρίνεται πληρέστερος ως προς την εφαρμογή της ταξινόμησης των επαγγελματιών ανά τον κόσμο.

1.2 βασική διάκριση των επαγγελματιών

Το πλήθος των επαγγελματιών προήλθε από την ανάπτυξη του πολιτισμού και η διάκρισή τους, προέρχεται από τις εργασιακές σχέσεις , από τα προγράμματα εκπαίδευσης, και από άλλα θέματα που αφορούν την ασφάλεια την σύνταξη , και γίνεται από το υπουργείο Οικονομικών, σε συνεργασία με αρμόδια υπουργεία κατά αντικείμενο, όπως Εργασίας, Γεωργίας, Εμπορίου, Βιομηχανίας, Ναυτιλίας, Παιδείας, κ.λπ.

Η ολοένα εξελισσόμενη τεχνολογία , καθώς επίσης και η παγκοσμιοποίηση των αγορών, έχει δημιουργήσει πλήθος νέων επαγγελμάτων , που ούτε στη φαντασία των ανθρώπων υπήρχαν πριν από πενήντα χρόνια . Αντίστοιχα βέβαια, έχουν χαθεί πολλά άλλα επαγγέλματα , που κατά την διάρκεια της τελευταίας χιλιετίας, είχαν βοηθήσει πολλούς ανθρώπους να επιζήσουν , με την άσκησή τους.

Αυτό που θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε χωρίς καμία επιφύλαξη , είναι ότι τα επαγγέλματα, έχουν την τάση να παρακολουθούν τις εξελίξεις της οικονομίας και της κοινωνίας και να εξελίσσονται ή να προσαρμόζονται και αυτά, ανάλογα.

Μετά από μελέτες που έχουν γίνει, έχει υπολογιστεί ότι το 25% των εργαζομένων , σε πολύ λίγο χρονικό διάστημα , για να μη περιέλθουν σε ανεργία αντιμετωπίζοντας τις δύσκολες συνθήκες που δημιουργεί αυτή, θα αναγκαστούν να αλλάξουν επάγγελμα.

Ωστόσο, η βασική διάκριση των επαγγελμάτων ,είναι σε:

- εξαρτημένα και
- ανεξάρτητα επαγγέλματα.

Όταν λέμε ανεξάρτητα επαγγέλματα , είναι αυτά κατά τα οποία δεν υπάρχει καμία σχέση μεταξύ εργοδότη και εργαζόμενου , και το κάθε άτομο εργάζεται μόνο για λογαριασμό του εαυτού του. Τέτοιου είδους επαγγέλματα , είναι του μικροεμπόρου, του βιοτέχνη κ.λπ.

Σε αντίθεση με τους παραπάνω, οι μισθωτοί , που έχουν άμεση σχέση με τον εργοδότη τους, και εξαρτώνται από αυτόν , είναι άτομα που διενεργούν ένα εξαρτημένο επάγγελμα.

Ιδιαίτερη κατηγορία των επαγγελμάτων , αποτελούν τα ελευθέρια επαγγέλματα, που διακρίνονται κυρίως για την παροχή πνευματικής εργασίας. Τέτοιου είδους επαγγέλματα , είναι όπως αυτά του λογιστή, του δικηγόρου του συμβολαιογράφου , του ιατρού ,κ.λπ.

Ανάλογα με το είδος παροχής εργασίας κάθε επαγγέλματος, μπορούμε να τα διακρίνουμε σε :

- Επαγγέλματα χειρωνακτικά και
- πνευματικά επαγγέλματα

άλλη διάκριση που θα μπορούσαμε να έχουμε στα επαγγέλματα , με βάση το αν έχει ο καθένας την δυνατότητα και την πρόσβαση στο να τα ασκήσει αυτά ή όχι , είναι σε:

- Ανοιχτά ή ελεύθερα επαγγέλματα και στα
- Κλειστά επαγγέλματα

Ανοιχτό επάγγελμα θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε εκείνο για το οποίο ο ενδιαφερόμενος δεν έχει κανένα περιορισμό για την άσκησή του .

Κλειστό δε, λέγεται το επάγγελμα που για να το ασκήσει ο υποψήφιος, πρέπει και απαιτεί να τηρεί κάποιες προϋποθέσεις . Αυτό συμβαίνει για λόγους κυρίως κοινωνικού συμφέροντος , που δεν επιτρέπει την άσκηση ορισμένων

επαγγελματιών πέρα από έναν συγκεκριμένο αριθμό ανά περιφέρεια . (π.χ. το επάγγελμα του φαρμακοποιού) .

Κλειστό χαρακτηρίζεται επίσης το επάγγελμα , που η απόκτηση αδείας για την άσκησή του, υπόκειται σε αυστηρούς εθιμικούς καθώς και νομικούς περιορισμούς.

Στο φάσμα της επαγγελματικής δράσης , στην σύγχρονη εποχή, μπορούμε να περιλάβουμε και ένα μεγάλο αριθμό βιοποριστικών δραστηριοτήτων , όπου η αρχική τους διάκριση , να έγκειται στο αν αυτές είναι :

- νόμιμες ή
- παράνομες.

Αυτόματα βέβαια , οι παράνομες δραστηριότητες, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως επάγγελμα υπό την «στενή» έννοια του όρου, με συνέπεια να διώκονται ως εγκληματικές πράξεις . Αλλά και οι νόμιμες, καθίστανται παράνομες , όταν σημειώνουν κάποιες παρεκκλίσεις .

1.3 ταξινόμηση των επαγγελματιών

Η ταξινόμηση των επαγγελματιών , δεν έχει καμία σχέση με την επαγγελματική διάρθρωση και δεν πρέπει να συγχέεται με αυτήν.

Η ταξινόμηση των επαγγελματιών, γίνεται **είτε κατά χώρα** ανάλογα με το σύστημα που προβλέπει η εσωτερική της νομοθεσία, **είτε κατά κάποια διεθνή** «πρότυπα συστημάτων ταξινόμησης επαγγελματιών» , προκειμένου να υπάρχει μια ομοιομορφία και αντιστοιχία σε παγκόσμια προέκταση, για ενιαία αναγνώριση πιστοποιητικών, αμοιβών κ.λπ.

Τέτοιου είδους πρότυπα ταξινόμησης επαγγελματιών, έχουν υιοθετηθεί και χρησιμοποιούνται σε πολλές χώρες όπως η Αγγλία, ο Καναδάς, η Ισπανία οι ΗΠΑ, και άλλες χώρες της Ασίας όπως η Σιγκαπούρη κ.α.

Με βάση αυτά τα πρότυπα, τα διάφορα επαγγέλματα, ταξινομούνται σε βασικές – γενικές κατηγορίες.

Η ταξινόμηση των βασικών κατηγοριών καθώς και η επιμέρους σε αυτές κατάταξη, δίνει την δυνατότητα άμεσης παρακολούθησης , μελέτης και εξαγωγής σημαντικών δεδομένων, που μπορούν να συγκριθούν με τα αντίστοιχα δεδομένα άλλων χωρών , και αφορούν ιδιαίτερα την αγορά εργασίας, τα προγράμματα εκπαίδευσης , επαγγελματικού προσανατολισμού και σταδιοδρομίας, βοηθούν την δημιουργία νέων επαγγελματιών, καθώς επίσης συμβάλλουν, στην σύγκριση και ανάλυση θεμάτων ,όπως ασφάλειας, συντάξεων, παροχών ,κ.λπ.

Η αναγνώριση και ταξινόμηση των επαγγελματιών με βάση τον οικονομικό χαρακτήρα, γίνεται από το υπουργείο Οικονομικών όπως έχουμε αναφέρει και παραπάνω στην εργασία μας, σε συνεργασία με τα κατά το αντικείμενο δραστηριότητας υπουργείο (Γεωργίας, Ναυτιλίας .κ.λ.π.)

1.4 προσδιορισμός της έννοιας «κλειστού» επαγγέλματος

Τα κλειστά επαγγέλματα είναι μια κατηγορία επαγγελματιών που τελούν υπό ειδικό νομικό καθεστώς, οποιασδήποτε μορφής. Υπάρχει μια ευρύτατη γκάμα αντικειμένων ,από την πιο «ήπια» μορφή κρατικής ρύθμισης και παρέμβασης

(π.χ. η απαίτηση του να έχει ελληνική ιθαγένεια, το φυσικό πρόσωπο για να ασκήσει το συγκεκριμένο επάγγελμα,) έως περισσότερο αυστηρά πλαίσια πρόσβασης και άσκησης των επαγγελματιών, που ορίζονται νομοθετικά και χαρακτηρίζουν στην κυριολεξία τα κλειστά επαγγέλματα.

Ως κλειστό και νομοθετικά ρυθμιζόμενο επάγγελμα, ανεξάρτητα από τυπικούς και νομικούς ορισμούς, μπορεί να χαρακτηριστεί κάθε δραστηριότητα που εμπεριέχει ανάληψη ευθύνης από τον ασκούντα επαγγελματία, έναντι της κρατικής αρχής.

Τέτοια παραδείγματα δραστηριοτήτων, είναι η έκθεση ορκωτού εκτιμητή για μεταβίβαση δημοσίου ακινήτου, ή έκθεση ορκωτού ελεγκτή για οικονομική και διαχειριστική κατάσταση ενός φορέα ή επιχείρησης, ή εκπόνηση κάποιας πραγματογνωμοσύνης κατά παραγγελία κάποιας δημόσιας αρχής, η έκδοση οικοδομικής άδειας, η εκπόνηση μελέτης δημοσίου ή ιδιωτικού έργου κ.λπ.

Οι παραπάνω δραστηριότητες, που αναφέρθηκαν ενδεικτικά μεταξύ σωρείας άλλων παρόμοιων, τελούν υπό καθεστώς νομικής ρύθμισης, με την έννοια ότι η πρόσβαση σε αυτές δεν είναι ανοικτή στον οποιονδήποτε, αλλά μόνο υπό καθορισμένες από το νόμο προϋποθέσεις, δηλαδή την κατοχή άδειας άσκησης της συγκεκριμένης δραστηριότητας, η οποία είναι συναρτημένη αφενός με την κατοχή συγκεκριμένων (*ακαδημαϊκών ή μη*) τίτλων σπουδών, αφετέρου (*σε αρκετές περιπτώσεις*) με την ιδιότητα μέλους της αντίστοιχης επαγγελματικής ένωσης. Τέτοιες επαγγελματικές ενώσεις είναι συνήθως τα επαγγελματικά επιμελητήρια, όπως στη χώρα μας το Τεχνικό Επιμελητήριο (ΤΕΕ), το Οικονομικό Επιμελητήριο (ΟΕΕ), το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο (ΓΕΩΤΕΕ), αλλά και άλλες ενώσεις μη «επιμελητηριακού» χαρακτήρα, όπως οι ιατρικοί, οδοντιατρικοί, φαρμακευτικοί, δικηγορικοί κλπ. σύλλογοι. Οι ενώσεις αυτές, είτε χορηγούν οι ίδιες τις άδειες άσκησης επαγγέλματος είτε όχι, σε κάθε περίπτωση ελέγχουν την τήρηση της επαγγελματικής νομοθεσίας (*με δικαίωμα ακόμα και ανάκλησης της άδειας αυτής*). Η διαδικασία κτήσης της επαγγελματικής άδειας είναι βασικά μέσω εξετάσεων που διενεργεί είτε η ίδια η επαγγελματική ένωση είτε το κράτος. Οι εξετάσεις αυτές ποικίλλουν ως προς το βαθμό «δυσκολίας» τους από σχεδόν τυπικές (*μηχανικοί*) έως περισσότερο απαιτητικές (*δικηγόροι, γιατροί για τις εξετάσεις ειδικότητας*).

Τα παραπάνω, μας παραπέμπουν σε ένα πολύ συγκεκριμένο περιεχόμενο του όρου «επαγγελματικά δικαιώματα», που αναφέρεται στο δικαίωμα πρόσβασης κάποιου ατόμου, για ανάληψη καθηκόντων, σε συγκεκριμένες νομοθετικά ρυθμιζόμενες δραστηριότητες. Έτσι, μπορούμε να καταλάβουμε ότι δεν απαιτείται –ούτε καν τυπικά- η κτήση άδειας επαγγέλματος για έναν απόφοιτο ιατρικής, προκειμένου να εργαστεί ως ιατρικός επισκέπτης σε φαρμακευτική εταιρεία. Ούτε αντίστοιχα, οι μηχανικοί, έχουν υποχρέωση π.χ. να είναι μέλη του ΤΕΕ προκειμένου να εργαστούν ως απλοί υπάλληλοι σε εργοστάσιο ή απλοί μελετητές σε ένα γραφείο, εφόσον δεν σφραγίζουν οι ίδιοι εκπονημένες μελέτες ή επιβλέψεις, ή για έναν απόφοιτο της Νομικής, δεν είναι απαραίτητη ειδική άδεια προκειμένου να εργαστεί σε ένα ιδιωτικό κέντρο πολιτικών μελετών και αναλύσεων.

Οι περιορισμοί που τίθενται στην άσκηση της ιδιωτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας, είναι, είτε με γεωγραφικά κριτήρια, (*π.χ. σε ιατρούς και*

δικηγόρους , η εντοπιότητα) είτε με βαθμό ρύθμισης (απαγόρευση ίδρυσης κεφαλαιουχικής εταιρίας παροχής νομικών υπηρεσιών σε φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την άδεια άσκησης του συναφές επαγγέλματος).

1.4.1 κοινά χαρακτηριστικά των κλειστών επαγγελμάτων

Τα κλειστά επαγγέλματα , όπως τα χαρακτηρίσαμε παραπάνω στην εργασία μας, έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά ως προς τις νομοθετικά ρυθμίσεις τους . Αυτά είναι :

- Η κτήση επαγγελματικής άδειας, (για να έχει κάποιος πρόσβαση σε αυτά τα κλειστά επαγγέλματα , πρέπει να έχει ειδική άδεια).
- Η ρύθμισή τους από ειδικό νομικό καθεστώς ανά επάγγελμα
- Απαιτούν συγκεκριμένη επαγγελματική πιστοποίηση . (για να ασκήσει κάποιο φυσικό πρόσωπο ,ιδιωτική επιχειρηματική δραστηριότητα , αυτών των «κλειστών» επαγγελμάτων, υφίσταται ορισμένους περιορισμούς – που φτάνουν και έως την πλήρη απαγόρευση- αν δεν κατέχουν επαγγελματική συγκεκριμένη πιστοποίηση.)

Κατά συνέπεια, τα παραπάνω χαρακτηριστικά , φέρουν **έντονα** την παρουσία και την βαθιά **επιρροή** των επαγγελματικών ενώσεων . Μάλιστα , μπορεί να πει κανείς ότι μιλάμε για επιρροή από πρότυπα των συντεχνιών που φτάνουν στην μορφή αυτών του μεσαίωνα και του πρώιμου καπιταλισμού.

1.4.2 περιορισμοί των κλειστών επαγγελμάτων

Στο σύνολο των δραστηριοτήτων που ρυθμίζονται νομοθετικά αυτά τα «κλειστά» επαγγέλματα, υπάρχουν και κάποιες κατοχυρωμένες αναφορές, σχετικές με τα πλαίσια των **ελάχιστων αμοιβών** , που πρέπει να έχουν οι εργαζόμενοι σε αυτά.

Στα «κλειστά επαγγέλματα» όπως αυτά του οδηγού ταξί ή φορτηγού ΔΧ, του συμβολαιογράφου, του φαρμακοποιού, κ.λπ., ο βαθμός της νομοθετικής ρύθμισης, είναι πολύ μεγαλύτερος από το σύνολο των άλλων κλειστών επαγγελμάτων .

Εδώ, όχι μόνο υπάρχει απλά η **απαίτηση κτήσης άδειας** επαγγέλματος, αλλά και ο **αριθμός των αδειών αυτών** , είναι **περιορισμένος**. Ο περιορισμός μπορεί να είναι είτε σε απόλυτο πλήθος (*numerus clausus*), είτε με βάση άλλα, πληθυσμιακά ή γεωγραφικά κριτήρια . Ως παράδειγμα μπορούμε να αναφέρουμε αυτό των φαρμακοποιών που η άδεια δινόταν ανά 2.500 κατοίκους.

Επίσης όπως ήδη έχουμε αναφέρει, η άσκηση της ιδιωτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας, κατά κανόνα, **δεν επιτρέπεται σε όποιον δεν έχει άδεια άσκησης του αντίστοιχου επαγγέλματος** .

Αυτόματα από τα παραπάνω, γεννιέται μια νέα διαφορά μεταξύ αυτών των δύο κατηγοριών των «κλειστών» επαγγελμάτων. Αν λοιπόν , θελήσουμε να συσχετίσουμε ως προς το εύρος των δύο αυτών κατηγοριών , θα λέγαμε ότι τέμνονται , αλλά δεν ταυτίζονται.

Έτσι , αναφέρουμε ότι υπάρχουν τα:

- επαγγέλματα που είναι «κλειστά» αλλά **όχι ρυθμιζόμενα**

νομοθετικώς, (ταξί, φορτηγά ΔΧ...)

- Τα επαγγέλματα που είναι **νομοθετικά ρυθμιζόμενα** αλλά όχι κλειστά, (γιατροί, μηχανικοί, δικηγόροι) και
- Άλλα, που **ανήκουν και στις δύο κατηγορίες** όπως π.χ. φαρμακοποιοί, συμβολαιογράφοι κ.λπ.

Πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα, ότι ανεξάρτητα από το βαθμό κρατικής ρύθμισης όλης αυτής της γκάμας επαγγελματικών δραστηριοτήτων, *βρίσκονται όλες στο «στόχαστρο» της πολιτικής της ΕΕ για την απελευθέρωση της αγοράς υπηρεσιών, όπως και έγινε όπως θα δούμε στην συνέχεια της εργασίας μας .*

Εάν εξετάσουμε τους περιορισμούς που υπήρχαν στην λειτουργία των επαγγελματιών /οικονομικών δραστηριοτήτων , όπως αναλύονται στον παρακάτω πίνακα, έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

- ο Στο σύνολο των επαγγελματιών , υπάρχει κάποια διαδικασία που αφορά την έκδοση αδείας . Εδώ να αναφέρουμε ότι, μετά τις μεταρρυθμίσεις , η αδειοδοτική διαδικασία μετατρέπεται σε αναγγελία έναρξης και λειτουργίας . Αυτό βέβαια δεν επηρεάζει τις προϋποθέσεις αδειοδότησης.
- ο Η πλέον συνηθισμένη κατηγορία περιορισμών , είναι αυτή που σχετίζεται με την ύπαρξη ή την έλλειψη ορισμένης επαγγελματικής ιδιότητας για την συμμετοχή στην σύνθεση του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου.
- ο Πρέπει να τονιστεί ότι τα περισσότερα επαγγέλματα , εμφανίζουν άλλου είδους περιορισμούς, που δεν προβλέπονται να αρθούν μετά την εφαρμογή του Νόμου 3919/2011.
- ο Παρατηρούμε ότι δεν υπάρχουν περιορισμοί σχετικά με τον περιορισμένο αριθμό των προσώπων που δικαιούνται να ασκήσουν κάποιο επάγγελμα , ούτε με την υποχρέωση κάποιων επαγγελματιών να προσφέρουν και άλλες υπηρεσίες μαζί με την δική τους, ενώ στο επάγγελμα που ασχολείται με την εμπορία γεωργικών φαρμάκων , υπάρχει εκτίμηση για την ύπαρξη πραγματικής ανάγκης.
- ο Στις περιπτώσεις των κοινωνικών λειτουργιών και στα ιδιωτικά σχολεία, εξακολουθούν να υπάρχουν οι περιορισμοί που έχουν σχέση με την ύπαρξη προκαθορισμένων τιμών και αμοιβών .

Επαγγέλματα με λιγότερο σημαντικούς από την άποψη των επιπτώσεων περιορισμούς κατά είδος

Επάγγελμα/ Είδος περιορισμού	Άρθρο 3	Άρθρο 2						
	Αδειοδότηση	α	β	γ	δ	ε	στ	ζ
		Περιορισμένος αριθμός προσώπων	Εκτίμηση διοικητικής αρχής για την ανάγκη	Απαγόρευση εκτός γεωγραφικού διαμερίσματος	Ελάχιστες αποστάσεις	Λειτουργία περισσότερων εγκαταστάσεων	Αποκλειστική διάθεση-απαγόρευση	Ορισμό εταιρικής μορφής
Υγεία								
Μαίες	✓			X				
Κοινωνικοί λειτουργοί	✓							
Οδοντοτεχνίτης	✓						X	
Εργαστήρια προθετικών/ ορθοτικών κατασκευών	✓							
Κουρεία - κομμωτήρια	✓							
Καταστήματα περιποίησης ποδιών/χειρών	✓							
Υπηρεσίες γραφείων τελετών	✓				X			
Τουρισμός								
Ξεναγοί	✓							
Ναυτικοί πράκτορες	✓			✓				
Άδεια υποκαταστήματος ναυτικού πράκτορα	✓							
Εκπαίδευση								
Ιδιωτικά σχολεία	X				✓	✓		
Άδεια διδασκαλίας σε φροντιστήριο ή ΚΕΓ	✓							
Άδεια διδασκαλίας κατ' οίκον	✓							
Άδεια ίδρυσης φροντιστηρίου	X					✓		
Άδεια ίδρυσης Κέντρου Ξένων Γλωσσών (ΚΞΓ)	X							

Επάγγελμα/ Είδος περιορισμού	Αδειοδότηση	Περιορισμένος αριθμός προσώπων	Εκτίμηση διοικητικής αρχής για την ανάγκη	Απαγόρευση εκτός γεωγραφικού διαμερίσματος	Ελάχιστες αποστάσεις	Λειτουργία περισσότερων εγκαταστάσεων	Αποκλειστική διάθεση-απαγόρευση	Ορισμός εταιρικού
Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	X							
Κέντρα μεταλυκειακής εκπαίδευσης	X							
Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (ΕΕΣ)	X							
Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ)	X							✓
Ανώτερη Ιδιωτική Σχολή Δραματικής Τέχνης	✓					✓		
Ανώτερη Ιδιωτική Σχολή Χορού	✓					✓		
Ερασιτεχνική σχολή χορού	✓					✓		
Ωδεία-Μουσικές σχολές	✓					✓		
Εμπόριο								
Αρτοποιοί	X							
Ενεχυροδανειστές	✓			✓				
Αργυραμοιβοί	✓			✓				
Κλειθροποιοί	✓			✓				
Λιανικό Εμπόριο	✓							
Υπηρεσίες								
Ιδιωτικά Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας	✓							
Επιχειρήσεις Προσωρινής Απασχόλησης	✓							✓
Λοιπά επαγγέλματα								
Γεωπόνοι, τεχνολόγοι γεωπονίας, κτηνίατροι (εμπορία γεωργικών φαρμάκων.)	X		X	X				

Σημείωση. Με τη σήμανση X δηλώνεται η ύπαρξη του αντίστοιχου περιορισμού, ενώ με τη σήμανση ✓ δηλώνεται η άρση του Νόμου 3919/2011.

1.4.3 Από την άποψη σχέσεων παραγωγής

Για ένα μεγάλο σχετικά χρονική περίοδο, τα λεγόμενα σήμερα «κλειστά επαγγέλματα», τελούσαν υπό το καθεστώς των ελευθέρων επαγγελμάτων, και αντιστοιχούσαν σε **ατομικούς** παραγωγούς εμπορευμάτων.

Βέβαια αυτή η παρατήρηση, δεν έχει μόνο ιστορική ή «ακαδημαϊκή» σημασία, αλλά και ιδιαίτερα πολιτική.

Τα ελευθέρια επαγγέλματα, είναι όλο και περισσότερο, μη – αναγκαίος «ιστορικός αναχρονισμός», που επιβιώνει από παλιότερες φάσεις ανάπτυξης των καπιταλιστικών οικονομιών. Για τις περισσότερες οικονομίες του κόσμου, αυτά τα επαγγέλματα, αποτέλεσαν για μια μεγάλη ιστορική περίοδο έναν από τους **μεγαλύτερους πυλώνες** της οικονομικής τους ανάπτυξης.

Βέβαια, στον σημερινά «ανεπτυγμένο» οικονομικά κόσμο μας, έχουν περιθωριοποιηθεί, ως ένα οικονομικό – κοινωνικό, «μέγεθος», παραχωρώντας την θέση τους στις μεγάλες επιχειρήσεις υπηρεσιών, που έχουν μια ορμητική ανάπτυξη τα τελευταία έτη, με την βοήθεια της παγκοσμιοποίησης των αγορών.

Η Ελλάδα, ασφαλώς και παρακολούθησε και ακολούθησε την γενική αυτή τάση, με μια υστέρηση χρονική, αλλά χωρίς να μπορεί να ξεφύγει, συγκέντρωσε σε λίγα μονοπωλιακά χέρια, υπηρεσίες και επαγγέλματα.

Έτσι, αυτή η διαδικασία **συγκέντρωσης και συγκεντροποίησης της παραγωγής και του κεφαλαίου** σε λίγους, αναπόφευκτα, έφερε την κοινωνική διαφοροποίηση των μεσαίων στρωμάτων, που αντιστοιχούν σε αυτά τα «ελευθέρια επαγγέλματα».

Αντικειμενικά πλέον, έχουμε την διαμόρφωση πλέον της εργατικής και της αστικής τάξης. Διότι η πλειοψηφία των ατόμων προσπαθεί να ενταχθεί και να προστατευτεί μέσα στην εργατική τάξη, ενώ άλλοι περισσότερο περιπλεκόμενοι, προσεγγίζουν και ανήκουν πλέον στην αστική τάξη.

Όλη αυτή η τάση, σχετίζεται ασφαλώς, με τις στρατηγικές επιδιώξεις του μονοπωλιακού κεφαλαίου, για την διαμόρφωση μια ενιαίας αγοράς, που βρήκε πρόσφορο έδαφος με την παγκοσμιοποίηση.

Η Συνθήκη της Μπολόνια¹, καθώς και η απελευθέρωση του τομέα των υπηρεσιών και των «κλειστών επαγγελμάτων» δείχνουν σαφέστατα την βαθύτερη αιτία αυτών των αλλαγών.

1.5 Ανοικτά επαγγέλματα

Μια άλλη κατηγοριοποίηση των επαγγελματικών αντικειμένων ως προς το βαθμό της νομοθετικής ρύθμισης που επιδέχονται, είναι και αυτή των λεγομένων ανοικτών επαγγελμάτων.

Ανοικτό επάγγελμα είναι εκείνο για το οποίο δεν υπάρχει κανένας περιορισμός στην άσκηση του.

¹ Πλήρη αποσύνδεση της μόρφωσης με την αγορά εργασίας

Τα κύρια και βασικά χαρακτηριστικά τους είναι :

Η **απουσία των ιδιαίτερων θεσμικών απαιτήσεων** από τα φυσικά πρόσωπα, προκειμένου αυτά να αποκτήσουν την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος.

Η απουσία της ειδικής επαγγελματικής νομοθεσίας για την νομική ρύθμιση των όρων της άσκησης του επαγγέλματος. Η νομική ρύθμιση των όρων, γίνεται όπως ορίζει ο αστικός και ποινικός κώδικας και **υπάγεται στις γενικές διατάξεις** του αστικού και ποινικού δικαίου .

Η **άσκηση της ιδιωτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας** στους συγκεκριμένους κλάδους , δεν απαιτεί την πιστοποίηση του αντίστοιχου επαγγέλματος και είναι **απολύτως ελεύθερη** .

Υπάρχουν συνδικαλιστικές οργανώσεις ανάλογα με την κοινωνική θέση και **όχι συγκροτημένες επαγγελματικές ενώσεις**. (εργατικά συνδικάτα, ενώσεις ΕΒΕ, κ.λπ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ «ΚΛΕΙΣΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ»

Κεφάλαιο 2ον

2.1 Ιστορική αναδρομή στα κλειστά επαγγέλματα

Μια βασική οικονομική αρχή , αναφέρει ότι δεν πρέπει να υπάρχουν φραγμοί ή περιορισμοί στην οικονομική ελευθερία, και την ελεύθερη κατά συνέπεια λειτουργία των αγορών , παρά μόνο για συγκεκριμένους και σαφείς λόγους, που έχουν σχέση με το ευρύτερο κοινωνικό όφελος .

Ορίζει ότι το κοινωνικό όφελος, από την θέσπιση κάποιου φραγμού ή περιορισμού στην οικονομική ελευθερία, πρέπει να υπερβαίνει την κοινωνική ζημιά από την μείωση ή τον περιορισμό του συνακόλουθου ανταγωνισμού. Βέβαια , άρρηκτα συνδεδεμένη με αυτή την αρχή είναι και μια δεύτερη , που αναφέρει ότι το κράτος, που έχει την ευθύνη της προστασίας του ανταγωνισμού στην αγορά, πρέπει να καταπολεμά και να προλαβαίνει οποιοσδήποτε τάσεις που τείνουν στο να καταλύσουν ή να καταργήσουν την οικονομική ελευθερία , και τον θεμιτό ανταγωνισμό .

Χρέος επίσης του κράτους είναι , να καταπολεμά τις μονοπωλιακές τάσεις , που εξουδετερώνουν τα κοινωνικά οφέλη από την λειτουργία της ανταγωνιστικής αγοράς. Άρα, όχι μόνο πρέπει να προστατεύει το σύνολο της κοινωνίας από αυτά, αλλά οφείλει και να απέχει από το να παρεμβάλλει εμπόδια στην ανταγωνιστική λειτουργία των αγορών.

Αυτό συνάγεται σαφώς από την διάταξη του άρθρου 25 παρ.1 εδάφιο πρώτο του Συντάγματος , αναφέροντας εκεί , ότι πέραν των παραπάνω που αναφέραμε, το κράτος οφείλει να εξουδετερώνει και κάθε συμφωνία ή πρακτική που επιδιώκει τον περιορισμό του ανταγωνισμού, προς ίδιον όφελος, και βλάπτει το κοινό συμφέρον.

Το αποτέλεσμα των ευρύτατων θεσμικών αλλαγών που έγιναν στην χώρα μας , με στόχο την ανταγωνιστικότερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία των αγορών , καθώς και την καλύτερη επίδοση σε βασικά οικονομικά μεγέθη , ήταν και η απελευθέρωση των «κλειστών επαγγελμάτων».

Η συζήτηση για την απελευθέρωση των επαγγελμάτων, μπορούμε να πούμε ότι ξεκινά με την ίδια την γένεση της πολιτικής οικονομίας. Βλέπουμε ιστορικά, ότι ακριβώς την χρονιά που εμφανίζεται ο «Πλούτος των Εθνών» του Adam Smith² , ένας άλλος μεγάλος Γάλλος οικονομολόγος , ο Jacques Turgot, εξέδωσε ένα διάταγμα³ που καταργούσε τις συντεχνίες.

Σε αυτό το διάταγμα, αναφερόταν το δικαίωμα στην εργασία και στην ελεύθερη άσκηση του εμπορίου, που όμως εμποδιζόταν από τις διάφορες ρυθμίσεις που επέβαλλαν οι νόμοι για τις συντεχνίες . Αναφερόταν επίσης και στις προϋποθέσεις που θα πρέπει να προϋπήρχαν για την άσκηση του επαγγέλματος και την διαδικασία της παραγωγής.

Ορίζει επίσης , την κατάργηση των συντεχνιών με ορισμένες εξαιρέσεις όπως

² 1976. Πρώτη έκδοση 1776 (London: printed for A. Strahan; and T. Cadell, in the Strand).

³ Αγγλική μετάφραση «Edict of the King Decreeing the Suppression of Craft-Guilds» στο David Gordon (editor), The Turgot Collection: Writings, Speeches, and Letters of Anne Robert Jacques Turgot, Baron de Laune, Ludwig von Mises Institute, Auburn, Alabama, 2011, σσ.274-291

εκείνες τις συντεχνίες των φαρμακοποιών , των εκδοτών- τυπογράφων, των χρυσοχόων , που θεωρεί ότι η μη κατάργησή τους εγείρει , λόγους δημοσίου συμφέροντος . Όμως ο ζήλος του για μεταρρύθμιση, τον παρέσυρε στην απελευθέρωση των τιμών των σιτηρών με αποτέλεσμα να ξεσπάσουν ταραχές που οδήγησαν και στην αποπομπή του.

Τέλος η Γαλλική Επανάσταση, ήταν αυτή που έφερε και την κατάργηση των συντεχνιών , φέροντας στις μέρες μας την κοινή λογική , ότι κάποια επαγγέλματα, δεν μπορεί να είναι χωρίς τον έλεγχο του κράτους.

Ο έλεγχος αυτός όπως προείπαμε, πρέπει να έχει ως γνώμονα , την καλύτερη και οικονομικά ανταγωνίσσιμη παροχή των υπηρεσιών , και όχι να είναι αποτέλεσμα πιέσεων οργανωμένων πολιτικών ή οικονομικών , ομαδικών συμφερόντων .

Ο Milton Friedman , στο δοκίμιό του για τον καπιταλισμό και την Ελευθερία, οραματίζεται μια αγορά , όπου έχουν καταργηθεί οι άδειες άσκησης επαγγέλματος , ακόμα και αυτή της πιστοποίησης , σε όλα τα επαγγέλματα, ακόμα και σε αυτό των ιατρών.

Σήμερα , φαίνεται ότι επικρατεί η άποψη ότι όσο πιο απελευθερωμένη και αρρυθμιστή είναι η άσκηση ενός επαγγέλματος, τόσο περισσότερο εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον, καθώς και η οικονομική ανάπτυξη.

Ωστόσο, αυτή είναι μια ιδέα και τίποτε παραπάνω. Ο κάθε οικονομολόγος, οφείλει να χρησιμοποιεί τα «εργαλεία» της επιστήμης του, για κάθε μια περίπτωση που αντιμετωπίζει , ξεχωριστά και in concertos. Έχοντας επίσης και σαν γνώμονα την σκέψη ότι, δεν υπάρχει ποτέ πλήρης απορρύθμιση και απελευθέρωση, *ούτε φυσικά είναι και αυτή η καλύτερη λύση* , αλλά το ζητούμενο είναι η ρύθμιση αυτή , να εξυπηρετεί καθορισμένους οικονομικά στόχους, που θα έχουν να κάνουν με την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών , την ανταγωνιστική τιμή , την βέλτιστη οικονομική μεγέθυνση, καθώς επίσης και με την δυνατότητα εισόδου, σε νέα άτομα για το κάθε επάγγελμα , χωρίς να υπάρχουν αδικαιολόγητοι περιορισμοί.

2.2 τι εξυπηρετούσαν τα κλειστά επαγγέλματα

Σύμφωνα με ορισμένες επαγγελματικές ενώσεις , αυτά που απορρέουν από τους περιορισμούς και τις υποχρεώσεις των κλειστών επαγγελματιών εξασφαλίζουν πρακτικές για το δημόσιο συμφέρον.

Έτσι, λένε ότι :

η θέσπιση των ελάχιστων αμοιβών , σαν υποχρεωτικές , εξασφαλίζει την λειτουργία του μηχανισμού για τις χαμηλές αμοιβές. Ωστόσο, σύμφωνα με την κοινή πείρα όσο και με την οικονομική θεωρία, μέσα σε μια ανταγωνιστική κατά τα άλλα αγορά, η ρύθμιση των τιμών δεν εξασφαλίζει και τις χαμηλότερες τιμές. Ή είναι απίθανο να είναι μικρότερες από αυτές που θα αντιστοιχούν σε έναν ελεύθερο ανταγωνισμό .

Στον ισχυρισμό ότι οι προκαθορισμένες ως υποχρεωτικώς ελάχιστες αμοιβές , αποτελούν και εγγύηση για την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Σίγουρα όμως , αυτό δεν μπορεί να αποτρέψει τους όποιους ασυνείδητους, να προσφέρουν χαμηλής ποιότητας υπηρεσίες. Ούτε είναι κίνητρο στο να μειωθεί

το κόστος και η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Υπάρχουν πολλοί άλλοι και λιγότερο περιοριστικοί όροι , που είναι περισσότερο αποτελεσματικοί στο να διατηρηθεί η ποιότητα και η προστασία των καταναλωτών από τους ασυνείδητους.

Ένα παράδειγμα για τα παραπάνω, αποτελεί η βελτίωση της πληροφόρησης που μπορεί να έχει ο καταναλωτής , για τις επαγγελματικές υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες στην αγορά, και που θα μπορούσαν να συμβάλλουν, στην απόφασή τους και την επιλογή τους μετά από σχετική μελέτη.

Άλλωστε στις τελευταίες δεκαετίες , πολλά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν καταργήσει τις προκαθορισμένες αμοιβές, για πολλά ελευθέρια επαγγέλματα, ανάμεσα σε αυτές τις χώρες είναι και η Ελλάδα. Μόνο αυτό μπορεί να καταδείξει , ότι ο παράγοντας του ελέγχου των αμοιβών , είναι ένας από τους λιγότερο περιοριστικούς μηχανισμούς που μπορούν να εξασφαλίσουν και την υψηλή ποιότητα παρεχόμενης υπηρεσίας.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, είναι φανερή η ανάγκη να καταλύσει μια τέτοια ισχύουσα νομοθεσία, που διέπει την πρόσβαση σε επαγγέλματα με πολλές και αδικαιολόγητες περιοριστικές ρυθμίσεις, που περιορίζουν της επαγγελματική ελευθερία.

Το άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος που κατοχυρώνει την επαγγελματική ελευθερία, εγείρει σε πολλές περιπτώσεις πάρα πολλές και σοβαρές αμφιβολίες, και αφετέρου, από την σκοπιά της εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος, η ύπαρξη τέτοιων ρυθμίσεων , δεν εξασφαλίζει πάντα αυτό σαν δεδομένο.

Απεναντίας μάλιστα, σε πάρα πολλές περιπτώσεις, οι ρυθμίσεις αυτές είναι όχι μόνο περιττές , αλλά και κυριολεκτικά επιζήμιες για την εθνική οικονομία, επειδή η ύπαρξή τους , δημιουργεί εμπόδια στην ανάπτυξη επαγγελματικών δραστηριοτήτων σε όσους το επιθυμούν .

Επίσης, η ανυπαρξία του ανταγωνισμού που γεννάται με τις περιοριστικές ρυθμίσεις , και η διόγκωση των τιμών των αγαθών και των αμοιβών των υπηρεσιών που προσφέρουν αυτά τα κλειστά επαγγέλματα, επιβαρύνουν το κοινωνικό σύνολο .

Οι συνθήκες που δημιουργούνται μέσα στην αγορά , λόγω της ανυπαρξίας του ανταγωνισμού, και με τις επιβαλλόμενες κατώτερες τιμές, είναι συνήθως αντίθετες με αυτές που θα μπορούσαν να υπάρχουν αν υπήρχε ο ανταγωνισμός , που αυτόματα θα έδινε και σημαντικά **μικρότερες από τις επιβαλλόμενες κατώτερες τιμές** .

Παρατηρείται μάλιστα ότι η εν λόγω διόγκωση των αμοιβών υπηρεσιών , συνέπεια της επιβαλλόμενης και εγγυημένης από το κράτος υποχρεωτικής ελάχιστης, και επομένως μη διαπραγματεύσιμης προς το ευνοϊκότερο, είναι ακόμα περισσότερο οδυνηρή για το κοινωνικό σύνολο, ειδικά σήμερα στην περίοδο της οικονομικής κρίσης που μαστίζει όλους μας.

2.3 οι συνέπειες των «κλειστών επαγγελμάτων»

Όπως έχουμε αναφέρει και παραπάνω στην εργασία μας, οι περιορισμοί που δέχονταν κάποια επαγγέλματα που τα χαρακτηρίσαμε ως «κλειστά», ήταν και

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ, που αφορούσαν την πρόσβαση στο επάγγελμα, καθώς επίσης και στην άσκηση του επαγγέλματος .

Επίσης περιορισμοί που είχαν **υποκειμενικό** χαρακτήρα, και αφορούσαν το πρόσωπο του ενδιαφερόμενου προς άσκηση του επαγγέλματος , όπως τα κατάλληλα προσόντα, η κατάλληλη εμπειρία, οι ικανότητες και τυχών δεξιότητες που μπορεί να κατέχει ή να αποκτήσει ένα άτομο για την είσοδο στο επάγγελμα ή την υποχρεωτική έξοδο από αυτό.

Συμπεριλαμβάνονται επίσης και ρυθμίσεις που άπτονται του εργατικού δικαίου , όπως είναι αυτό των ημερών και του ωραρίου λειτουργίας επαγγελματικών εγκαταστάσεων.

Με νομοθετική εξουσιοδότηση του Υπουργού των Οικονομικών , οριζόταν και προστιθέμενοι περιορισμοί για κάποια επαγγέλματα ή ίσχυαν κάποιες επιβαλλόμενες προϋποθέσεις, που δεν άπτονταν του λόγου του δημοσίου συμφέροντος.

Λόγω του κλειστού των επαγγελμάτων, και των περιορισμών που τίθενται τόσο για την **προστασία των οικονομικών συμφερόντων** ενός κλάδου, όσο και την **αποτροπή εισόδου νέων επαγγελματιών** στους κλάδους, **υπήρχε παραβίαση των συνταγματικά κατοχυρωμένων αρχών της οικονομικής και επαγγελματικής ελευθερίας.**

Με το «άβατο» των κλειστών επαγγελμάτων , όπου δεν μπορούσαμε να έχουμε αθρόα είσοδο νέων επαγγελματιών , δεν υπήρχε τουλάχιστον μέχρι τώρα, (*πριν το άνοιγμα των κλειστών επαγγελμάτων*) κίνδυνος μείωσης του κύκλου εργασιών , ούτε η ανάγκη για προστασία στενών επαγγελματιών και ίσως οικονομικών συμφερόντων , αλλά ακόμα ,ούτε η ανάγκη για διασφάλιση της εργασιακής ειρήνης του κλάδου.

Σημαντικότερη συνέπεια των «κλειστών επαγγελμάτων» υπήρξε ο **ανύπαρκτος ανταγωνισμός** στους κλάδους αυτούς των επαγγελμάτων, που πολλές φορές έφερε τις υψηλές αμοιβές και αύξηση των τιμών διαφόρων αγαθών.

2.4 τι εμπόδιζαν τα «κλειστά επαγγέλματα»

Η εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος και της προαγωγής της εθνικής οικονομίας, με την συνταγματική μονιμότητα που έδινε μέχρι τώρα σε κάποια κλειστά επαγγέλματα , όπως αυτό του συμβολαιογράφου, η αναλογική αμοιβή τους, ήταν ιδιαίτερα υψηλή , και υποχρεωτική , καθώς επίσης υπήρχε και η **αμοιβή η μικρότερη επιτρεπτή** . Έτσι βλέπουμε μια «αδικία» που συνέβαινε σε βάρος του δημοσίου συμφέροντος .

Περιορισμοί γεωγραφικοί σε επαγγέλματα όπως αυτά του δικηγόρου, δεν εξυπηρετούσαν το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου αλλά επιβάρυναν την οικονομία, **εμποδίζοντας τον ελεύθερο ανταγωνισμό.**

Επίσης, οι αποδέκτες των υπηρεσιών τους, υποβάλλονταν σε πρόσθετα έξοδα , και περιορισμό των επιλογών .

Επίσης, οι ελάχιστες δικηγορικές υποχρεωτικές αμοιβές , που ίσχυαν μέχρι το πρόσφατο παρελθόν, που **«προστάτευαν» την αξιοπρέπεια** του

δικηγορικού επαγγέλματος, ήταν με επίκληση λόγων δημοσίου συμφέροντος . Όμως , κατά την τελευταία δεκαετία, οι αντιλήψεις αυτές άλλαξαν , προσδιορίζοντας τις κατευθυντήριες γραμμές στην ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών , και τις προϋποθέσεις της αρχής της αναλογικότητας , θεωρώντας ότι **δεν υπάρχει συνάφεια** μεταξύ ελαχίστων δικηγορικών αμοιβών και παρεχομένης ποιότητας δικηγορικών υπηρεσιών.

Το **κόστος της παροχής δεν ήταν αναλογικό** με την αντίστοιχες αμοιβές σε πολλές περιπτώσεις , πράγμα που λειτουργούσε σε βάρος του δημοσίου συμφέροντος . Επίσης , υπήρχε ο θεσμός της υποχρεωτικής προείσπραξης των αμοιβών σε πολλούς κλάδους κλειστών επαγγελμάτων, που προβλέπονταν από δικονομικούς νόμους , που την προστάτευαν.

Με τις διάφορες ρυθμίσεις των κλειστών επαγγελμάτων, πολλοί κλάδοι, **εξασφάλιζαν το ύψος των εισφορών** και των δικαιωμάτων υπέρ των Ταμείων τους , καθώς επίσης και υπέρ του ΤΕΕ και άλλων δικαιούχων.

Ένα ακόμα θέμα που πρέπει να θίξουμε για τα κλειστά επαγγέλματα είναι αυτό της **ύπαρξης του ελάχιστου υποχρεωτικού ωρομισθίου**. (π.χ. στο επάγγελμα του νόμιμου ελεγκτή) . Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις , το νομικό καθεστώς του ελάχιστου υποχρεωτικού ωρομισθίου καταργείται , και δεν θίγεται ο διοικητικός καθορισμός ελάχιστων ωρών ελέγχου.

2.5 συνέπειες των «κλειστών επαγγελμάτων»

Σε μια χώρα όπως η Ελλάδα, με μια οικονομική πολιτική που παραμένει μίζερη παρωχημένη και αναποτελεσματική, μπορεί να διακρίνει κανείς τις συνέπειες της λειτουργίας των κλειστών επαγγελμάτων.

Ας φέρουμε ένα παράδειγμα. Η αγορά των φορτηγών ΔΧ για κάποιο λόγο είναι κλειστή αγορά. Έτσι λοιπόν , κάποια άτομα που κληρονόμησαν την άδεια να έχουν φορτηγό , από τους παππούδες τους , ενώ άλλα δεν έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν αυτό το επάγγελμα διότι είναι περιορισμένη η εισαγωγή νέων επαγγελματιών , καθώς επίσης είναι ορισμένος ο αριθμός των αδειών για την αγορά και χρήση ΔΧ φορτηγών.

Έτσι , ο κάθε ένας μπορεί να φανταστεί ότι οι τιμές στο είδος γίνονται ολιγοπωλιακές , και ιδιαίτερα υψηλές . Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι μια άδεια ενός φορτηγού ΔΧ αποτιμάται από 30.000 έως και 350.000 ευρώ. Οι άδειες δε για ένα βυτίο υγρών καυσίμων είναι «απλησίαστες». Σαν συνέπεια των παραπάνω, μπορεί να δικαιολογήσει κανείς και την ηλικία του στόλου των φορτηγών στην Ελλάδα, που κρίνεται πλέον επικίνδυνη καθώς πρέπει να ξεπερνά τα 20 έτη. Παρατηρούμε επίσης ότι μια σημαντικότερη αγορά , για την εύρυθμη λειτουργία της οικονομίας , είναι ολιγοπωλιακή.

Την επιβάρυνση από μια κλειστή αγορά , επιβαρύνεται ο καταναλωτής που πληρώνει βαριά τα ολιγοπωλιακά τους κέρδη. Επίσης , ο εκβιασμός ,η απεργία και η πίεση που ασκούσαν, για να διαφυλάξουν το στενό προσωπικό τους συμφέρον οι διάφορες συντεχνίες , ήταν και ένας επιπλέον λόγος πιστεύουμε που οδήγησε στην απελευθέρωσή τους.

2.6 τι ισχύει σε χώρες της ΕΕ

Η απελευθέρωση των κλειστών επαγγελμάτων αποτελεί ένα αναγκαίο βήμα

αφενός για την εξασφάλιση της ποιότητας των προσφερομένων υπηρεσιών και αφετέρου για τη μείωση των τιμών.

Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει ιδιαίτερα στην Ευρώπη σημαντικά βήματα προόδου για την απελευθέρωση των κλειστών επαγγελμάτων, προς όφελος του καταναλωτή. Ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη, (ΟΟΣΑ) χωρίζει τα κλειστά επαγγέλματα σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες :

- τις ιατρικές
- τις λογιστικές
- τις νομικές και
- τις τεχνικές

Ετσι , **η Φιλανδία** είναι η χώρα με τους λιγότερους περιορισμούς στην άσκηση του επαγγέλματος , καθώς στον τομέα της λογιστικής μόνο δύο επαγγέλματα θεωρούνται ως κλειστά. Η άνοδος των τιμών στο ιατρικό τομέα , και συγκεκριμένα στον οδοντιατρικό κλάδο, δημιούργησε μεγάλα προβλήματα , καθώς και την παρέμβαση του κράτους .

Στην **Γερμανία**, το πρόβλημα που έπρεπε να αντιμετωπιστεί , είχε να κάνει με τους περιορισμούς που υπήρχαν στη μετακίνηση ενός επαγγελματία από ένα κρατίδιο σε άλλο. Οι περιορισμοί αυτοί καταργήθηκαν , και η μόνη προϋπόθεση για την εξάσκηση ενός επαγγέλματος , έχει να κάνει με την εκπαίδευση που έχει ο ενδιαφερόμενος .

Στην **Ιταλία**, τα ελεγχόμενα από το κράτος επαγγέλματα ανέρχονται στα 19 .Είναι σίγουρα υπερβολικός αριθμός , χωρίς να φτάνει βέβαια σε αυτά της Ελλάδας. Ο ΟΟΣΑ⁴ καλεί την Ιταλική κυβέρνηση να αλλάξει την νομοθεσία για αυτά τα κλειστά επαγγέλματα. Μέσα σε αυτά , είναι και το επάγγελμα του δημοσιογράφου, του συμβολαιογράφου , του γεωλόγου και του αρχιτέκτονα.

Η **Βρετανία** , είναι μια από τις χώρες που έχει μειώσει κατά πολύ τους περιορισμούς στην αγορά εργασίας, έχοντας μόνο υπό έλεγχο 18 επαγγέλματα, αν και είναι δρομολογημένες σημαντικές αλλαγές και για αυτά , που αφορούν κυρίως τους τομείς της Υγείας και της Δικαιοσύνης .

⁴ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ «ΚΛΕΙΣΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ»

Κεφάλαιο 3ον

3.1 τι σημαίνει απελευθέρωση κλειστών επαγγελμάτων ?

Όπως έχουμε αναφέρει στην εργασία μας, είναι πολύ δύσκολο να δώσει κανείς , ένα συγκεκριμένο ορισμό στην έννοια «κλειστό επάγγελμα». Αυτό γίνεται, διότι ο χαρακτηρισμός «κλειστό», εξαρτάται από το πρίσμα και τις προϋποθέσεις , κάτω από τις οποίες αντιμετωπίζεται ένα επάγγελμα ή μια δραστηριότητα.

Όταν λοιπόν μιλάμε για απελευθέρωση ενός κλειστού επαγγέλματος, σημαίνει μερική ή ολική κατάργηση των περιορισμών που υπάρχουν σε αυτά. Αυτοί οι περιορισμοί συνήθως χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

- ο Στις προϋποθέσεις έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας ή επαγγέλματος
- ο Στα αποκλειστικά δικαιώματα που έχει κάποιος για να ασκήσει συγκεκριμένες δραστηριότητες .
- ο Στην οργανωτική δομή των επαγγελμάτων *(την μορφή που έχει , αν είναι δηλαδή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης ή συνεταιρισμός ή κ.λπ.)*

Οι λόγοι που καθιστούν ως ανάγκη την απελευθέρωση των «κλειστών επαγγελμάτων», επιβάλλονται είτε από την ίδια την αγορά , είτε από κοινοτικές οδηγίες ή από τον ΟΟΣΑ .

Η προτεραιότητα δόθηκε στην απλούστευση των διαδικασιών έναρξης ενός επαγγέλματος , δηλαδή περιορίστηκε η γραφειοκρατική εργασία που απαιτούνταν , με λιγότερα δικαιολογητικά, χαλαρότερες προϋποθέσεις και μεγαλύτερη ευκολία στην άσκηση επαγγέλματος . Ακολούθησε το άνοιγμα των κλειστών επαγγελμάτων βάσει οριζόμενης νομοθεσίας.

Ειδικότερα, από την 1^η Ιουλίου 2011, παύει να ισχύει κάθε περιορισμός που:

- **Περιορίζει** τον αριθμό των προσώπων που έχουν πρόσβαση στο επάγγελμα. *(πληθυσμιακά κριτήρια)*
- **εξαρτά** την χορήγηση άδειας από εκτίμηση ύπαρξης πραγματικής ανάγκης, *(Απαίτηση χορήγησης προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος)*
- **θέτει γεωγραφικά όρια** στο δικαίωμα άσκησης του επαγγέλματος,
- **ορίζει ελάχιστες αποστάσεις** μεταξύ των ασκούντων το επάγγελμα,
- **απαγορεύει** τη δημιουργία περισσότερων εγκαταστάσεων από το ίδιο πρόσωπο,
- **επιβάλλει** ή απαγορεύει την διάθεση αγαθών από ορισμένου είδους επαγγελματική εγκατάσταση,
- **επιβάλλει** ή απαγορεύει την άσκηση επαγγέλματος υπό ορισμένη εταιρική μορφή,

- **περιορίζει** την συμμετοχή στο εταιρικό κεφάλαιο με κριτήριο την επαγγελματική ιδιότητα των συμμετεχόντων,
- **επιβάλλει** υποχρεωτικές κατώτατες τιμές,
- **υποχρεώνει** τον ασκούντα το επάγγελμα να προσφέρει μαζί με τη δική του υπηρεσία και άλλες συγκεκριμένες υπηρεσίες.

Όταν κριθεί ότι, για έναν ή για περισσότερους από τους παραπάνω περιορισμούς ,αναγκαία η διατήρησή του για κάποιο επάγγελμα , και αποδειχθεί ότι συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος , τότε απαιτείται έκδοση Προεδρικού Διατάγματος (για την διατήρησή του).

Η καθημερινότητα των πολιτών έχει επηρεαστεί από την εφαρμογή των παραπάνω , καθώς αυτές οι αλλαγές , θα επιφέρουν σημαντικές αλλαγές στην απασχόληση συγκεκριμένων επαγγελματικών ομάδων.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των φαρμάκων των μη υποχρεωτικώς συνταγογραφούμενων , που μπορούν να πωλούνται στα σούπερ μάρκετ, με απελευθέρωση μάλιστα της τιμής τους. Οι αντιδράσεις σαφώς και ήταν έντονες από πολλούς κλάδους, όπως αυτό των αρτοποιιών , που μέχρι σήμερα σαν αρτοποιείο επιτρεπόταν να ονομάζεται, μόνο το κατάστημα εκείνο , στο οποίο γίνεται από την αρχή έως το τέλος η διαδικασία παραγωγής του ψωμιού. Αυτό για τον ΟΟΣΑ , θεωρείται εμπόδιο για τον ανταγωνισμό.

Η ελάφρυνση που έχουν οι πολίτες που συνάπτουν συμβόλαια αγοραπωλησιών χαμηλής αξίας, θα είναι της τάξης του 0,8% από 1% επί της αξίας της συναλλαγής που λαμβάνουν οι συμβολαιογράφοι για συμβόλαια έως 120.000 ευρώ. (πέραν την πάγιας αμοιβής των 20 ευρώ.)

Έτσι , για ένα συμβόλαιο 120.000 ευρώ , ή μέγιστη αμοιβή , θα ανέρχεται σε 980 ευρώ από 1.220 που ήταν μέχρι σήμερα (πριν την απελευθέρωση των κλειστών επαγγελμάτων) .

Αλλαγές υπάρχουν και στον τουριστικό κλάδο , στα λεωφορεία , όπου απαγορεύει τις συνεχείς στάσεις σε αυτά, καθώς θεωρεί ότι πλήττει την λειτουργία των ΚΤΕΛ. Επίσης, επιτρέπει μόνο συγκεκριμένο αριθμό ατόμων .

Η νέα «εργαλειοθήκη ανταγωνισμού» του ΟΟΣΑ , προτείνει μέτρα και για τους τομείς των Τραπεζών, των ΜΜΕ, των τηλεπικοινωνιών, της μεταποίησης, του ηλεκτρονικού εμπορίου και του χονδρεμπορίου .

Μετά την θέσπιση των παραπάνω, κάθε επάγγελμα που μέχρι πρόσφατα ήταν κλειστό, θα είναι προσβάσιμο σε όλους. Όσοι το ασκούν , θα αμείβονται με βάση τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς, χωρίς διοικητικά καθοριζόμενες τιμές ή αμοιβές.

Η παραπάνω ανατροπή των όσων ίσχυαν για τόσα χρόνια , υπηρετεί την αρχή της «επαγγελματικής ελευθερίας» και θα βελτιώσει μεσοπρόθεσμα την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών , θα διευκολυνθεί η πρόσβαση στην αγορά εργασίας των νέων επαγγελματιών, θα λειτουργήσει ο ανταγωνισμός , άρα θα έχουμε μείωση των τιμών, και τελικά θα αυξηθεί η παραγωγικότητα της οικονομίας .

Όταν η Αυστραλία «άνοιξε» το επάγγελμα των συμβολαιογράφων και επέτρεψε να ασκούν το επάγγελμα άτομα που δεν ήταν δικηγόροι, οι τιμές ,

μειώθηκαν κατά 50% , χωρίς να παρατηρηθεί πτώση του επιπέδου των προσφερομένων υπηρεσιών. Αυτό το γεγονός αποδεικνύει πόσο **θετικά αντέδρασε ο ανταγωνισμός** σε αυτόν το συγκεκριμένο κλάδο.

Το υπουργείο Οικονομικών υποστηρίζει, ότι από το άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών , θα προκύψουν σημαντικότερα οφέλη για το κοινωνικό σύνολο και εν γένει για την ανάπτυξη.

Ο σκοπός του Υπουργείου ήταν: με το άνοιγμα των επαγγελματιών να μειωθεί το κόστος των υπηρεσιών . Προσδοκία του υπουργείου με την απελευθέρωση των κλειστών επαγγελματιών , που μέχρι τώρα δημιουργούσαν βασικές αδικίες και ανισότητες μέσα στην ίδια την ελληνική κοινωνία , είναι η ανάπτυξη της χώρας.

Στην αγορά της εργασίας πάντως επικράτησε μεγάλη ανησυχία και αναστάτωση, αφού το άκουσμα των παραπάνω προκάλεσε πανικό σε μεγάλες ομάδες επαγγελματιών , που ήταν μέχρι σήμερα «καλυμμένοι» μέσα σε μια «ειδική» οικονομική αγορά.

Σε κάθε περίπτωση , η απελευθέρωση των κλειστών επαγγελματιών, αποτελεί μονόδρομο για την αγορά της εργασίας. Αυτό συμβαίνει γιατί ο ανταγωνισμός τον οποίο θα προκαλέσει η είσοδος νέων επαγγελματιών , θα φέρει σημαντική μείωση των τιμών , ενώ παράλληλα θα δώσει μια νέα ώθηση στην ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών , θα ενισχυθεί η απασχόληση και θα καταπολεμηθεί η ανεργία.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω , δεν θα πρέπει κανείς να ξεχνά , ότι η συγκράτηση των τιμών, αποτελεί έναν από τους βασικούς άξονες, όχι μόνο της ελληνικής αλλά και της ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής, καθώς οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης τους οποίους σημειώνουν οι ευρωπαϊκές οικονομίες προκαλούν αναπόφευκτα έντονες πληθωριστικές πιέσεις.

Βέβαια, δεν είναι δυνατόν όλα τα επαγγέλματα να ασκούνται από οποιονδήποτε, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις υπάρχουν «τεχνικές» δυσκολίες για την απελευθέρωση ενός επαγγέλματος.

Ένα παράδειγμα είναι αυτό του πωλητή αγαθών (πλην οπωροκηπευτικών προϊόντων) σε λαϊκές αγορές (μεταπράτη).

Είναι προφανές ότι δεν είναι δυνατόν να δοθούν απεριόριστες άδειες για το συγκεκριμένο επάγγελμα από τη στιγμή που είναι προκαθορισμένος ο χώρος που καταλαμβάνει μια λαϊκή αγορά.

Με το ίδιο σκεπτικό δεν είναι δυνατόν να δοθεί άδεια για την εγκατάσταση συνεργείου αμμοβολής σε μια αμιγώς κατοικήσιμη περιοχή και γενικότερα καταλαβαίνει κανείς ότι η απελευθέρωση ενός επαγγέλματος πρέπει να έχει πάντα ως γνώμονα το συμφέρον του πολίτη-καταναλωτή.

Η απελευθέρωση των επαγγελματιών μπορεί να είναι η αιτία για να αυξηθεί η απασχόληση σε ένα συγκεκριμένο επάγγελμα , όμως δεν μπορούμε να πούμε ότι θα αυξήσει απαραίτητα και την συνολική απασχόληση.

Ωστόσο, θα οδηγήσει βραχυχρόνια σε μια αναδιάρθρωση της απασχόλησης κυρίως, παρά σε μεγάλες αυξήσεις της συνολικής απασχόλησης.

3.2 πλεονεκτήματα

Όπως συμπερασματικά μπορούμε να καταλήξουμε, η πλήρης απελευθέρωση όλων των κλειστών επαγγελμάτων , θα φέρει αύξηση του εθνικού εισοδήματος, τόνωση του ανταγωνισμού και της απασχόλησης και σταδιακή μείωση των τιμών .

Ευρήματα μελέτης του ΚΕΠΕ⁵ αναφέρουν ότι το ΑΕΠ μπορεί να αυξηθεί από 0,4% (800 εκατ. Ευρώ) έως και 2,1 % (4 δις ευρώ περίπου) , ανάλογα και με τον ρυθμό μείωσης των τιμών .

Η πλήρης ή μερική κατάργηση της υπερπροστασίας κάποιων συγκεκριμένων επαγγελμάτων , που λειτουργούσε σε βάρος των χρηστών των υπηρεσιών τους, θα μπορούσε ενδεχομένως να μειώσει το κόστος των υπηρεσιών και να **προσελκύσει επενδύσεις** , που με τη σειρά τους θα συντελούσαν σε αύξηση της συνολικής απασχόλησης .

Όσον αφορά συγκεκριμένα επαγγέλματα, το ΚΕΠΕ διατυπώνει τις εξής διαπιστώσεις :

Το επάγγελμα υπηρεσιών με τον υψηλότερο βαθμό ρυθμιστικής παρέμβασης, είναι αυτό του δικηγόρου , εξ ου και η αύξηση στον αριθμό των δικηγόρων στα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, αντίστοιχη είναι και η αύξηση στον αριθμό των εγγεγραμμένων υποθέσεων που αφορούν το ιδιωτικό δίκαιο.

Από τον Δεκέμβριο του 2011, καταγράφεται μια σταδιακή μείωση του δείκτη τιμών καταναλωτή για τις νομικές υπηρεσίες, που εικάζεται ότι οφείλεται εν μέρει στην απελευθέρωση του επαγγέλματος .

Το επάγγελμα που καταγράφει τους υψηλότερους δείκτες ρυθμιστικών παρεμβάσεων εισόδου και συμπεριφοράς για τις περισσότερες των χωρών της ΕΕ, είναι αυτό του συμβολαιογράφου.

Η Ελλάδα , στην πρώτη θέση , ως προς την αναλογία συμβολαίων ανά κάτοικο. Όμως , παρόλα ταύτα, στην τελευταία πενταετία, καταγράφεται αύξηση στον αριθμό των διορισμένων συμβολαιογράφων , που όμως δεν συνοδεύεται με αντίστοιχη αύξηση των συμβολαίων. Απεναντίας , σημειώνεται συρρίκνωση στον όγκο των συναφθεισών συμβολαιογραφικών πράξεων. Όσο για τις αμοιβές των Ελλήνων συμβολαιογράφων, είναι στα υψηλότερα επίπεδα , συγκριτικά με άλλες χώρες της ΕΕ.

Η μείωση στα ποσοστά των αναλογικών αμοιβών , μετά την εφαρμογή του νόμου για την απελευθέρωση του επαγγέλματος, δεν φαίνεται να επηρεάζει το μεγαλύτερο όγκο των συναλλαγών, περιορίζοντας έτσι τα οφέλη για τους χρήστες των υπηρεσιών και καταναλωτές.

Οι Δραστηριότητες και εν γένει τα επαγγέλματα υγείας, έχουν τους περισσότερους περιορισμούς εισόδου και συμπεριφοράς, που λόγω διαφύλαξης του δημοσίου συμφέροντος , αρκετοί από αυτούς, κρίνονται αναγκαίοι, λόγω της ιδιαιτερότητας που παρουσιάζει ο κλάδος.

Από το 2011 και μετά , ο δείκτης τιμών καταναλωτή για τον συγκεκριμένο κλάδο αλλά και των δαπανών των νοικοκυριών που αφορούν όλες τις υποομάδες του κλάδου, παρουσιάζει μείωση .

⁵ Κέντρο προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

Εξαιρέση αποτελούν οι ιδιωτικές κλινικές ,και αυτό ίσως να οφείλεται στην άσκηση φαρμακευτικής πολιτικής και στον περιορισμό των ιατρικών επισκέψεων , λόγω της μείωσης των αμοιβών και των συντάξεων , ή λόγω της πολιτικής το Μνημονίου. Το σίγουρο είναι ότι η εξαιρέση των ιδιωτικών κλινικών δεν οφείλεται στην απελευθέρωση της παροχής των υπηρεσιών.

Οι νέοι εισερχόμενοι για το σύνολο των επαγγελματιών που απελευθερώθηκαν, δεν μειώθηκαν σημαντικά , παρ'όλη την οικονομική ύφεση. Μάλιστα , για κάποια επαγγέλματα που έχουν υψηλή απασχόληση και κινητικότητα, ο αριθμός των νεοεισερχομένων στο επάγγελμα αυξήθηκε.

Επίσης, καθώς η απελευθέρωση ωριμάζει και μπορούμε να συγκρίνουμε με έτη πριν την μεταρρύθμιση, ο αριθμός των νεοεισερχομένων φαίνεται ότι αυξάνεται σταδιακά.

Με δεδομένο ότι, οι μειώσεις στις τιμές των υπηρεσιών που περιλαμβάνονται στο Γενικό Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (Γ.Δ.Τ.Κ.), ξεκίνησαν κατά κανόνα ένα έτος νωρίτερα από τη μείωση του Δείκτη, αλλά και το γεγονός ότι σε αρκετές από αυτές τις υπηρεσίες οι μειώσεις των τιμών ήταν εντονότερες συγκριτικά με την αντίστοιχη υποχώρηση του Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή , κατά τα έτη 2013-2014, δεν μπορεί κανείς να αποκλείσει το ενδεχόμενο, οι συγκεκριμένες μειώσεις να οφείλονται σε κάποιο βαθμό στις μεταρρυθμίσεις που έχουν έρθει από την απελευθέρωση των επαγγελματιών των υπηρεσιών .

Στον κλάδο που δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι , οι μειώσεις των τιμών , είναι αποτέλεσμα των μεταρρυθμίσεων, είναι στις υπηρεσίες των μεσιτικών γραφείων . Σε επαγγέλματα που δεν συμμετέχουν στην διαμόρφωση του Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, οι ενδείξεις επίσης , είναι σαφείς για την μείωση των τιμών .

Οι ιδιαίτερα δυσμενείς συνθήκες που βιώνει η ελληνική οικονομία την περίοδο αυτή , καθώς και την περίοδο που έγιναν οι παραπάνω μεταρρυθμίσεις, μειώνουν την οικονομική δραστηριότητα σε όλα τα επαγγέλματα . Άρα, η αποτίμηση των επιδράσεων του ανοίγματος των «κλειστών επαγγελμάτων» είναι ιδιαίτερα περίπλοκη , καθώς δεν είναι δυνατόν να διαχωριστεί από αυτών των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης.

Επιπλέον, σε ορισμένα επαγγέλματα, οι νομοθετικές παρεμβάσεις , κατά την σύνταξη της εργασίας, δεν είχαν ολοκληρωθεί, αλλά ακόμα και σε αυτά που είχαν οριστικοποιηθεί, δεν είχε περάσει αρκετός χρόνος από την εφαρμογή τους, για να γίνει σωστή αποτίμηση.

Η τελική διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου , ίσως να επηρεάσει ορισμένες μεταβλητές , όπως η απασχόληση, ή τις τιμές ή τις αμοιβές, ή ακόμα και τον αριθμό των νέων εισερχομένων επαγγελματιών , διότι όλα τα παραπάνω, χαρακτηρίζονται από χρονική υστέρηση , και για να έχουμε εκδήλωση των πλήρων αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων σε αυτά, απαιτείται αρκετός χρόνος .

Όμως , οι πρώτες ενδείξεις , μας λένε ότι , η απελευθέρωση των επαγγελματιών , είχε γενικώς μια θετική επίδραση, ανεξάρτητα από του μικρού της μεγέθους .

Οι εκθέσεις του ΚΕΠΕ και του ΟΟΣΑ , αναφέρουν ότι βραχυχρόνια , αυτή η

μεταρρύθμιση , είναι διαρθρωτική , με πολυδιάστατα και μακροχρόνια οφέλη.

Η κρατική παρέμβαση , αλλά με ποιοτικά κριτήρια, κατά την γνώμη μας, είναι απαραίτητη , ειδικά όταν μιλάμε για επαγγέλματα των κλάδων που σχετίζονται άμεσα με την ασφάλεια και την υγεία των πολιτών . Πιστεύουμε ότι αυτό , θα διαμορφώσει τις κατάλληλες συνθήκες που θα βοηθήσουν την υγιή εξέλιξη της κοινωνίας .

Είναι χρέος της πολιτείας , να διαμορφώνει ένα κοινωνικό σύστημα , όπου τα όνειρα και οι στόχοι των πολιτών θα είναι μέρος της καθημερινότητας , και οι υπηρεσίες καθώς και οι διακινούμενες ποσότητες και αξίες προϊόντων , θα κρίνονται από τα ίδια τα μέλη της κοινωνίας, είτε τις παρέχουν , είτε απολαμβάνουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες και προϊόντα.

3.3 τι σημαίνει η απελευθέρωση των αγορών σε βάθος χρόνου

Αξίζει να δούμε ποια θα ήταν τα οφέλη , από την απελευθέρωση των αγορών όχι βραχυπρόθεσμα , αλλά σε βάθος χρόνου.

- Από την μεγαλύτερη και πιο δίκαια ανακατανομή του ΑΕΠ. Όλο και περισσότεροι πολίτες θα έχουν επιχειρηματικές ή επαγγελματικές ευκαιρίες στα επαγγέλματα που έχουν μεγαλύτερη ζήτηση από την κοινωνία , ή και που φαίνονται πιο κερδοφόρα.

Η εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης μεταξύ των παρόχων και των οφελουμένων , θα γίνεται από την ίδια την κοινωνία . Άλλωστε αυτό γίνεται σε όλες τις ελεύθερες οικονομίες . Οι καλύτεροι και οι πιο αποτελεσματικοί, θα επικρατήσουν και οι άλλοι θα χαθούν.

- Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του καταναλωτικού κοινού, και μέσω του ανταγωνισμού μεταξύ των παρόχων, οι υπηρεσίες θα γίνονται καλύτερες και οι τιμές θα μειώνονται .
- Όταν υπάρξει κερδοφορία στους επαγγελματικούς κλάδους, τότε θα έχουμε αντίστοιχα και μείωση της ανεργίας , και αντίστοιχα η αύξηση εισοδήματος μαζί με την μείωση ανεργίας , θα λειτουργήσουν ως συγκοινωνούντα δοχεία , μειώνοντας όμως το μέσο εισόδημα των αποδεκτών , κάτι που είναι άκρως αποδεκτό , σε περιόδους υψηλής ανεργίας.

Σίγουρα , κάτι που έχει τις ρίζες του σε βάθος χρόνου, δεν είναι εύκολο να χαλάσει , δεν είναι εύκολη διαδικασία η απελευθέρωση των αγορών μετά από το πέρασμα τόσων ετών.

Απαιτείται κόστος και ιδιαίτερος χρόνος για την προσαρμογή. Για τον λόγο αυτό, είναι λάθος να κρίνουμε την απελευθέρωση των αγορών , που για τόσα έτη λειτουργούσαν ως κλειστές αγορές, από τα πρώτα αποτελέσματα τα οποία δεν είναι πάντα αντιπροσωπευτικά , για την εξέλιξη που μπορεί να έχει ο κάθε κλάδος .

Θα πρέπει να υπάρχει χρόνος για ωρίμανση και ισορρόπηση των κοινωνικών διαθέσεων στους επαγγελματικούς τομείς ή κλάδους , αφού απελευθερώνονται μετά από χρόνιες προστασίες και ρυθμίσεις , διότι θα υπάρχει για αρκετό διάστημα , η σύγχυση και η αίσθηση της αδικίας.

Αντιδράσεις θα υπάρξουν από διάφορες κλαδικές συντεχνίες , για την

απελευθέρωση των επαγγελματιών , θέλοντας προφανώς να προστατέψουν τις κερδοφορίες των κλάδων . Οι θιγόμενοι κλάδοι , θα στείλουν μηνύματα αδικίας ή ακόμη και εξόντωσής τους λόγω του ότι είχαν συνηθίσει στο να μη έχουν ανταγωνιστές .

Είναι ατομιστικές συνήθειες και προστατευτικές νοοτροπίες του παρελθόντος, που έχουν ριζώσει βαθιά μέσα ,εξαιρώντας τον εαυτό μας (ως άτομα) από ζητήματα που μας θίγουν, αλλά παράλληλα , αρεσκομάστε και στα πλεονεκτήματα του ανταγωνισμού με τους υπόλοιπους . Βέβαια , όλα αυτά , μας κρατούν αιχμάλωτους από την όποια εξέλιξη που θα ήταν συνώνυμη ενός καλύτερου βιοτικού επιπέδου.

3.4 αναμενόμενες μεταβολές στους κλάδους μετά από το «άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών»

Οι περιορισμοί των 46 λεγομένων κλειστών επαγγελματιών, όπως αναδεικνύει μια μελέτη του ΚΕΠΕ, πριν την ψήφιση του νόμου 3919/2011 , έφταναν στους 212. Έως τα τέλη του έτους 2012 υπήρχαν μόνο 101 εκ των οποίων το 33% αφορούσε ρυθμίσεις που περιόριζαν την είσοδο στο επάγγελμα και το 67% ρυθμίσεις συμπεριφοράς.

Από τους παραπάνω περιορισμούς τα :

- ο 35,8% των περιορισμών, αφορούσαν επαγγέλματα υγείας,
- ο Το 25% τα δέκα επιστημονικά επαγγέλματα(δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, μηχανικοί) ενώ
- ο Το 39 % τα υπόλοιπα 21 επαγγέλματα .

Στα περισσότερα κράτη – μέλη της ΕΕ , οι τιμές των υπηρεσιών μεταξύ των παρόχων και των πελατών, είναι αντικείμενο ελεύθερης διαπραγμάτευσης . Ωστόσο, σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις, εξακολουθούν να υπάρχουν προκαθορισμένες ελάχιστες και μέγιστες τιμές .

Οι μέγιστες τιμές , πιθανόν προστατεύουν τους καταναλωτές από υπερβολική επιβάρυνση, σε επαγγέλματα κλειστών αγορών, όπου υπάρχει έλλειψη ανταγωνισμού. Βέβαια , τα περισσότερα επαγγέλματα στην ΕΕ, δεν έχουν υψηλούς φραγμούς εισόδου και αντίστοιχα έλλειψη ανταγωνισμού.

Όσο για τις συνιστώμενες τιμές , αυτές μπορεί να υπάρχουν για να διευκολύνουν τον **συντονισμό** των τιμών , μεταξύ των παρόχων , παραπλανώντας επίσης και τους καταναλωτές , σχετικά με το κόστος των υπηρεσιών , μειώνοντας το κόστος καθορισμού ή διαπραγμάτευσης , και αποτελώντας οδηγό για επαγγελματίες που δεν έχουν την απαιτούμενη πείρα για τον καθορισμό των αμοιβών.

Σε αγορές που το κόστος έρευνας , είναι πολύ υψηλό, μπορεί να λειτουργεί προς το συμφέρον των καταναλωτών οι σχετικές πληροφορίες με τις συνήθειες τιμές. Στην έρευνα αναφέρεται ότι σε ορισμένες χώρες που υπήρχε χαλάρωση των περιορισμών , οδήγησε σε μείωση των τιμών , χωρίς την μείωση της παρεχόμενης ποιότητας.

Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι στην **Αυστραλία**, η άρση των ειδικών δικαιωμάτων των δικηγόρων, που είχαν δικαίωμα να παρίστανται σε ανώτερα και ανώτατα δικαστήρια , μείωσε τις συνολικές νομικές δαπάνες κατά 12%

Στην **Βρετανία** , στον τομέα των πράξεων μεταβίβασης ακινήτων, στην δεκαετία του 1980 η χαλάρωση των ειδικών δικαιωμάτων των συμβολαιογράφων και νομικών, μείωσε τις τιμές παρεχομένων υπηρεσιών προς τους καταναλωτές .

Στις Κάτω Χώρες , στα τέλη του 1990, καταργήθηκαν οι φραγμοί εισόδου στους μεσίτες . Η κατάργηση αυτή , οδήγησε σε αύξηση των νεοεισερχομένων φορέων , έφερε χαμηλότερες τιμές για τις συναλλαγές, και έκανε πιο ευέλικτη την παροχή των υπηρεσιών .

Σε σχέση με την διάθρωση των επιχειρήσεων , οι περιορισμοί , είναι διαφορετικοί και ποικίλοι. Σε εταιρείες παροχής των επαγγελματικών υπηρεσιών, περιορίζεται η ιδιοκτησιακή διάρθρωση , καθώς και οι δυνατότητες συνεργασίας με άλλα επαγγέλματα . Σε μερικές περιπτώσεις, απαγορεύουν και την ίδρυση υποκαταστημάτων καθώς και την σύναψη συμφωνιών δικαιόχρησης, ή δημιουργίας αλυσίδων καταστημάτων .

Οι παραπάνω περιορισμοί είναι αδικαιολόγητοι και εμποδίζουν τους παρόχους να αναπτύξουν καινούργιες υπηρεσίες , που θα μπορούσαν να λειτουργούν αποδοτικά σε σχέση με το κόστος .Κάποιοι κανόνες βέβαια, είναι και δικαιολογημένοι, όπως σε κάποιες περιπτώσεις που περιορίζουν τις δυνατότητες συνεργασίας μεταξύ των μελών του ίδιου επαγγέλματος ή σε επαγγέλματα που δε υπάρχει η επιτακτική ανάγκη προστασίας της ανεξαρτησίας των ελευθέρων επαγγελματιών .

Έτσι, η έρευνα καταλήγει ότι ο κλάδος των ρυθμιζόμενων υπηρεσιών , θα παρουσιάσει και τις μεγαλύτερες μεταβολές , τόσο στην προστιθέμενη αξία όσο και στην απασχόληση.

Μικρότερες είναι οι επιπτώσεις που αναμένονται για τις επιχειρήσεις του χονδρικού και λιανικού εμπορίου.

Τα **άμεσα** αποτελέσματα στον Ελλαδικό χώρο συνολικώς , εκτιμώνται με:

- αύξηση του επιπέδου ευημερίας (κατανάλωση) κατά 0,3%
- Αύξηση των πραγματικών μισθών κατά 0,4%
- Της απόδοσης κεφαλαίου κατά 0,9% και της
- Συνολικής απασχόλησης κατά 0,2%.

Στους κλάδους των υπηρεσιών αντίστοιχα, αναμένεται:

- Αύξηση της προστιθέμενης αξίας κατά 1,1% και
- της απασχόλησης κατά 0,5% .

Για την Ελλάδα, τα **μακροχρόνια** αποτελέσματα από την απελευθέρωση των κλειστών επαγγελματιών και το άνοιγμα των αγορών, εκτιμώνται :

- με αύξηση του επιπέδου ευημερίας κατά 0,4%
- των πραγματικών μισθών κατά 0,3%

- της απόδοσης κεφαλαίου κατά 0,9% και
- της συνολικής απασχόλησης κατά 0,2% .

Για τους κλάδους υπηρεσιών αντίστοιχα , για την Ελλάδα προβλέπεται :

- Αύξηση της απασχόλησης κατά 0,5 % και
- της προστιθέμενης αξίας κατά 1,1 %.

Η αναμενόμενη αύξηση των εξαγωγών , προβλέπεται να είναι της τάξης του 25,2% , ενώ η αύξηση των εισαγωγών προβλέπεται στο 20,9 %.

Στο σύνολο των χωρών της Ε.Ε., μετά την εφαρμογή των οδηγιών για την απελευθέρωση των υπηρεσιών, αναμένεται αύξηση του αποθέματος των άμεσων ξένων επενδύσεων .

Όσο για την Ελλάδα, η αναμενόμενη αύξηση των εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων, εκτιμάται στο 30,6% .

Τα δε οικονομικά οφέλη από την εφαρμογή της οδηγίας για την απελευθέρωση των υπηρεσιών, στο σύνολο της ΕΕ, θα μπορούσαν να είναι της τάξης των 60 – 140 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Επίσης, η κατάργηση των αδικαιολόγητων και δυσανάλογων εμποδίων στην λειτουργία και ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής αγοράς των υπηρεσιών, αντανακλά σε μια αύξηση του ΑΕΠ στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά 0,6% - 1,5%.

3.5 αλλαγές κατά επάγγελμα

3.5.1 το επάγγελμα των δικηγόρων

Μετά την θέσπιση του νόμου για την απελευθέρωση του επαγγέλματος των δικηγόρων, και τα επακόλουθα των διατάξεων, για το επάγγελμα του δικηγόρου, καθώς και για τις δικηγορικές εταιρείες, έχουμε **μείωση του γενικού δείκτη ρύθμισης**⁶ κατά περίπου 2 μονάδες , με συνεχιζόμενη ακόμη μείωση .

Οι νομικές υπηρεσίες, κατέγραφαν τους υψηλότερους δείκτες ρυθμιστικών παρεμβάσεων όπως έχουμε ήδη αναφέρει. Έτσι, πριν την εφαρμογή των μέτρων , ο γενικός δείκτης ρύθμισης, ξέρουμε ότι διαμορφωνόταν στο 8,31 και 9,38 αντίστοιχα για τους δικηγόρους και τις δικηγορικές εταιρείες.

Η προσωρινή μεταβολή του γενικού δείκτη του επαγγέλματος, όσο και της επαγγελματικής δραστηριότητας, πιστεύετε ότι οφείλεται κυρίως στην άρση των περιορισμών που είχε το συγκεκριμένο επάγγελμα στην συμπεριφορά, (*conduct regulations*), αφού έτσι κι αλλιώς , η διοικητική διαδικασία αδειοδότησης, (*entry regulations*) και οι προϋποθέσεις, συνεχίζουν να υφίστανται. (Λόγω προστασίας του δημοσίου συμφέροντος) .

Με την θέσπιση του νόμου 3919/2011 , η μείωση του γενικού δείκτη για το επάγγελμα των δικηγόρων τόσο , όσο και των δικηγορικών εταιρειών , σχετίζεται με την άρση των ελαχίστων αμοιβών και των περιορισμών της αποκλειστικής άσκησης των καθηκόντων τους εντός του πρωτοδικείου της

⁶ Δείκτης μέτρησης έντασης ,του ρυθμού και των οικονομικών δραστηριοτήτων ,των επαγγελματιών.

περιφέρειας που ανήκουν , καθώς και στην μερική άρση της υποχρεωτικής παράστασης των δικηγόρων για ορισμένες κατηγορίες συναλλαγών.

Η διαφορά του γενικού δείκτη ρύθμισης , είναι της τάξης του 2,02 και για μεν τους δικηγόρους είναι στο 6,29⁷ , ενώ για τις δικηγορικές εταιρείες στο 7,36.

3.5.2 το επάγγελμα των συμβολαιογράφων

Ο γενικός δείκτης ρύθμισης των συμβολαιογράφων , **δεν μειώθηκε** σημαντικά, μετά την εφαρμογή του νόμου 3919/2011 και αυτό εκτιμάται ότι οφείλεται στην ιδιαίτερη φύση του επαγγέλματος . Η θέσπιση του νόμου, λόγω της εφαρμογής του κυρίως ως προς τον επαναπροσδιορισμό των ελαχίστων αμοιβών τους, διατηρεί και το γενικό δείκτη ρύθμισης, στα ίδια σχεδόν επίπεδα. Οι περιορισμοί που εξακολουθούν να ισχύουν τόσο ως προς την είσοδο νέων συμβολαιογράφων όσο και προς τις συμπεριφορές ως προς την άσκηση του επαγγέλματος , παραμένουν για εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος .

Η τιμή του γενικού δείκτη ρύθμισης για τους συμβολαιογράφους, ανερχόταν στο 10,54, ενώ τώρα μετά την θέσπιση του νόμου, έχει μια διαφορά της τάξης του 0,30 και είναι στο 10,24 .

3.5.3 το επάγγελμα των δικαστικών επιμελητών

Στην περίπτωση των δικαστικών επιμελητών , ο γενικός δείκτης ρύθμισης , δεν παρουσιάζει καμία μεταβολή , λόγω του ότι το επάγγελμα αυτό , εξαιρείται από την εφαρμογή του Νόμου 3919/2011 , σύμφωνα με το ΠΔ 68/2011.

Έτσι ο δείκτης για τις ρυθμίσεις εισόδου πριν την εφαρμογή του νόμου ήταν στα 4,40 και παραμένει ο ίδιος και μετά την νομοθετική ρύθμιση.

Ο δείκτης δε για τις ρυθμίσεις συμπεριφοράς ήταν και παρέμεινε στα 1,72 δίνοντας την μηδενική διαφορά για τον γενικό δείκτη του επαγγέλματος που ήταν στο 6,12 .

3.5.4 το επάγγελμα των μηχανικών

Στην περίπτωση των μηχανικών και των μηχανικών εταιρειών , καταργήθηκαν μόνο οι ελάχιστες αμοιβές, και όλοι οι άλλοι περιορισμοί , διατηρήθηκαν.

Έτσι ο δείκτης από 6,44 μειώθηκε σε 4,94 δηλαδή η μείωση του γενικού δείκτη περιορίστηκε στο 1,50 .

Πριν την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων , οι δραστηριότητες των μηχανικών των ενεργειακών επιθεωρητών και των εταιρειών μηχανικών, κατέγραφαν υψηλούς δείκτες ρύθμισης , όσον αφορά τις ρυθμίσεις εισόδου στο επάγγελμα. Όσο για τους δείκτες της συμπεριφοράς, ήταν μέτριοι.

Η αμοιβή για την διενέργεια ενεργειακής επιθεώρησης κτηρίων, λεβήτων και εγκαταστάσεων θέρμανσης , καθώς και κλιματισμού, μετά την εφαρμογή του νόμου, καθορίζεται ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία μεταξύ των συμβαλλομένων μερών⁸.

Έτσι παύουν να ισχύουν οι ελάχιστες προβλεπόμενες νόμιμες αμοιβές⁹ . Η

⁷ Υπάρχει νομοθετική ρύθμιση σε εξέλιξη

⁸ Νόμος 493/2012 παράγραφος Ι, εδάφιο 1

⁹ ΠΔ. 100/2010 (ΦΕΚ 177 Α΄)

αξιολόγηση συνθηκών του ανταγωνισμού για τον κλάδο των μηχανικών , βάσει του ΟΟΣΑ, δείχνει ότι η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου 3919/2011 , λόγω της κατάργησης των ελάχιστων αμοιβών , μπορεί να δημιουργήσει ένα πλαίσιο πιο ανταγωνιστικής λειτουργίας για τον κλάδο.

Όσο για την έκδοση αδειας, αντικαθίσταται από την αναγγελία έναρξης άσκησης δραστηριότητας του ενεργειακού επιθεωρητή, ενώ η ύπαρξη της επαγγελματικής εμπειρίας, δεν είναι πλέον απαραίτητη¹⁰.

Μετά την εφαρμογή του νόμου, ο αντίστοιχος δείκτης , εκτιμάται ότι θα καταγράψει μείωση της τάξης των 4,22 μονάδων , δηλαδή αναμένεται να διαμορφωθεί στις 2,69 μονάδες .

3.5.5 το επάγγελμα των ενεργειακών επιθεωρητών

Ο δείκτης του συγκεκριμένου επαγγέλματος από 6,91 μειώθηκε στο 2,69 έχοντας μια διαφορά της τάξης του 4,22.

3.5.6 το επάγγελμα των λογιστών

Το επάγγελμα των λογιστών, ελεγκτών και άλλων συναφών επιστημονικώς επαγγελματιών , πριν την θέσπιση των μεταρρυθμίσεων , στους γενικούς δείκτες ρύθμισης, κατέγραφαν τις τιμές των 5,17 και 4,53 .

Οι γενικοί δείκτες ρύθμισης για τους λογιστές – φοροτεχνικούς και αναλογιστές, πριν την εφαρμογή του νόμου , θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν και ως μετρίου μεγέθους, λαμβανομένης υπόψη και της επιστημονικής τους φύσης.

Οι νόμιμοι ελεγκτές , οι εκτελωνιστές και οι ορκωτοί εκτιμητές, είχαν σχετικά περισσότερες και αυστηρότερες ρυθμίσεις . Αυτές αφορούσαν και την είσοδο και την λειτουργία του επαγγέλματος, με αποτέλεσμα να σημειώνουν αρκετά υψηλούς δείκτες .

Μετά την εφαρμογή των μέτρων για την μερική απελευθέρωση των προαναφερθέντων επαγγελματιών , οι μειώσεις του γενικού δείκτη, κυμάνθηκαν στις 2,4 μονάδες (Λογιστές , φοροτεχνικοί και αναλογιστές) , για δε τους εκτελωνιστές στις 6,5 μονάδες.

Για όλα τα επάγγελα , όσο αφορά τις ρυθμίσεις εισόδου, καταγράφεται μείωση του δείκτη, και αυτό είναι αποκλειστικά αποτέλεσμα της μετατροπής της έκδοσης αδειας σε αναγγελία έναρξης. (οι ρυθμίσεις που υφίσταντο για τα ελάχιστα απαιτούμενα προσόντα τα πτυχία ή την προϋπηρεσία, ή όπου ήταν αναγκαίες και οι επαγγελματικές εξετάσεις, εξακολουθούν να ισχύουν).

Ο δείκτης ρύθμισης συμπεριφοράς, για κάποια από τα προαναφερθέντα επάγγελα , μειώθηκε αισθητά, κυρίως λόγω των αλλαγών που υπάρχουν με τις αμοιβές καθώς και την εταιρική μορφή.

Στην συνέχεια παραθέτουμε ένα πίνακα που αναφέρει τις ρυθμίσεις εισόδου και συμπεριφοράς πριν και μετά τις μεταρρυθμίσεις καθώς και τις διαφορές που παρουσιάζει ο γενικός δείκτης στα παραπάνω επιστημονικά επάγγελα .

¹⁰ Νόμος 4046/2012 και Νόμος 4093/2012 άρθρο 8

Δείκτες ρύθμισης για επιστημονικά επαγγέλματα

Επάγγελμα/Δραστηριότητα	Ρυθμίσεις εισόδου		Ρυθμίσεις Συμπεριφοράς		Γενικός Δείκτης		
	Πριν	Μετά	Πριν	Μετά	Πριν	Μετά	Διαφορά
Νομικές υπηρεσίες							
Δικηγόροι	5,04	5,04*	3,27	1,25*	8,31	6,29*	2,02
Δικηγορικές εταιρείες	5,04	5,04*	4,34	2,31*	9,38	7,36*	2,02
Συμβολαιογράφοι/ Συμβολαιογραφικές εταιρείες	5,52	5,52	5,02	4,72	10,54	10,24	0,30
Δικαστικοί Επιμελητές	4,40	4,40	1,72	1,72	6,12	6,12	0,00
Λογιστές, νόμιμοι ελεγκτές και άλλα συναφή επιστημονικά επαγγέλματα							
Νόμιμοι ελεγκτές	4,48	2,08	2,64	0,54	7,12	2,62	4,50
Λογιστές φοροτεχνικοί	4,48	2,08	0,69	0,69	5,17	2,77	2,40
Ορκωτοί εκτιμητές	5,44	1,84	2,75	0,00	8,19	1,84	6,35
Εκτελεστικοί	4,16	0,56	2,90	0,00	7,06	0,56	6,50
Αναλογιστές	4,08	1,68	0,45	0,45	4,53	2,13	2,40
Υπηρεσίες μηχανικών-αρχιτεκτόνων							
Μηχανικοί- Αρχιτέκτονες	3,68	3,68	2,76	1,26	6,44	4,94	1,50
Εταιρείες μηχανικών	3,68	3,68	2,91	1,41	6,59	5,09	1,50
Ενεργειακοί επιθεωρητές	4,00	1,41	2,91	1,28	6,91	2,69	4,22

*νομοθετική ρύθμιση σε εξέλιξη

Πηγή : Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

3.5.7 επαγγέλματα και υπηρεσίες υγείας

Οι μειώσεις του γενικού δείκτη για την υγεία, μετά την εφαρμογή του νόμου κυμάνθηκαν από 0 έως και 6,26 μονάδες με τις μεγαλύτερες μειώσεις να καταγράφονται στην παροχή των υπηρεσιών των σχετικών με την ανθρώπινη υγεία και όχι στα επαγγέλματα υγείας.

Τα επαγγέλματα και οι υπηρεσίες υγείας, πριν τη θέσπιση των

μεταρρυθμίσεων , κατέγραφαν τους πιο υψηλούς δείκτες ρυθμίσεων . Ο γενικός δείκτης ρυθμίσεων για τις μονάδες χρόνιας αιμοκάθαρσης , τα ιδιωτικά ιατρεία και οδοντιατρεία, καθώς και τα εργαστήρια φυσικοθεραπείας και τα κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης , κυμαίνοντας κατά φθίνουσα κλίμακα από 10,77 έως και 8,44 αντίστοιχα.

Από τα επαγγέλματα υγείας, μόνο οι ιατροί , οδοντίατροι και φυσικοθεραπευτές , κατέγραφαν υψηλούς δείκτες από 8,42 έως και 7,22 ενώ για τα υπόλοιπα επαγγέλματα υγείας, οι δείκτες ήταν χαμηλοί και κυμαίνονταν από 5,77 έως και 2,72 .

Μετά την εφαρμογή του νόμου¹¹ , η μετατροπή της έκδοσης αδείας σε αναγγελία εισόδου στο επάγγελμα, για τα περισσότερα από τα επαγγέλματα και τις υπηρεσίες υγείας, μείωσε σημαντικά τον δείκτη ρυθμίσεων εισόδου, παρόλο που ο Νόμος δεν επηρέασε τις προϋποθέσεις για την εκπαίδευση και τις προϋπηρεσίες .

Όσο αφορά τις κλινικές και τα κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης, ο δείκτης ρυθμίσεων εισόδου, δεν διαφοροποιήθηκε καθόλου, διότι η άδεια εισόδου στο επάγγελμα, σχετίζεται με την άδεια λειτουργίας και ίδρυσης των εγκαταστάσεων των παραπάνω επαγγελματιών και κλινικών .

Όπως προαναφέραμε , οι περιορισμοί στην συμπεριφορά, κυρίως εντοπίζονται στην παροχή των υπηρεσιών και όχι στο επάγγελμα. Δηλαδή , εντοπίζονται στα ιδιωτικά ιατρεία , στα εργαστήρια προθετικών κατασκευών , στα κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης και στα φυσικοθεραπευτήρια, και όχι στα επαγγέλματα των ιατρών, φυσικοθεραπευτών , ψυχολόγων κ.λπ.

Ο δείκτης ρυθμίσεων συμπεριφοράς μετά την εφαρμογή του Νόμου¹², μειώθηκε για τα επαγγέλματα των ιατρών , οδοντιάτρων και φυσικοθεραπευτών καθώς και για τις παρεχόμενες υπηρεσίες από τα ιδιωτικά ιατρεία των παραπάνω , τα εργαστήρια αισθητικής και τα καταστήματα οπτικών ειδών και για τα εργαστήρια των οδοντοτεχνικών κατασκευών .

Στην συνέχεια παραθέτουμε ένα πίνακα που αναφέρει τις ρυθμίσεις εισόδου και συμπεριφοράς πριν και μετά τις μεταρρυθμίσεις καθώς και τις διαφορές που παρουσιάζει ο γενικός δείκτης στα ιατρικά , παραϊατρικά & υγειονομικού ενδιαφέροντος επαγγέλματα και υπηρεσίες .

¹¹ Νόμος 3919 /2011

¹² Νόμος 3919 /2011

Επάγγελμα/Δραστηριότητα	Ρυθμίσεις Εισόδου		Ρυθμίσεις Συμπεριφοράς		Γενικός Δείκτης		
	Πριν	Μετά	Πριν	Μετά	Πριν	Μετά	Διαφορά
Επαγγέλματα/υπηρεσίες υγείας							
Ιατρός	4,64	2,24	3,78	2,82	8,42	5,06	3,36
Οδοντίατρος	4,16	1,76	3,78	2,82	7,94	4,58	3,36
Ιδιωτικά ιατρεία-πολυιατρεία - εργαστήρια διαγνωστικά - φυσικής ιατρικής	4,64	2,24	4,76	2,10	9,40	4,34	5,06
Ιδιωτικά οδοντιατρεία- πολυιατρεία	4,16	1,76	4,76	2,10	8,92	3,86	5,06
Ιδιωτικές κλινικές	4,64	4,64	3,08	3,08	7,72	7,72	0,00
Κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης	4,64	4,64	3,02	3,02	7,66	7,66	0,00
Μονάδες χρόνιας αιμοκάθαρσης	5,84	3,04	4,94	2,28	10,77	5,32	5,45
Φυσικοθεραπευτές	3,44	1,04	3,78	2,52	7,22	3,56	3,66
Εργαστήρια φυσικοθεραπείας	3,44	1,04	5,00	2,10	8,44	3,14	5,30
Οπτικός	3,76	1,36	0,00	0,00	3,76	1,36	2,40
Καταστήματα οπτικών ειδών	3,76	1,36	1,65	0,00	5,41	1,36	4,05
Νοσηλεύτης	3,28	0,88	0,30	0,30	3,58	1,18	2,40
Βοηθός νοσηλεύτη	2,88	0,48	0,00	0,00	2,88	0,48	2,40
Επισκέπτες υγείας	3,04	0,64	0,00	0,00	3,04	0,64	2,40
Μαίες	3,60	1,20	1,32	1,32	4,92	2,52	2,40
Φυσικοί νοσοκ. - ακτινοφυσικοί ιατρικής	3,76	1,36	0,00	0,00	3,76	1,36	2,40
Ψυχολόγοι	3,04	0,64	0,00	0,00	3,04	0,64	2,40
Κοινωνικοί λειτουργοί	3,84	1,44	1,50	1,50	5,34	2,94	2,40
Οδοντοτεχνίτης	3,28	0,88	0,54	0,54	3,82	1,42	2,40
Οδοντοτεχνικά εργαστήρια	3,28	0,88	2,49	2,04	5,77	2,92	2,85
Βοηθοί οδοντοτεχνίτη	3,44	1,04	0,00	0,00	3,44	1,04	2,40
Τεχνίτης προθετικών κατασκευών	2,96	0,56	0,00	0,00	2,96	0,56	2,40
Εργαστήρια προθετικών κατασκευών	2,96	0,56	0,45	0,30	3,41	0,86	2,55
Λογοθεραπευτές	3,04	0,64	0,00	0,00	3,04	0,64	2,40
Εργοθεραπευτής	3,04	0,64	0,00	0,00	3,04	0,64	2,40
Διαιτολόγοι - Διατροφολόγοι	3,04	0,64	0,00	0,00	3,04	0,64	2,40
Τεχνολόγοι τροφίμων και διατροφής	3,04	0,64	0,00	0,00	3,04	0,64	2,40
Τεχνολόγοι ιατρικών εργαστηρίων	3,04	0,64	0,00	0,00	3,04	0,64	2,40
Τεχνολόγοι ραδιολογίας ακτινολογίας	3,04	0,64	0,00	0,00	3,04	0,64	2,40
Βοηθός οδοντιατρείου	3,12	0,72	0,00	0,00	3,12	0,72	2,40
Διασώστες πληρώματα ασθενοφόρων	2,72	0,32	0,00	0,00	2,72	0,32	2,40
Επόπτες δημόσιας υγείας	3,04	0,64	0,00	0,00	3,04	0,64	2,40
Αισθητικός	3,28	0,88	0,00	0,00	3,28	0,88	2,40
Εργαστήρια αισθητικής	3,28	0,88	1,22	0,30	4,50	1,18	3,32
Μονάδες αδυνατίσματος και διαιτολογικές	3,28	0,88	0,69	0,69	3,97	1,57	2,40

Επαγγέλματα/υπηρεσίες υγειονομικού ενδιαφέροντος							
Κουρέας, κομμωτής, βοηθός	3,44	1,04	0,00	0,00	3,44	1,04	2,40
Κουρέας, κομμωτήρια	3,44	1,04	0,45	0,30	3,89	1,34	2,55
Τεχνίτες περιποίησης χεριών και ποδιών	3,28	0,88	0,00	0,00	3,28	0,88	2,40
Καταστήμ. περιποίησης χεριών και ποδιών	3,28	0,88	0,45	0,30	3,73	1,18	2,55
Υπηρεσίες γραφείων τελετών	2,40	0,00	0,48	0,48	2,88	0,48	2,40

Πηγή : Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

3.5.8 υπηρεσίες μεταφορών , εμπορίου , πολιτισμού, και άλλες υπηρεσίες

Τα συγκεκριμένα επαγγέλματα , ήταν αυτά με τις σοβαρότερες ρυθμίσεις εισόδου και όχι ρυθμίσεις συμπεριφοράς, εξαιρώντας το επάγγελμα του εφημεριδοπώλη.

Σημειώνουμε ότι, για να ασκήσει κάποιος, κάποιο από τα παραπάνω επαγγέλματα δεν απαιτούνται και ιδιαίτερες ανώτατες σπουδές, όπως αυτά των επιστημονικών επαγγελμάτων . Άρα, πρόκειται για επαγγέλματα μη επιστημονικά και με ελάχιστες προϋποθέσεις εκπαίδευσης .

Το μέγιστο δυνατό ύψος του γενικού δείκτη ρύθμισης για αυτά τα επαγγέλματα, κυμαίνεται στο 9,6 . Όσο για τα επαγγέλματα που αφορούν το υπαίθριο εμπόριο καθώς και τους παραγωγούς και τους επαγγελματίες πωλητές λαϊκών αγορών , εξαιρούνται από όλες τις μεταρρυθμίσεις , για κοινωνικούς λόγους.

Οι υψηλότεροι γενικοί δείκτες παρέμβασης , που σημειώνονταν στα επαγγέλματα του **μεταφορικού κλάδου**, πριν τις μεταρρυθμίσεις, ήταν σε αυτά των ταξί και των φορτοεκφορτωτών 6,80 και 6,06 αντίστοιχα.

Ο αντίστοιχος δείκτης για τα δημόσια επιβατικά μεταφορικά λεωφορεία ήταν στο 5,34 πριν την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων . Το ύψος του δείκτη για τα συγκεκριμένα επαγγέλματα, οφειλόταν κυρίως στις σημαντικές ρυθμίσεις εισόδου , (3,84) (έκδοση αδείας για ορισμένο αριθμό επιβατικών μεταφορών)

Μετά την εφαρμογή του νόμου,¹³ ο γενικός δείκτης των ταξί, υποχώρησε στο 5,82 , εξακολουθώντας να είναι σε αρκετά υψηλά επίπεδα.

Ο Νόμος 3919 / 2011 απελευθερώνει πολλά επαγγέλματα που περιλαμβάνει ο **κλάδος του εμπορίου**, όπως αυτά των αργυραμοιβών, ενεχυροδανειστών , κλειθροποιών. Ο δείκτης ρύθμισης από 3,12 έγινε μηδέν για τα παραπάνω , αλλά και για επαγγέλματα όπως αυτά του εφημεριδοπώλη, που εμφάνιζαν σημαντικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις, ο σχετικός δείκτης ρύθμισης ήταν 6,35 και μηδενίστηκε.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του υπαίθριου στάσιμου εμπορίου, του

¹³ Νόμος 4070/2012

οποίου ο γενικός δείκτης ήταν 3,60 και ανέβηκε μετά τις μεταρρυθμίσεις στο 4,65. Είναι ένα από τα επαγγέλματα που έχουν εξαιρεθεί από τις μεταρρυθμίσεις για κοινωνικούς λόγους και δεν προϋποθέτουν και ειδική εκπαίδευση.

Όσο για τα επαγγέλματα που αφορούν το **πολιτισμό**, οι δείκτες ρύθμισης εισόδου και ρύθμισης συμπεριφοράς ,πριν τις μεταρρυθμίσεις ήταν στο 2,72 και 1,11 και μειώθηκαν στο 2,40 και 0,39 αντίστοιχα, ενώ ο γενικός δείκτης ρύθμισης ήταν 3,83 και μειώθηκε στο 2,79 παρουσιάζοντας μια διαφορά της τάξης του 1,04.

Για τα επαγγέλματα **των ξεναγών και του ναυτικού πράκτορα** οι ρυθμίσεις που έγιναν ήταν καθολικές , με άρση των σημαντικότερων περιορισμών , και την διατήρηση ορισμένων μόνο βασικών προϋποθέσεων εκπαίδευσης και πρακτικής άσκησης . Ο δείκτης ρύθμισης για τους ξεναγούς ήταν 2,8 και μειώθηκε στο 0,4 μετά τις μεταρρυθμίσεις , των δε ναυτικών και πρακτόρων ήταν 3,44 και μειώθηκε στο 0,32 .

Για τα **ιδιωτικά γραφεία ευρέσεως εργασίας** (ΙΓΕΕ) καθώς και για τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με εύρεση προσωρινής απασχόλησης, ο γενικός δείκτης ρύθμισης , θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μέτριος ακόμα και πριν την εφαρμογή του νόμου 3919/2011 .

Η κατάργηση του περιορισμού για συγκεκριμένη εταιρική μορφή για τις ΕΠΑ (επιχειρήσεις προσωρινής απασχόλησης), καθώς και η κατάργηση συγκεκριμένων κτηριακών προϋποθέσεων με τον Νόμο 4093/2012 αρκούσαν για να μηδενίσουν τον δείκτη από 4,02 που ήταν πριν τις μεταρρυθμίσεις .

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ένας πίνακας που δείχνει τους δείκτες ρύθμισης για τις υπηρεσίες μεταφορών , εμπορίου και πολιτισμού – τουρισμού.

Επάγγελμα/Δραστηριότητα	Ρυθμίσεις εισόδου		Ρυθμίσεις Συμπεριφοράς		Γενικός Δείκτης		
	Πριν	Μετά	Πριν	Μετά	Πριν	Μετά	Διαφορά
Μεταφορές							
Οδηγοί ταξί	2,64	2,64	0,87	0,87	3,51	3,51	0,00
Επιβατηγά ταξί δημόσιας χρήσης	3,60	3,60	3,20	2,22	6,80	5,82	0,98
Επιχείρηση ενοικίασης λимуζίνων	3,60	3,60*	0,15	0,15*	3,75	3,75*	0,00*
Ειδικά τουριστικά λεωφορεία ΔΧ	3,60	2,40	0,00	0,00	3,60	2,40	1,20
Φορτοεκφορτωτές	3,84	0,00	2,22	0,00	6,06	0,00	6,06
Δημόσιες επιβατικές μεταφορές με λεωφορεία	3,84	3,84*	1,50	1,50*	5,34	5,34*	0,00*
Ναυτικοί πράκτορες	2,72	0,32	0,72	0,00	3,44	0,32	3,12
Εμπόριο							
Αργοραμισιοί	2,40	0,00	0,72	0,00	3,12	0,00	3,12
Αρτοποιοί	2,88	2,88*	0,30	0,30*	3,18	3,18*	0,00*
Ενεχυροδανειστές	2,40	0,00	0,72	0,00	3,12	0,00	3,12
Εφημεριδοπώλες	2,40	0,00	3,95	0,00	6,35	0,00	6,35
Πρακτορεία διανομής τύπου	2,40	0,00	0,96	0,00	3,36	0,00	3,36
Καπνοπώλες	3,60	0,00	1,05	0,00	4,65	0,00	4,65
Κλειθροποιοί	2,40	0,00	0,72	0,00	3,12	0,00	3,12
Λιανικό εμπόριο	2,40	0,00	0,30	0,30	2,70	0,30	2,40
Παραγωγοί πωλητές λαϊκών αγορών	2,40	2,40	1,11	1,11	3,51	3,51	0,00
Επαγγελματίες πωλητές λαϊκών αγορών	2,40	2,40	1,11	1,11	3,51	3,51	0,00
Υπαίθριο πλανόδιο εμπόριο	3,60	3,60	0,87	0,87	4,47	4,47	0,00
Υπαίθριο στάσιμο εμπόριο	3,60	3,60	1,05	1,05	4,65	4,65	0,00
Πολιτισμός							
Δημοπρασίες αρχαίων ή νεότερων μνημείων	2,72	2,40	1,11	0,39	3,83	2,79	1,04
Επιχείρηση εμπορών αρχαίων ή νεότερων κλημάτων μνημείων	2,72	2,40	0,87	0,15	3,59	2,55	1,04
Ξεναγοί	2,80	0,40	0,00	0,00	2,80	0,40	2,40
Άλλες υπηρεσίες							
Ιδιωτικά γραφεία εύρεσης εργασίας	3,36	0,64	0,45	0,30	3,81	0,94	2,87
Επιχειρήσεις προσωρινής απασχόλησης	3,04	0,00	0,98	0,00	4,02	0,00	4,02

*νομοθετική ρύθμιση σε εξέλιξη

Πηγή : Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

3.5.9 εκπαίδευση

Όπως μπορούμε να διακρίνουμε στον επόμενο πίνακα που αφορά τους δείκτες ρύθμισης για την εκπαίδευση, ο γενικός δείκτης ρυθμιστικής παρέμβασης πριν από τις μεταρρυθμίσεις, ήταν μετρίου μεγέθους για τις

περισσότερες δραστηριότητες που αφορούν την εκπαίδευση. Η μέγιστη τιμή του, ήταν στα ιδιωτικά σχολεία και ανερχόταν στις 5,36 μονάδες.

Όσον αφορά το λόγο που οι δείκτες ήταν σε μέτρια απόδοση , φαίνεται ότι κύρια συνιστώσα , ήταν οι ρυθμίσεις που σχετίζονταν με την είσοδο στο χώρο της εκπαίδευσης, αφού αυτές είχαν και τους υψηλότερους δείκτες από τους αντίστοιχους που αφορούσαν την συμπεριφορά.

Οι γενόμενες μεταρρυθμίσεις με την εφαρμογή του Νόμου 3919/2011 , φαίνεται ότι δεν είχαν και μεγάλη επίδραση στον γενικό δείκτη . Αυτό αποτιμάται ότι έγινε διότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού, έκρινε ότι για τα περισσότερα των επαγγελματιών που συσχετίζονται με την εκπαίδευση, συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος . Έτσι , τάσσεται υπέρ της διατήρησης του καθεστώτος που προϋπήρχε στην έκδοση αδειας , με επιπλέον λόγο την ιδιαιτερότητα αυτών των επαγγελματιών .

Παρόλα ταύτα , η Επιτροπή Ανταγωνισμού, συνιστά κάποιες μεταρρυθμίσεις , που αφορούν κυρίως την λειτουργία , την διαδικασία προσλήψεων , την διαδικασία της ανανέωσης της άδειας κ.λπ..

Ο νόμος 4093/2012 ομαδοποιεί τα επαγγέλματα που αφορούν την εκπαίδευση , βάζει αυστηρότερα κριτήρια για τις κτηριακές προϋποθέσεις, αλλάζει τον τρόπο εξαγωγής της άδειας και τον μετατρέπει μόνο σε αναγγελία σε ότι αφορά την κατ' οίκον διδασκαλία και την διδασκαλία σε φροντιστήρια .

Ακόμα, επιτρέπει σε φυσικά πρόσωπα να ιδρύουν ΚΕΚ , (Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης), ενώ συγχρόνως καταργεί τους περιορισμούς για διαφήμιση των Ιδιωτικών ΙΕΚ. Από την άλλη , δεν αναφέρεται καθόλου για τυπικά προσόντα του ιδιοκτήτη ή του διευθυντή σπουδών των παραπάνω εκπαιδευτηρίων .

Βέβαια το Υπουργείο Παιδείας και ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, (ΕΟΠΠΕΠ) , αναφέρουν ότι τα προσόντα του διευθυντή σπουδών καθώς και του ιδιοκτήτη των εκπαιδευτηρίων δεν έχουν αλλάξει , και θα παραμείνουν αμετάβλητα μέχρι νεωτέρας υπουργικής απόφασης ή εγκυκλίου που θα ορίζει το αντίθετο.

Όσον αφορά τα επαγγέλματα της πολιτισμικής εκπαίδευσης, ο γενικός δείκτης πριν τις μεταρρυθμίσεις, ήταν μετρίου μεγέθους , αφού διαμορφωνόταν στις 3,66 ή στις 2,70 για τον ιδιοκτήτη και στις 3,43 ή 2,71 για τον διευθυντή σπουδών.

Ο διευθυντής σπουδών είχε κυρίως γεωγραφικούς περιορισμούς , εκπαιδευτικά προσόντα κα διάφορες προϋποθέσεις που αφορούσαν την προϋπηρεσία.

Χαρακτηριστικό είναι ότι, πριν τις μεταρρυθμίσεις, οι περιορισμοί που αφορούσαν την συμπεριφορά του διευθυντή ερασιτεχνικών σχολών χορού και ωδείων, ήταν υψηλότεροι από αυτούς της συμπεριφοράς του ιδιοκτήτη των αντίστοιχων σχολών.

Η ψήφιση του Νόμου 3919/2011 μετατρέπει την έκδοση αδειας σε αναγγελία και προβλέπει την δυνατότητα της λειτουργίας καθώς και εργασίας για τους διευθυντές, σε περισσότερες εγκαταστάσεις .

Οι ρυθμίσεις που αφορούσαν την είσοδο στο συγκεκριμένο επάγγελμα , μηδενίστηκαν για τους ιδιοκτήτες αλλά για τους διευθυντές , παρέμειναν όπως είχαν .

Αυτός ο δείκτης που μειώθηκε αισθητά και για τους ιδιοκτήτες και για τους διευθυντές , είναι αυτός της ρύθμισης της συμπεριφοράς. Αρα, οι μόνοι περιορισμοί που παραμένουν , (εκτός από τις κτηριακές δεσμέυσεις-προϋποθέσεις) είναι αυτοί που αφορούν τα απαιτούμενα προσόντα καθώς και την ελάχιστη προϋπηρεσία του διευθυντή σπουδών , μιας και ο ιδιοκτήτης , μπορεί να είναι, όπως προείπαμε, κάθε φυσικό ή και νομικό πρόσωπο.

Δείκτες ρύθμισης για την εκπαίδευση

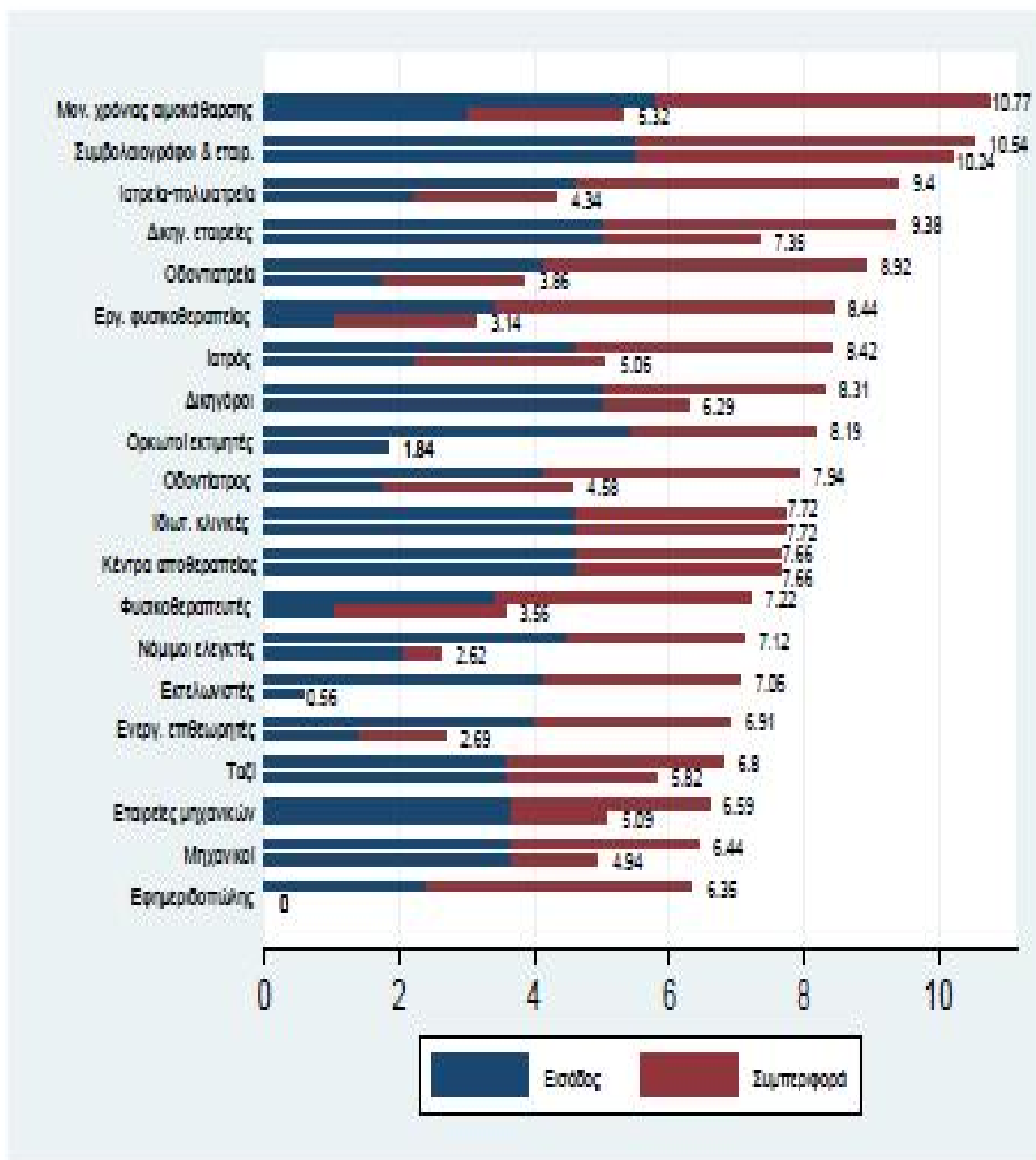
Επάγγελμα/Δραστηριότητα	Ρυθμίσεις εισόδου		Ρυθμίσεις Συμπεριφοράς		Γενικός Δείκτης		
	Πριν	Μετά	Πριν	Μετά	Πριν	Μετά	Διαφορά
Εκπαίδευση							
Ιδιωτικά σχολεία	3,04	3,40	2,34	1,20	5,38	4,24	1,14
Άδεια διδασκαλίας σε φροντ. ΚΕΓ	3,04	0,64	0,45	0,45	3,49	1,09	2,40
Άδεια διδασκαλίας κατ'οίκον	3,04	0,64	0,45	0,45	3,49	1,09	2,40
Άδεια ίδρυσης φροντιστηρίου	3,04	3,04	1,41	0,45	4,45	3,49	0,96
Άδεια ίδρυσης ΚΕΓ*	3,04	3,04	1,26	0,30	4,30	3,34	0,96
Ιδιωτικά ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης	2,40	2,40	0,60	0,30	3,00	2,70	0,30
Κέντρα μεταλυκειακής εκπαίδευσης*	3,04	3,04	0,30	0,30	3,34	3,34	0,00
Εργαστήρια ελευθέρων σπουδών*	3,04	3,04	0,30	0,30	3,34	3,34	0,00
Κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης*	3,52	3,52	1,35	0,30	4,87	3,82	1,05
Ανώτερη ιδιωτική σχολή δραματικής τέχνης	2,40	0,00	1,26	0,30	3,66	0,30	3,36
Ανώτερη ιδιωτική σχολή χορού	2,40	0,00	1,26	0,30	3,66	0,30	3,36
Ερασιτεχνική σχολή χορού	2,40	0,00	1,26	0,30	3,66	0,30	3,36
Ωδεία-μουσικές σχολές	2,40	0,00	0,30	0,30	2,70	0,30	2,40
Ανώτερη ιδιωτική σχολή δραματικής τέχνης (αφορά διευθυντή σπουδών)	1,60	1,60	1,11	0,15	2,71	1,75	0,96
Ανώτερη ιδιωτική σχολή χορού (αφορά διευθυντή σπουδών)	1,60	1,60	1,11	0,15	2,71	1,75	0,96
Ερασιτεχνική σχολή χορού (αφορά διευθυντή σπουδών)	1,60	1,60	1,83	0,15	3,43	1,75	1,68
Ωδεία-μουσικές σχολές (αφορά διευθυντή σπουδών)	1,60	1,60	1,83	0,15	3,43	1,75	1,68

*εκπαιδευτικά προσόντα και προϋποθέσεις προϋπηρεσίας αφορούν στο Διευθυντή Σπουδών

Πηγή : Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

3.6 συγκρίσεις δεικτών πριν και μετά τις μεταρρυθμίσεις

Στο επόμενο διάγραμμα , φαίνονται ο μεταβολές του γενικού δείκτη ρύθμισης καθώς και οι επιμέρους συνιστώσες , για τα 20 επαγγέλματα ή οικονομικές δραστηριότητες , που είχαν τις μεγαλύτερη ένταση ρυθμίσεων πριν τις μεταρρυθμίσεις.

Πηγή : Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

Όπως μπορούμε να διακρίνουμε στο παραπάνω διάγραμμα, τα περισσότερα

των επαγγελματιών , έχουν μειώσει τους δείκτες ρύθμισής τους σημαντικά , δηλώνοντας έτσι τις αξιόλογες μεταβολές που είχαν από το καθεστώς των ρυθμίσεων, προς την κατάργηση των περιορισμών.

3.6.1 δείκτης ρύθμισης εισόδου και συμπεριφοράς

Στον επόμενο πίνακα , μπορούμε να δούμε τις διαφορές του γενικού δείκτη ρύθμισης καθώς και των συνιστωσών του , πριν και μετά από τις αλλαγές που επέφερε η απελευθέρωση των επαγγελματιών .

Εξετάζονται οι δείκτες συμπεριφοράς , εισόδου και ο γενικός δείκτης προ και μετά τις μεταρρυθμίσεις, σε ελάχιστες και μέγιστες τιμές.

Δείκτης ρύθμισης, εισόδου και συμπεριφοράς

	Μέσος όρος	Τυπική διακύμανση	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Γενικός Δείκτης προ	4,66 (4,65)	2,01	2,70	10,77
Γενικός Δείκτης μετά	2,23	2,12	0,00	10,24
Δείκτης Εισόδου προ	3,31 (3,31)	0,85	1,60	5,84
Δείκτης Εισόδου μετά	1,56	1,39	0,00	5,52
Δείκτης Συμπεριφοράς προ	1,36 (1,34)	1,41	0,00	5,02
Δείκτης Συμπεριφοράς μετά	0,68	0,95	0,00	4,72

Σημείωση: Οι τιμές στην παρένθεση αφορούν τα 80 επαγγέλματα για τα οποία στη συνέχεια υπολογίσθηκαν παλινδρομήσεις.

Πηγή : Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

Όπως μπορούμε να δούμε στον παραπάνω πίνακα, ο μέσος γενικός δείκτης , μειώθηκε αισθητά άνω του 50% , λόγω των αλλαγών που έφεραν οι μεταρρυθμίσεις των Νόμων . (από 4,66 διαμορφώνεται στα 2,23) .

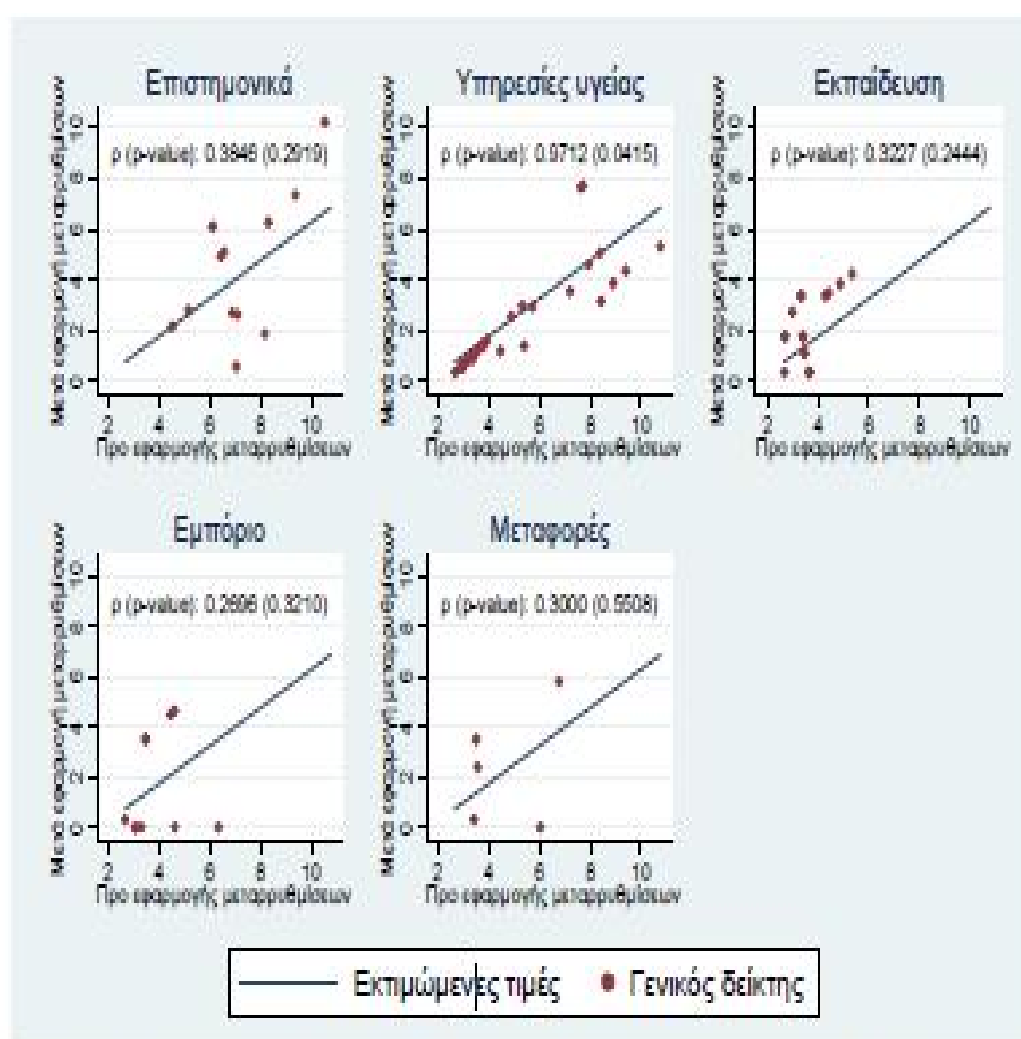
Αυτή η διαφορά, είναι πολύ σημαντική στατιστικά , και υποδηλώνει μια νέα κατανομή του δείκτη.

Παρόμοια ποσοστιαία μεταβολή, με μείωση που αγγίζει το 50% , παρουσιάζουν αντίστοιχα και οι δείκτες εισόδου και συμπεριφοράς.

Ως προς τις ελάχιστες τιμές του γενικού δείκτη, από 2,70 πριν τις μεταρρυθμίσεις, μειώθηκε στο 0,00 , ενώ η μέγιστη τιμή που ήταν 10,77 προ των μεταρρυθμίσεων , υποχώρησε μόνο στο 10,24 μετά .

3.6.2 γενικός δείκτης ρύθμισης ανά κλάδο

Στο επόμενο διάγραμμα , παραθέτουμε τις τιμές του γενικού δείκτη ρύθμισης ανά κλάδο , πριν και μετά την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων , προσπαθώντας να δείξουμε την συνεισφορά του κάθε επιμέρους δείκτη , από κάθε κλάδο δραστηριότητας, στην μεταβολή του γενικού δείκτη .

Σημείωση: Οι τιμές αφορούν στα 80 επαγγέλματα τα οποία εντάσσονται στις πέντε ομοιογενείς κατηγορίες.

Πηγή : Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

Με το δεδομένο ότι ο γενικός δείκτης ρύθμισης , είναι το άθροισμα του δείκτη ρυθμίσεων εισόδου και του δείκτη συμπεριφοράς , μπορούμε να έχουμε την συνεισφορά του κάθε επιμέρους δείκτη στις μεταβολές του γενικού δείκτη. Μας δίνεται η δυνατότητα , να διαχωρίσουμε τη μεταβολή του γενικού δείκτη, από το άθροισμα της μεταβολής του δείκτη εισόδου και της μεταβολής του δείκτη ρύθμισης συμπεριφοράς.

Όπως είναι φανερό και στον παρακάτω πίνακα, αν και σε συνολικό ποσοστιαίο μέγεθος η συνολική μεταβολή του γενικού δείκτη αγγίζει το 50% , σε απόλυτα μεγέθη, μπορούμε να διακρίνουμε ότι ο δείκτης εισόδου υπερτερεί σημαντικά του αντίστοιχου δείκτη συμπεριφοράς.

Έτσι , έχουμε μια μεταβολή του γενικού δείκτη , που οφείλεται κατά ποσοστό 72% από την μεταβολή του δείκτη εισόδου , και μόλις κατά το 28% , σε μεταβολή του δείκτη συμπεριφοράς.

Αυτό βέβαια δεν είναι κάτι το οποίο θα έπρεπε να μας εκπλήσσει , διότι η βασική μεταρρύθμιση που έγινε σε όλα τα επαγγέλματα, ήταν αυτή της «διευκόλυνσης της εισόδου» , μετατροπή της αδειοδότησης σε αναγγελία.

Οι μεταρρυθμίσεις δε, που αφορούν άλλα βασικά ζητήματα όπως την τιμολόγηση ή την υποχρεωτική χρήση υπηρεσιών , φαίνεται ότι μέχρι σήμερα τουλάχιστον , δεν αγγίζουν πολλά από τα επαγγέλματα.

Διάσπαση μεταβολής δείκτη ρύθμισης

	Μεταβολή		
	Απόλυτη	%	% ως προς $\Delta(\Gamma\Delta\text{P})$
$\Delta(\Gamma\Delta\text{P})$	-2,43	52,15%	100%
$PE_t - PE_{t-1}$	-1,75	52,84%	72,02%
$PE_t - PE_{t-1}$	-0,68	50,00%	27,98%

Σημείωση: $\Delta(\Sigma\Delta\text{P}) = \Sigma\Delta T_t - \Sigma\Delta T_{t-1} = (PE_t + PE_{t-1}) - (PE_{t-1} + PE_{t-2}) = (PE_t - PE_{t-1}) + (PE_{t-1} - PE_{t-2})$

Πηγή : Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

Όπου ΓΔΡ είναι ο γενικός δείκτης ρύθμισης , όπου ΡΕ, ο δείκτης εισόδου , και όπου ΡΣ , ο δείκτης συμπεριφοράς. Η παραπάνω ανάλυση έχει γίνει με τον συντελεστή συσχέτισης Spearman ¹⁴.

Όσον αφορά την επίδραση του τελικού δείκτη πριν και μετά τις μεταρρυθμίσεις , στην ελληνική οικονομία, έχουμε να παρατηρήσουμε ότι για πριν τις αλλαγές – μεταρρυθμίσεις, προκύπτει θετικά επίδραση , υψηλή και στατιστικά σημαντική .

Για κάθε μία επιπλέον μονάδα του γενικού δείκτη πριν τις μεταρρυθμίσεις, ο γενικός δείκτης μετά τις μεταρρυθμίσεις, αυξάνεται κατά μέσο όρο κατά 0,76 της μονάδας.

Εάν δε, διαχωρίσουμε τον γενικό δείκτη στις δύο συνιστώσες του (δείκτη εισόδου και δείκτη συμπεριφοράς), τότε παρατηρούμε ότι αυτός που έχει τον πρωταρχικό ρόλο στην διαμόρφωση του τελικού γενικού δείκτη, είναι ο δείκτης εισόδου, αφού όπως έχουμε αναφέρει και παραπάνω , η παράμετρος του , διαμορφώνεται στο 0,88 έναντι του 0,69 που έχει ο δείκτης συμπεριφοράς.¹⁵

Επιπλέον, αν ελέγχαμε για ετερογένεια στους κλάδους, η διαφορά που θα υπήρχε μεταξύ των δεικτών εισόδου και συμπεριφοράς καθώς και των επιδράσεών τους , θα ήταν σίγουρα σημαντική.

Για κάθε επιπλέον μονάδα του δείκτη εισόδου πριν τις μεταρρυθμίσεις, ο γενικός δείκτης *ceteris paribus* , θα αυξάνεται κατά μέσω όρο περίπου 1,3 μονάδες , ενώ η αντίστοιχη αντίδραση για τον δείκτη συμπεριφοράς, θα περιοριζόταν στις 0,57 μονάδες.

¹⁴ Είναι ο συντελεστής συσχέτισης που αξιολογεί το πόσο καλά μπορεί να περιγραφεί η σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών χρησιμοποιώντας μια μονότονη συνάρτηση. Εάν δεν υπάρχουν επαναλαμβανόμενες τιμές των δεδομένων, μια τέλεια συσχέτιση Spearman κατά +1 ή -1 συμβαίνει όταν κάθε μία από τις μεταβλητές είναι μια τέλεια μονότονη συνάρτηση της άλλης. Ο συντελεστής Spearman, όπως κάθε συντελεστής συσχέτισης, είναι κατάλληλος και για συνεχείς και για διακριτές μεταβλητές, συμπεριλαμβανομένων των τακτικών διακριτών μεταβλητών.

¹⁵ οι δείκτες , υπολογίζονται ως ο Μ. Όρος των δεικτών των επιμέρους επαγγελματιών . Αν είχαμε παραμέτρους στα επαγγέλματα όπως απασχόληση, συνεισφορά στο ΑΕΠ , τότε ίσως η συνεισφορά του δείκτη συμπεριφοράς να ήταν διαφορετική.

Παλινδρομήσεις του γενικού δείκτη μετά τις μεταρρυθμίσεις

	Γενικός δείκτης μετά από εφαρμογή μεταρρυθμίσεων								
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
Γενικός δείκτης προ εφαρμογής μεταρρυθμίσεων	0,758***								
Δείκτης Εισόδου προ εφαρμογής μεταρρυθμίσεων		0,883***	1,302***					1,539***	2,047***
Δείκτης Συμπεριφοράς προ εφαρμογής μεταρρυθμίσεων		0,693***	0,573***		0,851***	0,715***			
Μεταβολή δείκτη εισόδου				1,182***	1,012***	1,296***			
Μεταβολή δείκτη συμπεριφοράς							-0,346	0,034	0,297
Επιστημονικά (Κατηγορία αναφοράς)									
Υπηρεσίες υγείας			-0,242			-0,203			-0,559
Εκπαίδευση			1,124			-1,960***			1,465
Εμπόριο			0,305			-1,495***			0,540
Μεταφορές			0,352			-0,958			0,338
Σταθερός όρος	-1,300**	-1,625*	-3,014*	4,294***	2,843***	4,293***	1,998***	-2,830***	-4,409**
N	90	90	80	90	90	80	90	90	80
R ²	0,529	0,531	0,567	0,434	0,753	0,849	0,022	0,382	0,487
Adjusted R ²	0,523	0,520	0,531	0,427	0,747	0,836	0,011	0,368	0,444
F-test	98,719	49,190	15,900	67,415	132,488	68,148	1,965	26,867	11,533

* p<.1, ** p<.05, *** p<.01

Σημείωση: οι εκτιμήσεις για τις στήλες 3,6 και 9 αφορούν τα 80 επαγγέλματα που εντάσσονται στις πέντε ομοιογενείς κατηγορίες.

Πηγή : Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

Συμπερασματικά των όλων παραπάνω, μπορούμε να αποτυπώσουμε ότι και τα 80 κύρια επαγγέλματα/ οικονομικές δραστηριότητες , που «επηρεάζονται» , με τους μεταρρυθμιστικούς νόμους, έχουν υποστεί διάφορες μεταβολές , στο πλαίσιο της ρύθμισης.

Τα περισσότερα επαγγέλματα , βάσει των παραπάνω, βλέπουμε ότι μειώνουν τους δείκτες ρύθμισης σημαντικά , μετά τις μεταρρυθμίσεις, και αυτό οφείλεται

στις μεταβολές του καθεστώτος , της κατάργησης των περιορισμών που προϋπήρχαν .

Το ύψος των μονάδων των δεικτών πριν την εφαρμογή των σχετικών νόμων με τις μεταρρυθμίσεις, καταδεικνύουν ότι υπήρχαν σημαντικότερα εμπόδια στον ανταγωνισμό , που προέρχονταν ως επί το πλείστον από τους περιορισμούς της εισόδου στο επάγγελμα (κατά κύριο λόγο), ή τους περιορισμούς της συμπεριφοράς κατά δεύτερο.

Τα επαγγέλματα / οικονομικές δραστηριότητες που έχουν υποστεί τους μεγαλύτερους βαθμούς ρύθμισης , είναι τα επιστημονικά όπως οι συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, μηχανικοί, εταιρείες μηχανικών , δικηγορικές εταιρείες , καθώς και νόμιμοι ελεγκτές , ορκωτοί εκτιμητές και οι ενεργειακοί επιθεωρητές.

Επίσης πολλά είναι τα επαγγέλματα του κλάδου υγείας αλλά και άλλα όπως του οδηγού ταξί ή του φορτοεκφορτωτή που συγκαταλέγονται στα επαγγέλματα με τους μεγαλύτερους βαθμούς ρύθμισης.

Εξαίρεση στις μεταβολές των δεικτών, είναι αυτή του δείκτη ρυθμίσεων εισόδου των μηχανικών και των εταιρειών μηχανικών και ορισμένων υπηρεσιών από την υγεία , που έχει , μηδενική μεταβολή.

Τα επαγγέλματα που διατήρησαν τους σχετικά υψηλούς δείκτες ρύθμισης και μετά τις μεταρρυθμίσεις , εντοπίζονται στους κλάδους που απαιτούν επιστημονική εξειδίκευση και ιδιαίτερη φύση παρεχομένων υπηρεσιών. (ιατρικά επαγγέλματα, νομικά ...)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

**ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ 3919/2011 ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ**

Κεφάλαιο 4^ο

Σε αυτό το κεφάλαιο, θα προσπαθήσουμε να καταγράψουμε τις μεταβολές σε κάποια επαγγέλματα/οικονομικές δραστηριότητες, στην Ελλάδα, από αυτά που έχει επιλέξει το Υπουργείο Οικονομικών, για την απελευθέρωσή τους από την θεσμοθέτηση των νομοθετικών ή διοικητικών μεταβολών.

4.1 συμβολαιογραφικό επάγγελμα

Οι κύριες δραστηριότητες του επαγγέλματος αυτού, έχουν να κάνουν με μεταβιβάσεις ακίνητης περιουσίας, το δίκαιο των επιχειρήσεων καθώς και το οικογενειακό δίκαιο.

Το συμβολαιογραφικό επάγγελμα, διέπεται σε πολλές χώρες, από αρκετούς περιορισμούς¹⁶. Εμπίπτει στην αρμοδιότητα το Υπουργείου Δικαιοσύνης, από όπου γίνονται και οι αντίστοιχοι διορισμοί. Υπόκειται σε έλεγχο, από τα τοπικά Συμβούλια των Συμβολαιογράφων.

Για την είσοδο νεοδιοριζόμενων συμβολαιογράφων, απαιτείται πτυχίο νομικών σπουδών, πρακτική άσκηση και εξετάσεις.

Ο διορισμός τους υπάγεται σε γεωγραφικά κριτήρια και περιορισμούς με βάση τα δημογραφικά ή και τα οικονομικά κριτήρια.

Οι αμοιβές τους, είναι είτε σε αναλογική είτε σε πάγια μορφή, ανάλογα με τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους.

Φέρει την αποκλειστική ευθύνη των υπηρεσιών του, και του απαγορεύεται η σύσταση εταιρειών με άλλους επαγγελματίες.

Η διαφήμιση για το επάγγελμα αυτό, στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, απαγορεύεται.

Όλοι οι παραπάνω περιορισμοί, συντελούν στην αποφυγή των προβλημάτων που θα μπορούσαν να δημιουργηθούν από ασύμμετρη πληροφόρηση μεταξύ αυτών και των καταναλωτών¹⁷. Ο έλεγχος στην σύνταξη των συμβολαίων, αποτελεί εγγύηση για τα συμφέροντα των συμβαλλομένων, αλλά και για διάφορα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που μπορεί να κάνουν χρήση αυτών, καθώς και για το σύνολο της οικονομικής αγοράς.

Επομένως τα οφέλη που υπάρχουν από την διαμεσολάβηση των συμβολαιογράφων, διαχέονται στο σύνολο της κοινωνίας και όχι μόνο σε μικροοικονομικό επίπεδο.

Για να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα του επαγγέλματος, η κατανομή των συμβολαιογράφων ανά ειρηνοδικειακή περιφέρεια, καθορίζεται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης όπως προαναφέραμε. Έτσι, για το 2012, στο πρωτοδικείο των Αθηνών, κατανεμόταν το 37% των Συμβολαιογράφων, στο πρωτοδικείο του Πειραιά το 6%, της Θεσσαλονίκης το 10% ενώ στα υπόλοιπα 60 πρωτοδικεία της χώρας μας το 47%¹⁸.

¹⁶ Paterson 2006

¹⁷ Van den Bergh & Montangie, 2007

¹⁸ ΕΛΣΤΑΤ, 2015

Το επάγγελμα του συμβολαιογράφου στην Ελλάδα, ως προς τον αριθμό, εμφανίζει πληρότητα, εάν λάβουμε υπόψη μας και το γεγονός ότι έχει και περιορισμένα καθήκοντα. Ανάμεσα δε στις χώρες της ΕΕ, κατέχει την πρώτη θέση, ως προς την αναλογία κατοίκων.

Χαρακτηριστικά μπορούμε να αναφέρουμε ότι,

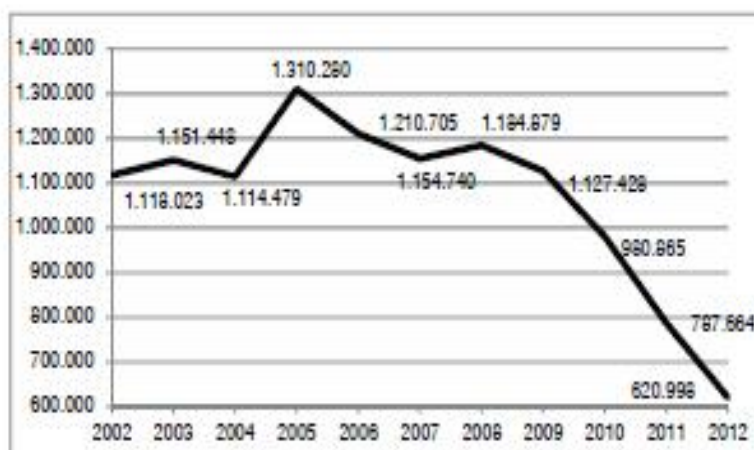
- στην Ελλάδα για κάθε συμβολαιογράφο, αντιστοιχούσαν και 3.438 κάτοικοι,
- Για την Ουγγαρία η αναλογία ήταν ένας προς 32.165 κάτοικοι
- Στην Ιταλία ένας προς 12.023 κατοίκους
- Στην Ολλανδία ένας προς 11.081 κατοίκους και τέλος
- Στην Γαλλία, ένας προς 7.287 κάτοικοι¹⁹.

Όλα τα παραπάνω είναι στοιχεία του έτους 2009.

Κατά τα έτη 2002-2005 ο αριθμός των συμβολαιογραφικών πράξεων, αυξήθηκε κατά 17%, λόγω της σημαντικής αύξησης των αγοραπωλησιών των ακινήτων, καθώς και με τις γονικές παροχές. (Φορολογικές ελαφρύνσεις). Την περίοδο 2005-2012, οι πράξεις, μειώθηκαν κατά 53%. Η μείωση αυτή, οφείλεται στην συρρίκνωση της αγοραπωλησίας ακινήτων (73%) και λοιπών πράξεων (54%). Κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, οι συμβολαιογραφικές πράξεις, μειώθηκαν ακόμα κατά 44% ειδικά την περίοδο από 2009-2012.

Ο παρακάτω πίνακας μας δείχνει το πλήθος των συμβολαιογραφικών πράξεων κατά την περίοδο 2002-2012

Συναφθείσες συμβολαιογραφικές πράξεις, 2002-2012

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Πολιτικής Δικαιοσύνης, 2015.

¹⁹ Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών 2011,

Το **νομικό πλαίσιο** που ρυθμίζει τα της άσκησης του επαγγέλματος του συμβολαιογράφου, πριν και μετά από την θέσπιση του Νόμου 3919/2011, παρουσιάζεται στο παρακάτω πίνακα , ορίζοντας επίσης τις προϋποθέσεις που πρέπει να υπάρχουν για να εισέλθει κάποιος στο χώρο αυτό, τους γεωγραφικούς περιορισμούς , καθώς επίσης και τον αριθμό των γραφείων ανά συμβολαιογράφο και την αμοιβή του ανά παρεχόμενη υπηρεσία .

Οι βασικές μεταρρυθμίσεις των συμβολαιογραφικών υπηρεσιών

Πριν το Ν. 3919/2011	<ul style="list-style-type: none"> • Π.Δ. 284/27.7.1993/A123 «Σύσταση Συμβολαιογραφικών Εταιρειών» • Ν. 2830/16.3.2000/A 96 «Κώδικας Συμβολαιογράφων» • Υ.Α. 100692/23.7.2009/B 1487 «Περί καθορισμού δικαιωμάτων Συμβολαιογράφων»
Μετά το Ν. 3919/2011	<ul style="list-style-type: none"> • Κ.Υ.Α. 64854/ 9.9.2011/B2009 «Καθορισμός της αναλογικής αμοιβής των Συμβολαιογράφων» • Π.Δ. 95/ 2.11.2011/ A227 «Εμπορική Επικοινωνία Συμβολαιογράφων» • Π.Δ. 114/25.11.2011/A250 «Αύξηση αριθμού θέσεων συμβολαιογράφων στην Επικράτεια και κατανομή αυτών ανά περιφέρεια Ειρηνοδικείου» • Υ.Α. 111376/11.1.2012/ B 13 «Καθορισμός δικαιωμάτων συμβολαιογράφων» • Ν. 4038/2.2.2012/A14, άρθρο 6 παρ. 5 «Επείγουσες ρυθμίσεις που αφορούν την εφαρμογή του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015»

Σύμφωνα με τον νέο κώδικα των συμβολαιογράφων ,για την άσκηση του επαγγέλματος , εκτός από αυτά που έχουμε αναφέρει παραπάνω, προστέθηκαν και : πρέπει να έχουν διατελέσει για δύο χρόνια τουλάχιστον ως δικηγόροι ,ή δικαστικοί λειτουργοί, ή άμισθοι υποθηκοφύλακες , να έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον το 28^ο έτος της ηλικίας τους και να μην έχουν υπερβεί το 42^ο έτος καθώς επίσης, να έχουν περάσει με επιτυχία τις εξετάσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Ασκεί τα καθήκοντά του , σε όλη την περιφέρεια του ειρηνοδικείου , όπου είναι διορισμένος . Μόνο για τους συμβολαιογράφους ορισμένων Δήμων της Αττικής , δίνεται η δυνατότητα να ασκούν τα καθήκοντά τους και σε άλλες περιφέρειες (για πράξεις που συντάσσονται σε καταστήματα , γραφεία , οικίες και χώρους νοσηλείας).

Έχει το δικαίωμα για ένα μόνο γραφείο στην έδρα στην οποία είναι διορισμένος .

Η αμοιβή του , καθορίζεται δια νόμου, λόγω της φύση του επαγγέλματος . Όπως έχουμε αναφέρει και παραπάνω στην εργασία μας, η Υπουργική Απόφαση 111376/2012, καθορίζει μια πάγια αμοιβή , για κάθε συναλλαγή , η οποία μπορεί να διαμορφώνεται σε φθίνουσα κλίμακα.

Η ικανότητα των συμβολαιογράφων να ανταγωνίζονται μεταξύ τους ,

περιορίζεται στις αναλογικές αμοιβές που προαναφέραμε , καθώς επίσης και από τους κατά τόπους Συμβολαιογραφικούς Συλλόγους, που σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης, συμβάλλουν στον καθορισμό των οργανικών θέσεων , ανά περιφέρεια.

Ο αριθμός των νεοεισερχομένων είναι περιορισμένος και οι προϋποθέσεις εισόδου πολύ αυστηρές , σε όλες τις χώρες που ασκείται το επάγγελμα. Καθορίζεται δε από τις αρμόδιες υπηρεσίες του κράτους, καθώς επίσης και οι αμοιβές . Καταγράφεται δε, περιορισμός στην διαφήμιση αλλά και στην εταιρική μορφή των συμβολαιογραφείων .

Η Ελλάδα μαζί με την Γαλλία , Αυστρία και Γερμανία έχουν τους περισσότερους περιορισμούς ως προς την είσοδο, ενώ η Ιταλία , Βέλγιο , έχουν τους περισσότερους περιορισμούς ως προς την συμπεριφορά.

Στην Ολλανδία, το επάγγελμα του συμβολαιογράφου , έχει απελευθερωθεί πλήρως από το 1999. Για να ενισχυθεί η ποιότητα και η βιωσιμότητα του συμβολαιογραφείου, διπλασιάστηκε η διάρκεια της πρακτικής άσκησης , ενώ οι νεοεισερχόμενοι στο επάγγελμα, είναι υποχρεωμένοι να καταθέτουν ένα σχέδιο , επιχειρηματικού σχεδιασμού βιωσιμότητας του γραφείου τους .

Επίσης για τις υπηρεσίες του οικογενειακού δικαίου, οι τιμές είναι καθορισμένες , καθώς επίσης και για συναλλαγές που έπρεπε να εγγυηθεί το κράτος την προσβασιμότητα των πολιτών .

Η εμπειρία της Ολλανδίας , έδειξε ότι είχαμε αύξηση των χρεώσεων για τις υπηρεσίες του οικογενειακού δικαίου , (λόγω άρσης των περιορισμών) ενώ για τις συναλλαγές που αφορούν μεταβιβάσεις ακινήτων , οι τιμές μειώθηκαν. Τα καθήκοντα των συμβολαιογράφων δεν έχουν αλλάξει , όμως η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών έχει επιδεινωθεί.

Στόχος του νόμου 3919/2011, είναι η μείωση του κόστους των συναλλαγών , η αύξηση του αριθμού των θέσεων για τα έτη 2013-2015 , καθώς και η εφαρμογή της εμπορικής επικοινωνίας. (διαφήμιση) .

Έτσι , το 2013 με την ΥΑ. 95610/2012, προκηρύχθηκε διαγωνισμός για την κάλυψη 437 θέσεων για όλη την επικράτεια. Στον διαγωνισμό δήλωσαν υποψηφιότητα 641 άτομα , στην εξέταση του πρώτου μαθήματος συμμετείχαν 493 άτομα, ενώ στο τελευταίο μάθημα στο Υπουργείο Δικαιοσύνης , συμμετείχαν μόλις 486.

Ο αριθμός των συμβολαιογραφικών θέσεων σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες , καθορίζεται με αποφάσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης , αφού λάβει υπόψη του διάφορα δημογραφικά και οικονομικά κριτήρια. Έτσι , διασφαλίζεται η βιωσιμότητα του επαγγέλματος .

Ο αριθμός των διακοπών δραστηριότητας των φυσικών προσώπων , για τα έτη 2009 έως και 2014 ήταν υψηλότερος από αυτόν των ενάρξεων . Κυμαινόταν δε , από 2,245% έως και 3,78% της συνολικής δραστηριότητας. Αυτό , είχε ως αποτέλεσμα την μείωση της συνολικής δραστηριότητας του επαγγέλματος , από 3.208 φυσικά και νομικά πρόσωπα σε 3.110 για το έτος 2014. Όσο για την ίδρυση συμβολαιογραφικών εταιρειών , δεν υπάρχει

κινητικότητα, που ίσως βέβαια , να οφείλεται στην γενικότερη οικονομική κρίση , που έχει προκαλέσει συρρίκνωση του όγκου των συμβολαιογραφικών πράξεων.

4.2 Δικηγόροι – Δικηγορικές εταιρείες

Είναι ο πιο αυστηρά εσωστρεφής και παραδοσιακά ρυθμιζόμενος κλάδος , αυτός των νομικών υπηρεσιών .

Οι περιοριστικές ρυθμίσεις είναι από τις κρατικές παρεμβάσεις , και από περιορισμούς που αφορούν την άσκηση της δραστηριότητας του δικηγόρου.

Οι δικηγόροι , θεωρούνται από τους επαγγελματίες με ιδιαίτερη τεχνογνωσία , που δεν έχουν οι καταναλωτές και πελάτες τους . Έτσι, οι καταναλωτές , δεν μπορούν να αξιολογήσουν την παρεχόμενη ποιότητα και ποσότητα των υπηρεσιών με αποτέλεσμα , να πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης των δικηγόρων , οι οποίοι του χρεώνουν υψηλές τιμές . (φαινόμενο ηθικού κινδύνου) . Επίσης , οι καταναλωτές , μη μπορώντας να ανταποκριθούν στα ύψη αυτών των αμοιβών , επιλέγουν οικονομικότερες υπηρεσίες , με αποτέλεσμα να δημιουργείται το φαινόμενο της δυσμενούς επιλογής²⁰ .

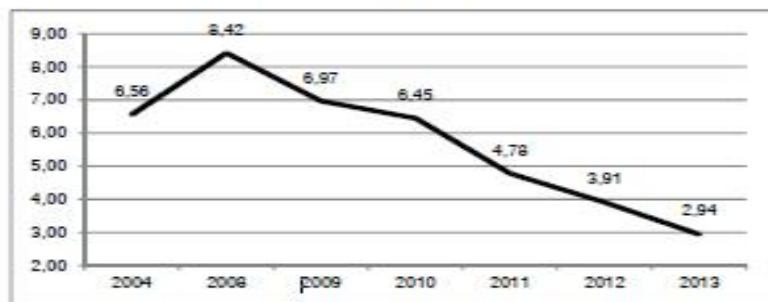
Χαμηλής ποιότητας νομικές υπηρεσίες ,επηρεάζουν αρνητικά όχι μόνο τους πελάτες , αλλά επιδρά και στην δικαιοσύνη του μέλλοντος , δημιουργώντας αρνητικές εξωτερικότητες. Άλλωστε, η παροχή των νομικών υπηρεσιών , είναι ένα αγαθό δημόσιο , που θα έπρεπε να διασφαλίζεται για όλους τους πολίτες μιας χώρας .

Αυτός άλλωστε είναι και ο στόχος των νέων ρυθμίσεων , που θέλει να εξασφαλίσει χαμηλό κόστος για την αντιπροσώπευση κάθε πολίτη . Μελέτες δείχνουν ότι, νομικές υπηρεσίες , που περιορίζουν τον ανταγωνισμό μεταξύ των παρόχων , μειώνουν τα κίνητρα των δικηγόρων να λειτουργούν αποτελεσματικά. Και όταν λέμε να λειτουργούν αποτελεσματικά , εννοούμε να έχουν μειωμένες τιμές και βελτιωμένη ποιότητα παρεχομένων υπηρεσιών . Όπως μπορούμε να καταλάβουμε, η απελευθέρωση του κλάδου των νομικών , δεν συνεπάγεται και αλόγιστη άρση κάθε ρύθμισης.

Το επάγγελμα , παρουσιάζει αυξητική τάση διαχρονικά , και σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ , κατά το έτος 2009-2012 αυξήθηκαν σε ποσοστό 27% ενώ η μεγαλύτερη ετήσια αύξηση , παρατηρείται το 2009. Το έτος 2010, αντιστοιχούσε ένας δικηγόρος σε 225 κατοίκους της χώρας μας, ενώ ο όγκος των υποθέσεων του ιδιωτικού δικαίου το ίδιο διάστημα αυξήθηκε κατά 23%. Κατά την περίοδο 2008-2013 καταγράφονται πολύ χαμηλές τιμές ως μηνιαίες αμοιβές για τους δικηγόρους , όπως και στους συμβολαιογράφους .

²⁰ Copenhagen Economics 2006

Μέσος όρος μηνιαίων αμοιβών δικηγόρων και συμβολαιογράφων,
2004-2013

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών, 2015.

Στον παρακάτω πίνακα, παρουσιάζεται το νομοθετικό πλαίσιο που αφορά το δικηγορικό επάγγελμα πριν και μετά την καθιέρωση των διατάξεων του νόμου 3919/2011²¹.

Οι βασικές μεταρρυθμίσεις των νομικών υπηρεσιών

Πριν το Ν. 3919/2011	<ul style="list-style-type: none"> • Ν.Δ. 3026/8.10.1954/A235 «Περί του Κώδικος των Δικηγόρων» • Ν.1649/3.10.1986/A149 «Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα Δικηγόρων και άλλες διατάξεις» • Π.Δ. 518/5.10.1989/A220 «Για τις δικηγορικές εταιρείες» • Π.Δ. 152/23.5.2000/A130 «Διευκόλυνση της μόνιμης άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος στην Ελλάδα από δικηγόρους που απέκτησαν τον επαγγελματικό τους τίτλο σε άλλο Κράτος-Μέλος της Ε.Ε. (οδηγία 98/5/ΕΚ)» • Π.Δ. 81/23.5.2005/ A120 «Δικηγορικές εταιρείες» • Κ.Υ.Α. 1117864/2297/A0012/24.12.2007/B2422 «Προσδιορισμός των ελαχίστων αμοιβών των Δικηγόρων»
Μετά το Ν. 3919/2011	<ul style="list-style-type: none"> • Ν. 4038/2.2.2012/A14 άρθρο 6 «Επείγουσες ρυθμίσεις που αφορούν την εφαρμογή του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015» • Ν. 4093/12.11.2012/A222 παράγραφος ΙΓ.1, «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν.4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016» • Ν. 4194/27.9.2013/A208 «Κώδικας Δικηγόρων»

Πηγή : Παράρτημα έκθεσης του ΚΕΠΕ 2015.

Για την έναρξη του επαγγέλματος του δικηγόρου, είναι υποχρεωτική η εγγραφή στον Δικηγορικό Σύλλογο της περιφέρειας , μετά από υποχρεωτικές εξετάσεις που γίνονται στην έδρα του εφετείου.

Εκτός από το πτυχίο της νομικής , απαιτείται 18 μήνες άσκηση σε δικηγορικό γραφείο, και μετά τις εξετάσεις, διορίζεται με απόφαση του Υπουργείου Δικαιοσύνης , στην περιφέρεια του πρωτοδικείου που υπάγεται ο Δικηγορικός Σύλλογος.

Με τον νόμο 3919/2011, οι δικηγόροι, μπορούν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους και σε άλλες περιφέρειες , είτε συστηματικά , είτε περιστασιακά. Όμως, το γραφείο τους , θα πρέπει να είναι στην έδρα του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

²¹ ΚΕΠΕ Έκθεση 2015 που αφορά την περιγραφή του θεσμικού πλαισίου του νόμου 3919/2011

Αναφορικά με τις αμοιβές, ισχύει η απόλυτη συμβατική ελευθερία των εντολέων των δικηγόρων .

Σε περίπτωση που δεν προκύπτει έγγραφη συμφωνία, τότε προσδιορίζονται από τον νόμο, «νόμιμες αμοιβές».

Ο αναθεωρημένος πίνακας των Δικηγόρων , καθορίζει τις αμοιβές για κάθε πράξη αναλυτικά . ορίζει δε την προκαταβολή που υποχρεούνται να καταβάλλουν στον οικείο δικηγορικό σύλλογο ως έκφραση ποσοστού επί «των ποσών αναφοράς» .

Δύο ή περισσότεροι δικηγόροι , μπορούν να συστήσουν «αστική επαγγελματική δικηγορική εταιρεία» , που θα έχει ως σκοπό , την παροχή δικηγορικών υπηρεσιών σε τρίτους , με παράλληλη διανομή των καθαρών αμοιβών.

Το ανταγωνιστικό κίνητρο των δικηγόρων , περιορίζεται από την συμμετοχή των δικηγορικών συλλόγων στον καθορισμό των «νόμιμων αμοιβών» και των «ποσοστών αμοιβών».

Η μη πρόβλεψη εκ του νόμου της δημοσιοποίησης των παρεχομένων υπηρεσιών , καθώς και των αμοιβών, θέτει περιορισμούς στις επιλογές των καταναλωτών , και οδηγεί στο φαινόμενο της ασύμμετρης πληροφόρησης.

Η θέσπιση των νόμων 3919/201, 4038/2012 και 4093/2012 , εισάγει την άρση των περιορισμών , που αφορούν το γεωγραφικό περιορισμό καθώς και τον προσδιορισμό των ελάχιστων αμοιβών για κάθε παρεχόμενη υπηρεσία .

Ο προσδιορισμός των υποχρεωτικών ελάχιστων αμοιβών , μειώνει την βεβαιότητα της προσφοράς, και περιορίζει ή εμποδίζει τον ανταγωνισμό , μεταξύ των δικηγόρων .

Η επιτροπή Ανταγωνισμού, έχει επισημάνει τον κίνδυνο για τα «ποσοστά αναφοράς», ότι μπορεί να επιτρέπουν την διαμόρφωση ενός επιπέδου αμοιβών , οι οποίες θα εφαρμόζονται από τους περισσότερους δικηγόρους, αποτρέποντας έτσι, τις υπηρεσίες , κάτω από αυτή την τιμή.

Η άρση της υποχρεωτικής παράστασης των δικηγόρων σε ειδικά συμβόλαια, μπορεί να μειώσει το κόστος για τους καταναλωτές και να αυξήσει τον υγιή ανταγωνισμό.

Στις χώρες όπως την Αγγλία , Ιρλανδία, Νέα Ζηλανδία, οι μεταβιβάσεις τίτλων κυριότητας , έχουν απελευθερωθεί, και έτσι έχουν εισέλθει στον κλάδο , πολλοί νέοι επαγγελματίες .

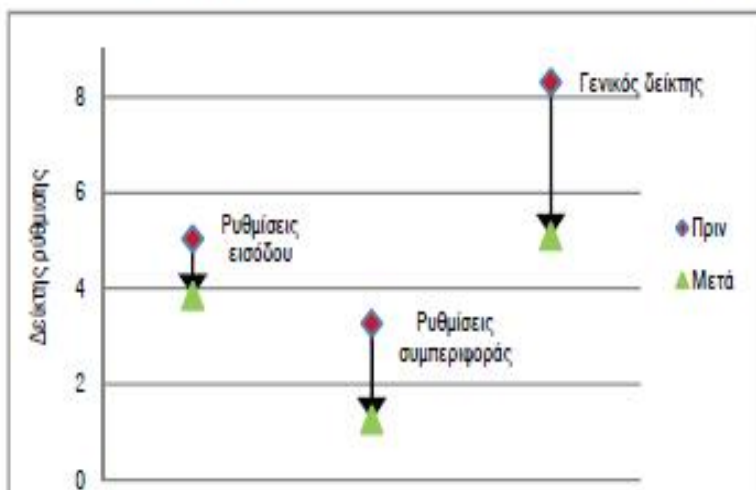
Οι διαδικασίες σύστασης, είναι μέσα στους ρυθμιστικούς φραγμούς , που αίρονται για τις δικηγορικές εταιρείες.

Η απλοποίηση των διαδικασιών εισόδου στον δικηγορικό κλάδο, μπορεί και αναμένεται να αυξήσει το πλήθος των δικηγορικών εταιρειών που συμμετέχουν σε αυτό , βελτιώνοντας έτσι τον ανταγωνισμό.

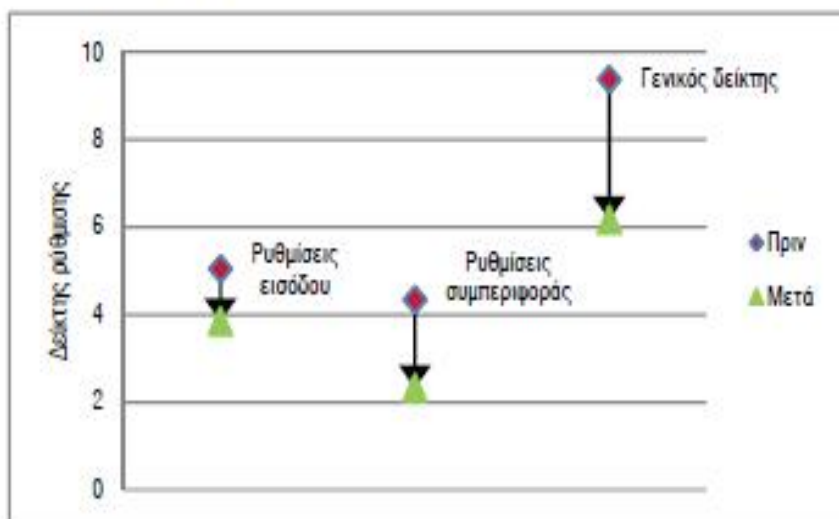
Οι νομικές υπηρεσίες , μετά την εφαρμογή του νόμου 3919/2011 , καταγράφουν τους υψηλότερους δείκτες ρυθμιστικών παρεμβάσεων, και όσο αφορά τις ρυθμίσεις εισόδου , και σε ότι αφορά τις ρυθμίσεις συμπεριφοράς. Αυτό οφείλεται, κυρίως στην άρση των περιορισμών της συμπεριφοράς, μιας

και οι περιορισμοί για τις προϋποθέσεις , συνεχίζουν να υφίστανται .
 Στα παρακάτω διαγράμματα , δείχνουμε πως έχει διαμορφωθεί ο δείκτης
 ρύθμισης πριν και μετά την εφαρμογή του Νόμου 3919/2011, στον νομικό
 κλάδο.

Δείκτης ρύθμισης πριν και μετά το Ν. 3919/2011: Δικηγόροι

Δείκτης ρύθμισης πριν και μετά το Ν.3919/2011: Δικηγορικές εταιρείες

Μετά το 2010, ο αριθμός των νεοεισερχομένων στο επάγγελμα του

δικηγόρου, μειώθηκε σημαντικά , με μέση ετήσια μεταβολή της τάξεως του - 27,11% . Η μείωση αυτή είναι εντονότερη για τα φυσικά πρόσωπα σε σύγκριση με τα νομικά. Το έτος 2013-2014, είχαμε μια αύξηση της τάξεως του 35,29% που μπορεί να οφείλεται στο κίνητρο της διαμεσολάβησης.

Ο αριθμός των διακοπών της δραστηριότητας , αυξήθηκε στο 44,87% κατά μέσο όρο την χρονική περίοδο από 2010-2014. Αυτό , μας δίνει και μία αρνητική εισροή των νεοεισερχομένων .

Μπορούμε χαρακτηριστικά να αναφέρουμε , ότι μεταξύ της εισόδου κα εξόδου από την δραστηριότητα του νομικού κλάδου, υπάρχει μια αντιστρόφως ανάλογη σχέση που μπορεί να οφείλεται στο ότι , οι θετικές επιπτώσεις στο επάγγελμα μετά την απελευθέρωσή του, υποσκελίζονται από την οικονομική ύφεση των τελευταίων ετών .

4.3 ΕΛΕΓΚΤΕΣ

Οι νόμιμοι ελεγκτές και οι ελεγκτικές εταιρείες, ακολουθώντας διεθνώς καθιερωμένους κανόνες και διαδικασίες , φροντίζουν για την ομαλή λειτουργία της οικονομίας. Στην σημερινή εποχή , με τον τεράστιο όγκο πληροφοριών και την μεγάλη εξειδίκευση, θα ήταν αδύνατο να λειτουργήσει αποτελεσματικά μια οικονομία , χωρίς την αξιοπιστία των ελεγκτών και των ελεγκτικών εταιρειών. Ωστόσο , και οι ελεγκτές , πρέπει να εποπτεύονται .

Έτσι , έχει συσταθεί η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΚΕ) , (με τον νόμο 3148/2003) , που ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, έχει αναλάβει όλες τις αρμοδιότητες του Σώματος Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ)²².

Στο επάγγελμα των Νομίμων ελεγκτών, δεν υπάρχουν ποσοτικοί περιορισμοί πρόσβασης ή γεωγραφικοί περιορισμοί άσκησης. Ο Νόμος 2231/1994 , προέβλεπε περιορισμούς σχετικούς με το ελάχιστο υποχρεωτικό ωρομίσθιο, καθώς επίσης και τις ελάχιστες ώρες ελέγχου και το ανώτατο ετήσιο βαθμό απασχόλησης του νόμιμου ελεγκτή καθώς και των βοηθών του.

Με τον νόμο 3919/2011 και τα οριζόμενα στο άρθρο 8, καταργείται ο προσδιορισμός ελαχίστων αμοιβών , και η αμοιβή των ελεγκτών και των αντίστοιχων γραφείων , καθορίζεται με ελεύθερη συμφωνία μεταξύ των δύο μερών. Επίσης, επιτρέπεται και η ανάρτηση στο διαδίκτυο , των ενδεικτικών ωριαίων αμοιβών καθώς και των κριτηρίων υπολογισμού των .

Χρησιμοποιώντας την λίστα Ελέγχου του οδηγού αξιολόγησης συνθηκών ανταγωνισμού του (ΟΟΣΑ)²³ μπορούμε να δούμε , ότι το επάγγελμα του ελεγκτή, αφού συνεχίζουν οι περιορισμοί των ελάχιστων αναγκαίων ωρών

²² Κώτσης Α. 2015

²³ OECD- ΟΟΣΑ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης , είναι ένα μοναδικό Φόρουμ , στο οποίο οι κυβερνήσεις 34 δημοκρατιών , εργάζονται από κοινού , με στόχο την εξέταση των οικονομικών , κοινωνικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης. Ο Οργανισμός παρέχει ένα πλαίσιο , σύμφωνα με το οποίο οι κυβερνήσεις , μπορούν να συγκρίνουν τις εμπειρίες τους στη διαμόρφωση πολιτικών , να επιδιώξουν απαντήσεις σε κοινά προβλήματα , να προσδιορίσουν τις ορθές πρακτικές και να εργαστούν με στόχο τον συντονισμό των εγχώριων και διεθνών πολιτικών τους .

εργασίας για την ολοκλήρωση των υποχρεωτικών ελέγχων, όπως μπορούμε να διακρίνουμε και στον επόμενο πίνακα, παρουσιάζει κάποιους περιορισμούς ως προς τον μεταξύ τους ανταγωνισμό. Αυτό , επηρεάζει έμμεσα και τις αμοιβές τους , καθώς επίσης και τον ύψος της ετήσιας απασχόλησής τους .

Αξιολόγηση βαθμού απελευθέρωσης: Νόμιμοι ελεγκτές

Ρυθμίσεις/περιορισμοί		Αποτίμηση υπάρχουσας κατάστασης	Ρυθμίσεις σε εκκρεμότητα/εξέλιξη
Πριν το Ν. 3919/2011	Μετά το Ν. 3919/2011		
Αδειοδότηση	Κατάργηση της απαίτησης διοικητικής άδειας και αντικατάστασή της με αναγγελία έναρξης επαγγέλματος εντός ενός μηνός	Άρση περιορισμού	
Εκτίμηση διοικητικής αρχής για ανάγκη	Καθορισμός ελάχιστων αναγκαίων ωρών εργασίας για τη διενέργεια υποχρεωτικού ελέγχου με κριτήρια, όπως ο κλάδος, η πολυπλοκότητα του ελέγχου, η οργανωτική δομή, το μέγεθος, κτλ.	Οι ώρες εργασίας είναι στενά συνυδεδεμένες με την αμοιβή, ο εξωγενής καθορισμός τους επηρεάζει τον ανταγωνισμό. Δε διασφαλίζει επάρκεια και ποιότητα ελέγχων	Δεν αναμένονται επιπλέον αλλαγές, καθώς αυτά καθορίζονται από διεθνείς κανονισμούς και θεωρείται ότι προστατεύεται η ανεξαρτησία του επαγγέλματος
	Ανώτατο όριο ωρών εργασίας των ελεγκτών κατ' έτος	Η ρύθμιση μειώνει την αρχή της αποτελεσματικότητας, αφού δεν επιτρέπει τον ανταγωνισμό μεταξύ ελεγκτών	Δεν αναμένονται επιπλέον αλλαγές, καθώς αυτά καθορίζονται από διεθνείς κανονισμούς και θεωρείται ότι προστατεύεται η ανεξαρτησία του επαγγέλματος
Αποκλειστική διάθεση απαγόρευση	Δεν επιτρέπεται σε ελεγκτική εταιρεία η παροχή υπηρεσίας ή σχέση με τις επιχειρήσεις στις οποίες διενεργείται έλεγχος, από την οποία προξενείται αμοιβαιότητα συμφερόντων, όπως λογιστικές υπηρεσίες, κτλ.	Απαραίτητη ρύθμιση για ανεξαρτησία της Ελεγκτικής Εταιρείας	
Κατώτατες τιμές ή αμοιβές	Οι αμοιβές πλέον καθορίζονται με ελεύθερη διαπραγμάτευση	Άρση περιορισμού	
Άλλοι περιορισμοί-ρυθμίσεις	Επιτρέπεται η ανάρτηση ενδεικτικών ωρομισθίων στο διαδικτυακό τόπο του κάθε ελεγκτή ή εταιρείας	Άρση περιορισμού	

Αυτό , επηρεάζει έμμεσα και τις αμοιβές τους , καθώς επίσης και τον ύψος της ετήσιας απασχόλησής τους . Ουσιαστικά , μειώνεται ο ανταγωνισμός μεταξύ τους , όσον αφορά την ελεύθερη διαπραγμάτευση πιθανής δυνατότητας πραγματοποίησης ελέγχου σε χρόνο μικρότερο από τον προβλεπόμενο,

καθώς επίσης, και το ύψος της αμοιβής τους.

Αν οι καθορισμένες ελάχιστες ώρες, απέχουν προς τα πάνω από τις αναγκαίες, τότε το μέτρο, (των ελάχιστων ωρών για έλεγχο) είναι σίγουρα αναποτελεσματικό, αφού αναγκάζει τον ελεγχόμενο, να δαπανήσει περισσότερα από όσα είναι απαραίτητα. (υψηλό σταθερό κόστος)

Αυτή η ρύθμιση του προσδιορισμού της ανώτατης ετήσιας απασχόλησης, (για κάθε ένα νόμιμο ελεγκτή), έρχεται να μειώσει την αρχή της αποτελεσματικότητας, αφού όπως έχουμε αναφέρει ξανά, δεν επιτρέπει τον ελεύθερο ανταγωνισμό μεταξύ των ελεγκτών, θέτοντας περιορισμούς.

Έτσι, εάν κάποιος θα επιθυμούσε να εργαστεί περισσότερο ετησίως, δε μπορεί, με συνέπεια, να περιορίζονται (μειώνονται) και οι συνολικές παρεχόμενες υπηρεσίες.

Εάν καταργηθούν οι δύο παραπάνω ρυθμίσεις, τότε μάλλον θα πρέπει να έχουμε έναν υγιή ανταγωνισμό μεταξύ των νόμιμων ελεγκτών, και σίγουρα αυτό θα οδηγήσει και στην μείωση των τιμών, που καλούνται να πληρώνουν οι ελεγχόμενες εταιρείες. Αρα, το όφελος, θα μετακυλήσει στις ελεγχόμενες εταιρείες, που θα έχουν μείωση του κόστους των διενεργουμένων ελέγχων τους.

Όσα αναφέρει ο νόμος 3919/2011, λαμβανομένου υπόψη, τα όσα προβλέπονται στον Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών, (international Federation of Accountants – IFAC), καθώς και την Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διασφαλίζουν της επάρκεια και την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών των νομίμων ελεγκτών.

Η υποχρέωση της τήρησης του Δημόσιου Μητρώου των Νομίμων Ελεγκτών, υπάγεται στην ΕΛΤΕ. Πριν από την εφαρμογή του Νόμου 3693/2008, το Μητρώο των ελεγκτών, τηρούνταν από το ΣΟΕΛ.

Στον επόμενο πίνακα, μπορούμε να διακρίνουμε ότι δεν υπάρχει κάποια σημαντική αύξηση στα μέλη της ΕΛΤΕ, αφού τα ελεγκτικά γραφεία, από το έτος 2013 έως και τον Μάιο του 2015, αυξήθηκαν μόνο κατά ένα, οι ελεγκτές μόλις κατά 16 άτομα, τα δε ελεγκτικά γραφεία τρίτων χωρών, παρέμειναν τα ίδια (μόνο ένα).

Εγγεγραμμένοι και % κατανομή στο δημόσιο μητρώο της ΕΛΤΕ

	Ιούλιος 2013		Μάιος 2015	
Ελεγκτικά γραφεία	41	3,9%	42	3,9%
Ελεγκτικά γραφεία τρίτων χωρών	1	0,1%	1	0,1%
Νόμιμοι ελεγκτές	1.011	96%	1.027	96%
Σύνολο	1.053	100%	1.070	100%

Πηγή: <http://www.elte.org.gr>

Ενδιαφέρον έχει να δούμε πως διαμορφώνεται το περιβάλλον για τους ελεγκτές , από το έτος 2008 έως και το έτος 2014 , συμπεριλαμβανομένων εκτός από τις νέες εγγραφές και τις διαγραφές που υπάρχουν στον κλάδο. Για το λόγο αυτό, παραθέτουμε τον επόμενο πίνακα , επισημαίνοντας , ότι οι διαγραφές που εμφανίζονται σε αυτόν, είναι και συνταξιοδοτήσεις μελών , που λόγω του φόβου των αλλαγών που υπήρξαν στην ασφαλιστική νομοθεσία, σχετικά με τα όρια συνταξιοδότησης, μη θέλοντας να εγκλωβιστούν στην αγορά εργασίας, συνταξιοδοτήθηκαν πρόωρα.

Επιπλέον , πρέπει να επισημάνουμε , ότι κάποιοι ελεγκτές , μπορεί να θεώρησαν ασύμφορη την παραμονή τους σε αυτή την εργασία , λόγω της συρρίκνωσης της από την οικονομική κρίση (μείωση των ελεγχόμενων επιχειρήσεων) και μπορεί να προτίμησαν την συνταξιοδότηση ή την αλλαγή επαγγέλματος .

Νέες εγγραφές και διαγραφές: Νόμιμοι ελεγκτές, 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Νέες εγγραφές	825	0	153	5	67	57	99
Διαγραφές	0	0	0	0	0	70	96
Καθαρή μεταβολή	825	0	153	5	67	-13	3
Σύνολο εγγεγραμμένων	825	825	978	983	1.050	1.037	1.040
Ποσοστό επί της συνολικής δραστηριότητας							
Νέες εγγραφές	100,0	0,0	15,6	0,5	6,4	5,5	9,5
Διαγραφές	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,8	9,2

Πηγή: Σύμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ) , Επιτροπή Λογιστικής

Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ) 2015 .

Το συμπέρασμα που μπορούμε να βγάλουμε από τον παραπάνω πίνακα, είναι ότι οι ελεγκτές, είναι μια μικρή επαγγελματική ομάδα, που έχει μια σχετικά χαμηλή κινητικότητα. Έχει λίγους νεοεισερχόμενους, που η εισαγωγή τους σε αυτό το επάγγελμα, εξαρτάται από την ύπαρξη ή όχι, διαφόρων προσόντων, καθώς επίσης και από την επιτυχία τους ή όχι σε επαγγελματικό διαγωνισμό. Αν λάβουμε υπόψη μας και το μικρό μέγεθος της απασχόλησης, τότε μπορούμε να πούμε ότι και οι αποχωρήσεις, για οποιονδήποτε λόγο από το επάγγελμα, είναι πολύ περιορισμένες .

Ο νόμος 3919/2011 καθορίζει πλέον την αμοιβή με ελεύθερη διαπραγμάτευση. Για τις συνολικές τιμολογούμενες αμοιβές των ελεγκτικών υπηρεσιών, μοναδικά στοιχεία που υπάρχουν, είναι από την ΕΛΤΕ, και αφορούν τα έτη από 2008 έως και το 2014.

Εάν παρατηρήσουμε λοιπόν τον επόμενο πίνακα, θα δούμε, ότι κατά μέσο όρο, οι τιμολογούμενες αμοιβές, είναι 190 εκατομμύρια ευρώ, και κυμαίνονται από 176, έως και 213 εκατομμύρια ευρώ. Μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι με το ξέσπασμα της κρίσης, 2008-2011, υπάρχει μια οριακή μείωση των τιμών ενώ το 2012 αυξάνεται κατά 20,9%. Ο λόγος της αύξησης, μπορεί να οφείλεται στην θέσπιση του φορολογικού πιστοποιητικού²⁴, που σήμερα (2016) έχει καταργηθεί.

²⁴ Το φορολογικό πιστοποιητικό, είναι μια έκθεση, που συντάσσεται από τους ελεγκτές, παράλληλα με τον έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης. Σε αυτή, καταγράφονται τυχόν φορολογικές παραβάσεις, όπως παράδειγμα, η μη απόδοση ή η ανακριβής απόδοση φόρων, κ.λπ. Αυτό το πιστοποιητικό, υποβάλλεται στο Υπουργείο Οικονομικών, όπου εάν ΔΕΝ διαπιστωθούν προβλήματα, τότε η εταιρεία δεν έχει την αβεβαιότητα πρόσθετων ελέγχων από την εφορία για την συγκεκριμένη φορολογική χρήση, διότι καλύπτεται με το προαναφερθέν φορολογικό πιστοποιητικό. Στην περίπτωση όμως που εντοπιστούν προβλήματα, οι επιχειρήσεις, θα πρέπει να αναθεωρήσουν τους ισολογισμούς τους, καθώς επίσης και να πληρώσουν τα επιπλέον ποσό που αναλογούν στις ανακρίβειες ή τις παραβάσεις που έχουν κάνει. Παρ' όλα αυτά, το Υπουργείο προβλέπει και δειγματοληπτικό έλεγχο, του 9% των υποθέσεων .

Τιμολογούμενες αμοιβές ελεγκτικών υπηρεσιών (εκατ. €)

	Τιμολογούμενες αμοιβές ελεγκτικών υπηρεσιών	Ετήσια μεταβολή	Συνολικές αμοιβές ελεγκτικών γραφείων (υποχρεωτικοί έλεγχοι)	Ετήσια μεταβολή
2008	189,2			
2009	189,8	0,32%		
2010	181,6	-4,32%		
2011	176,1	-3,03%		
2012	213,0	20,95%	163	
2013			153	-6,13%
2014			156	1,96%
Μ.Ο.	189,9		157,3	
Τυπική απόκλιση	14,1		5,1	

Πηγή: Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου, (ΕΛΤΕ) 2015

4.4 Λογιστές – φοροτεχνικοί

Οι υπηρεσίες ενός λογιστή – φοροτεχνικού, είναι να εφαρμόζει σωστά τις λογιστικές αρχές , έτσι όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά, να έχει την εποπτεία και να εφαρμόζει τις όποιες διαδικασίες για να προσδιορίζει την φορολογητέα ύλη , να ενημερώνει βιβλία, να καταρτίζει ισολογισμούς, να υπογράφει οικονομικές καταστάσεις, να υποβάλλει φορολογικές δηλώσεις , μισθοδοτικές καταστάσεις, να ενημερώνει και να προγραμματίζει τις ασφαλιστικές εισφορές και εν γένει τα προγράμματα εργασίας, καθώς επίσης και πλήθος άλλων ενεργειών , που πρέπει να γίνουν , για να λειτουργήσει μία επιχείρηση , καθώς επίσης και να επικοινωνήσει με διάφορους εξωτερικούς φορείς, όπως ΙΚΑ , Εφορία, ΣΕΠΕ, ΓΕΜΗ, κ.λπ.

Αυτός ο επαγγελματικός κλάδος, περιλαμβάνει διάφορα λογιστικά γραφεία, καθώς και τις ελεγκτικές εταιρείες . Έτσι, ορισμένα μεγέθη, όπως αμοιβές , κύκλος εργασιών κλ.π μπορεί να υπερεκτιμούνται από τους λογιστές, και να υποεκτιμούνται αντίστοιχα από τους ελεγκτές.

Τα στοιχεία που έχει συλλέξει η ΕΛΣΤΑΤ , για τα έτη πριν το 2008, είναι δυστυχώς ενοποιημένα με τις κατηγορίες των επαγγελματιών που έχουν σαν δραστηριότητα μηχανικές και συναφείς δραστηριότητες παροχής. Έτσι, στον παρακάτω πίνακα , απεικονίζεται, το πλήθος των επιχειρήσεων κατά τα έτη 2008-2012 καθώς επίσης και ο κύκλος εργασιών που είχαν , όπως και η αξία παραγωγής ανά επιχείρηση και συνολικά.

Αριθμός επιχειρήσεων, κύκλος εργασιών και αξία παραγωγής: κλάδος 65.20
(χιλ.€)

Έτος	Αριθμός επιχειρήσεων	Κύκλος εργασιών	Αξία παραγωγής	Κύκλος εργασιών ανά επιχείρηση	Αξία παραγωγής ανά επιχείρηση
2008	16.851	1.970.422	1.976.992	116,9	117,3
2009	16.770	1.939.692	1.974.036	115,7	117,7
2010	16.754	1.854.270	1.814.992	110,7	108,3
2011	16.739	1.371.793	1.371.897	82,0	82,0
2012	16.067	1.486.454	1.495.835	92,5	93,1

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Παρατηρούμε λοιπόν ,ότι για τα έτη 2008 έως και 2011 , που μπορούμε να πούμε ότι είναι και η πρώτη τετραετία της κρίσης στην Ελλάδα, το σύνολο των επιχειρήσεων στην Ελλάδα, παραμένει σχετικά σταθερό, αφού από 16.851 , το 2008, μειώνονται στις 16.739 το 2011. Η μείωση είναι μόλις κατά 112 επιχειρήσεις κατά τα έτη αυτά, σε αντίθεση με την επόμενη χρονιά, που η μείωση καταγράφεται στις 672 επιχειρήσεις.

Παρόμοια εικόνα διαπιστώνουμε και στον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων , καθώς και στην αξία παραγωγής , με τη πτώση να καταγράφεται έντονα , από το έτος 2011 και όχι το 2010.

Μεγάλο ενδιαφέρον, παρουσιάζει το γεγονός , ότι το 2012, αν και οι επιχειρήσεις μειώθηκαν, τόσο ο κύκλος εργασιών όσο και η αξία παραγωγής ανά επιχείρηση, αυξήθηκαν , μάλλον επειδή έχουμε μείωση των επιχειρήσεων.

Άρα το συμπέρασμα που προκύπτει είναι , ότι ο αριθμός των επιχειρήσεων , προσαρμόστηκε στο μικρότερο κύκλο εργασιών.

Με την 15/VI/2012 γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, (ΦΕΚ364B/17/02/2012), προτείνεται η μη διατήρηση του νομικό καθεστώτος της προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος του λογιστή – φοροτεχνικού και την έναρξη λειτουργίας γραφείου παροχής υπηρεσιών . Επιπλέον , συστήνει να καταργηθεί η υποχρέωση της πιστοποίησης των λογιστών , όπως αυτή προβλεπόταν από την Υπουργική Απόφαση 1166 του 2011 . Αντ' αυτού, εισάγει την διεξαγωγή σεμιναρίων , για την προαγωγή σε ανώτερη τάξη, με απώτερο σκοπό, να αποτραπούν τυχόν φραγμοί εισόδου στον κλάδο, καθώς επίσης για την ύπαρξη υγιούς ανταγωνισμού στον κλάδο.

Τέλος , υπάρχει πρόταση από την επιτροπή ανταγωνισμού, για ρύθμιση , που να επιτρέπει σε πτυχιούχους ελληνικών ανωτάτων οικονομικών σχολών καθώς και σε ισότιμους αποφοίτους του εξωτερικού, καθώς επίσης και όσων πληρούν τις προϋποθέσεις αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων του Προεδρικού Διατάγματος 38/2012 , επίσης και για άτομα που δεν είναι μέλη του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΟΕΕ) , να εξασκούν το επάγγελμα του λογιστή – φοροτεχνικού.

Ωστόσο , για την άσκηση του επαγγέλματος, απαιτείται ειδική άδεια ,η οποία χορηγείται από την Κεντρική Διοίκηση του ΟΕΕ ή την αρμόδια Τοπική Διοίκηση του Περιφερειακού Τμήματος του ΟΕΕ.

Οι κάτοχοι της άδειας αυτής, είχαν ένα δελτίο επαγγελματικής ταυτότητας, που μέχρι και το έτος 2013 ανανεωνόταν. Μετά από την απόφαση 6889/ΔΙΟΕ- 84ΦΕΚ Β΄ 424-25/02/2013, για την έκδοση της ταυτότητας που βεβαιώνει την επαγγελματική ιδιότητα του λογιστή – φοροτεχνικού, πρέπει να καταβάλλει κανείς το ποσό των 35 ευρώ , υπέρ του ΟΕΕ.

Επίσης , κάθε τρίμηνο κάθε έτους, θα πρέπει ο ενδιαφερόμενος , να καταβάλλει και το ποσό των 15 ευρώ υπέρ δικαιωμάτων του ΟΕΕ, καθώς επίσης και μια υπεύθυνη δήλωση , (εντός του πρώτου διμήνου) όπου να αναφέρει ότι εξασκεί αυτό το επάγγελμα²⁵, και δεν έχει καταδικαστεί αμετακλήτως για τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 14 του ΠΔ. 340/1998 , ότι δεν έχει υποπέσει σε πειθαρχικό παράπτωμα σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών φοροτεχνικών και έχει παρακολουθήσει όλη την αναγκαία εκπαίδευση που αντιστοιχεί στο επίπεδο της επαγγελματικής του κατάταξης, η οποία όπως προαναφέραμε , παρέχεται από το ΟΕΕ.

Η άδεια εξασκήσεως επαγγέλματος , χορηγούνται σε άτομα που τηρούσαν τις προϋποθέσεις, και διακρινόταν σε άδεια τεσσάρων τάξεων . Ήτοι σε άδεια τάξης Α΄ τάξης Β΄ , Γ΄ και Δ΄ τάξεως. Ο νόμος 4152/2013 , έρχεται και μειώνει τις τάξεις σε δύο . Η χορήγησή τους , εξαρτάται από τον τίτλο του βασικού πτυχίου, καθώς και την διάρκεια προϋπηρεσίας , καθώς επίσης και το πιστοποιητικό παρακολούθησης επιμορφωτικών σεμιναρίων σε φορολογικά και λογιστικά θέματα που διοργανώνει ο ΟΕΕ.

Επίσης, για να ισχύει η άδεια, έπρεπε ετησίως , να ανανεώνεται το δελτίο επαγγελματικής ταυτότητας.

Οι κάτοχοι της άδειας Β΄ τάξης, έχουν και την δραστηριότητα σε κάθε είδους λογιστικές και φοροτεχνικές εργασίες , απλογραφικών βιβλίων , ενώ οι κάτοχοι της Α΄ τάξης μπορούν να τηρούν εκτός των άλλων και βιβλία διπλογραφικής απεικόνισης.

Στον παρακάτω πίνακα, φαίνεται η μεταβατική διαδικασία από το παλαιό στο νέο σύστημα τάξεων , δηλαδή από τις τέσσερις τάξεις στις δύο.

²⁵ Για τα πρώτα πέντε χρόνια από την έκδοση της επαγγελματικής ταυτότητας ήταν 7,5 ευρώ , και 15 για τα επόμενα έτη.

Μεταβατική διαδικασία από παλιό σε νέο σύστημα τάξεων

Πριν	Πτυχιούχοι	Μετά
Α' τάξης	Ναι	Α' τάξης
Β' τάξης	Ναι	Α' τάξης μετά από διετή προϋπηρεσία και παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων
Β' τάξης	Όχι	Α' μετά από συμπλήρωση διετούς προϋπηρεσίας και παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων
Γ' τάξης	Ναι	Β' τάξης με συμπλήρωση τριετούς άσκησης επαγγέλματος και παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων δικαιούνται να λάβουν επαγγελματική ταυτότητα Α' τάξης
Γ' τάξης	Όχι	Β' τάξης με τη συμπλήρωση τριετούς αποδεδειγμένης άσκησης του επαγγέλματος και παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων δικαιούνται να λάβουν ταυτότητα Α' τάξης
Δ' ή Γ' τάξης	Όχι	Β' τάξης

Τονίζουμε επίσης , ότι τα φυσικά πρόσωπα, με την αναφερόμενη παραπάνω εγκύκλιο, δεν είναι απαραίτητο να είναι μέλη του ΟΕΕ , προκειμένου να ασκούν το επάγγελμα του λογιστή , αρκεί να είναι κάτοχοι πτυχίου ελληνικής ανώτατης οικονομικής σχολής , ή πτυχιούχος ισότιμης σχολής του εξωτερικού ,και έχουν τα αντίστοιχα επαγγελματικά προσόντα, όπως αυτά αναφέρονται στο Προεδρικό Διάταγμα 38 του 2010.

Τον Ιούνιο του 2012 εκδίδεται επίσης και μια νέα εγκύκλιο , που εξειδικεύει ότι αναφέρεται στην προηγούμενη που αφορά το άρθρο 2 του Νόμου 3919/2011, με την διαφορά ότι τώρα συμπεριλαμβάνονται πλέον των φυσικών προσώπων , και εταιρείες με διάφορες μορφές. (Ανώνυμες εταιρείες, Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης , Ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες , όσο και για όποιοιδήποτε νέου τύπου εταιρείας).

«Ο διαχειριστής και τα πρόσωπα που είναι επιφορτισμένα με τη διοίκηση και την διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων , είτε από το καταστατικό είτε από το νόμο, πρέπει να είναι εφοδιασμένα με επαγγελματική ταυτότητα , με ετήσια ανανέωσή της , με την οποία και πιστοποιούνται από το ΟΕΕ τα κριτήρια για την άσκηση του επαγγέλματος του Λογιστή – φοροτεχνικού.»

Ακολουθεί ένας πίνακας που φανερώνει το βαθμό απελευθέρωσης του επαγγέλματος του λογιστή , από τις νέες εφαρμοσμένες ρυθμίσεις .

Αξιολόγηση βαθμού απελευθέρωσης: Λογιστές

Ρυθμίσεις/περιορισμοί		Αποτίμηση υπάρχουσας κατάστασης	Ρυθμίσεις σε εκκρεμότητα / εξέλιξη
Πριν το Ν. 3919/2011	Μετά το Ν. 3919/2011 και τις επακόλουθες νομοθετικές ρυθμίσεις*		
Αδειοδότηση	Κατάργηση της απαίτησης διοικητικής άδειας και αντικατάστασή της με αναγγελία έναρξης επαγγέλματος εντός ενός μήνα	Άρση περιορισμού	
Ύπαρξη αριθμημένης επαγγελματικής ιδιότητας	Για Α' τάξης: πτυχιούχος οικονομικής κατεύθυνσης Για Β' τάξης: απολυτήριο λυκείου	Διατήρηση ρύθμισης με αριθμημένες τροποποιήσεις	
Λοιποί περιορισμοί: Μέλος ΟΕΕ	Από 1/1/2014 δεν απαιτείται να είναι μέλος ΟΕΕ Οι απόφοιτοι ΤΕΙ και όσοι έχουν απολυτήριο Λυκείου έτσι και αλλιώς δεν μπορούν να εγγραφούν στο ΟΕΕ	Μερική άρση περιορισμού, αφού πρέπει να είναι αναγκαστικά μέλος άλλου επιμελητηρίου Πρέπει επίσης να καταθέτει υπεύθυνη δήλωση στο ΟΕΕ έναντι παραβόλου	Θα μπορούσε να μην υπάρχει υποχρεωτική εγγραφή σε επιμελητήριο Ο έλεγχος της νομιμότητας των λογιστών είναι απαραίτητος, ίσως η κατ' έτος υπεύθυνη δήλωση να μην έχει κόστος

Πηγή: Εγκύκλιος 26801/ΔΙΟΕ 654-13-06-2012 , Νόμου 4093/2012, Νόμου 4152/2013.

Για το πώς διαμορφώνεται ο δείκτης ρύθμισης , μετά από τις νομοθετικές διατάξεις, το αναφέρουμε στο προηγούμενο κεφάλαιο της εργασίας μας, λέγοντας ότι ο γενικός δείκτης , από 5.17 που ήταν πριν τις διατάξεις , μειώθηκε στο 2,29. Πιστεύουμε δε, ότι ο βασικός λόγος για αυτή την αλλαγή του γενικού δείκτη ρύθμισης, ήταν οι ρυθμίσεις που υπήρχαν για την είσοδο στο επάγγελμα (και δεν υπάρχουν τώρα) .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΓΟΡΑ

Κεφάλαιο 5ον

5.1 ελεύθερη αγορά και ανταγωνισμός

Η ελεύθερη αγορά και ο ελεύθερος ανταγωνισμός , είναι μοχλοί ανάπτυξης. Στις βιβλιογραφίες αναφέρεται ότι δια μέσω του ανταγωνισμού, οι παρεχόμενες υπηρεσίες και η ποιότητα των προϊόντων βελτιώνεται σε σχέση με την τιμή τους.

Η μέτρηση του ανταγωνισμού στην αγορά των αγαθών και των υπηρεσιών στη πράξη, είναι ένα πολύ σύνθετο θέμα , και η μέτρησή του , δεν είναι δυνατόν να γίνει άμεσα. Έτσι , προσεγγίζεται ως προς την κερδοφορία, (corporate profitability) ή το βαθμό ρύθμισης (regulation) , ή την ελευθερία του εμπορίου και την δομή της αγοράς. (trade openness)

Η εξέλιξη του ανταγωνισμού διαχρονικά , και η εξαγωγή συμπερασμάτων , με την χρήση δεικτών κερδοφορίας, είναι αρκετά δύσκολη, αφού η υψηλή κερδοφορία, μπορεί να συνδέεται με περιορισμένο ή ανύπαρκτο ανταγωνισμό , ή η υψηλή απόδοση των επιχειρήσεων , να οφείλεται στην βελτίωση της παραγωγικότητας. (προσαυξήσεις τιμών και περιθώρια κέρδους)
Ωστόσο, η λειτουργία των αγορών έχει δείξει , ότι ο ισχυρότερος ανταγωνισμός , μειώνει τα κέρδη μεσο-μακροχρόνια.

Στο σύνολο της ευρωζώνης, οι δείκτες που μετρούν το βαθμό ρύθμισης και ελευθερίας του εμπορίου , έχουν βελτιωθεί μετρώντας τον ανταγωνισμό που υπάρχει στην αγορά ορισμένων υπηρεσιών όπως οι αερομεταφορές ή οι τηλεπικοινωνίες. Στο λιανικό εμπόριο δε, καθώς και στις επιχειρηματικές υπηρεσίες , πάντα σε σχέση με την άρση των περιορισμών που ίσχυαν , σημειώνεται περιορισμένη πρόοδος, με πολύ σημαντικές διαφορές μεταξύ των κλάδων και των χωρών αντίστοιχα.

Όμως, η εξ ορισμού θεωρία του ανταγωνισμού , με τους περιορισμούς που είχαν τεθεί στα «κλειστά επαγγέλματα» είχε καταργηθεί. Υπήρχε η ρυθμιστική παρέμβαση του κράτους, που περιόριζε την είσοδο σε ορισμένα επαγγέλματα για πολλούς , εμποδίζοντας την απόλυτη ελευθερία της αγοράς.

Βέβαια, αν κάποιος επαγγελματικός φορέας πρότεινε ελάχιστες αμοιβές ,(π.χ. μόνιμες εκπτώσεις) και καταγγέλλονταν , ύποπτα χαμηλές τιμές παροχής υπηρεσιών των μελών του, ίσως να χαρακτηριζόταν ως παράνομη δράση ή αθέμιτος ανταγωνισμός, ή παραπλάνηση καταναλωτή ή αισχροκέρδεια.

Ωστόσο, το ίδιο το Ελληνικό Κράτος μέχρι πρόσφατα, καλλιεργούσε τέτοιου είδους ανισότητες , με τον εγκλωβισμό πολλών οικονομικών δραστηριοτήτων για πάνω από 370 επαγγέλματα, «προστατεύοντάς» τα με νόμους και περιορισμούς εισόδου για νέους επιχειρηματίες στο χώρο.

Ο νόμος 3919/2011 , έφερε την «επαγγελματική ελευθερία , και την

κατάργηση των αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελματών» .

Με τις νομοθετικές ρυθμίσεις , κατήργησε «κανονιστικές πράξεις και ερμηνευτικές εγκυκλίους που αντιβαίνουν στην κατάργηση αδικαιολόγητων περιορισμών και στην κατάργηση αδικαιολόγητων απαιτήσεων προηγούμενων διοικητικών αδειών για την άσκηση επαγγελματών» .

Μετά το «άνοιγμα» των «κλειστών επαγγελματών» , θα μπορούσε να πει κανείς, ότι ο κίνδυνος για μια οικονομική κατάρρευση ορισμένων επαγγελματικών τάξεων , ήταν βέβαιος . Όμως, σε καμία περίπτωση δεν θα μιλούσαμε για συρρίκνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητα και της οικονομικής ωφέλειας , που απορρέει από αυτήν.

Ο ανταγωνισμός και η ελεύθερη οικονομία είναι δύο προϋποθέσεις , που εγγυώνται την λειτουργία τους ως ρυθμιστικοί παράγοντες του τρόπου ύπαρξης και εξέλιξης των κοινωνιών.

Οι θεμελιώδεις αρχές λειτουργίας της ελεύθερης αγοράς, όπως αναφέρει ο Adam Smith , είναι :

Η καθιέρωση και ο πλήρης σεβασμός εκ μέρους του κράτους , για τα ατομικά δικαιώματα και ελευθερίες, αυξάνουν την παραγωγική προσπάθεια των ατόμων , και την ευημερία τους βάσει των καταναλωτικών τους προτιμήσεων . Έτσι , αναπτύσσεται η αποδοτικότητα , η εφευρετικότητα και η καινοτομική δραστηριότητα.

Το άτομο , επιδιώκοντας το ατομικό του συμφέρον , αυξάνει την προσπάθειά του για εργασία – αποδοτικότητα , άρα αυξάνει και την γενική του ευημερία.

Άρα, αν η αγορά λειτουργεί **χωρίς κρατική παρέμβαση**, που καταστρατηγεί τον ανταγωνισμό, θα υπάρξει μια άριστη κατανομή των παραγωγικών συντελεστών στις άριστες τιμές και αμοιβές .

Με την παραπάνω άριστη κατανομή των πόρων , θα επέλθει οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και αύξηση της ευημερίας όλων .

Άρα, η οικονομική και πολιτική ελευθερία, συνθέτει μια κοινωνία προόδου που ολοκληρώνεται με την λειτουργία της ελεύθερης αγορά και της οικονομικής και κοινωνικής δικαιοσύνης.

Όποτε το κράτος έχει θεσπίσει ρυθμίσεις περιορισμού του ανταγωνισμού, αυτό, έχει στραφεί σε βάρος των καταναλωτών και προς όφελος των παραγωγών .

Άρα , συμπερασματικά και των παραπάνω αναφερομένων , πιστεύουμε ότι η απελευθέρωση των «κλειστών επαγγελματών» ήταν μια κίνηση , που θα ωφελήσει και τους καταναλωτές από τις διαμορφούμενες ανταγωνιστικές τιμές , και θα φέρει την καλύτερη ως άριστη χρήση των παραγωγικών πόρων .

Η ελευθερία της εργασίας, νοείται ως ελευθερία του ιδιώτη έναντι του κράτους και των άλλων φορέων άσκησης δημόσιας εξουσίας. Άρα , ο περιορισμοί του δικαιώματος εργασίας σε ορισμένα επαγγέλματα , όπως ίσχυε μέχρι πρόσφατα, ήταν και περιορισμός στην οικονομική ελευθερία του ατόμου , της ελευθερίας της επιχειρηματικής δράσης και επομένως , ίσως και συνταγματικό έρεισμα .

Εξαίρεση βέβαια , μπορεί να αποτελέσουν οι περιορισμοί των επαγγελματιών , που θεωρούνταν απαραίτητοι για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Έτσι, και η ελευθερία της εργασίας δεν απαλλάσσεται από τις γενικές επιταγές ή απαγορεύσεις ενός νόμου.

Μέσα στα πλαίσια του Συντάγματος , διατάξεις που ισχύουν και μετά τις μεταρρυθμίσεις του Νόμου 3919/2011, προστατεύουν κα ρυθμίζουν τη δημόσια υγεία, ασφάλεια , πολεοδομία, το περιβάλλον Έτσι, ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που μπορούμε να αναφέρουμε είναι , η απαγόρευση πώλησης οπωροκηπευτικών προϊόντων εκτός των χωρών των Κεντρικών Λαχαναγορών, η οποία επιβάλλεται για χάρη της επωφελέστερης διακίνησης και εμπορίας αυτών των προϊόντων .

Στην περίπτωση αυτή , έχουμε διαφύλαξη δημοσίου συμφέροντος , προστατεύοντας αφενός την παραγωγή και την κατανάλωση , δια μέσου χονδρικής εμπορίας , αφετέρου για λόγους κυκλοφοριακούς και πολεοδομικού και καθώς επίσης και για εξασφάλιση της υγείας , της καθαριότητας και της ευταξίας των κατοίκων της περιοχής.

Η νομολογία του Ελληνικού κράτους, εξακολουθεί να εφαρμόζει αρνητικούς και θετικούς περιορισμούς, της ελευθερίας επιλογής και άσκησης επαγγέλματος, *(μερικοί περιορισμοί επαγγελματιών και μετά την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων)* , με κριτήρια της αντικειμενικής και ίσης μεταχείρισης , καθώς και της εξυπηρέτησης σοβαρών λόγων δημοσίου συμφέροντος , όπως έχουμε προαναφέρει.

Έτσι, μπορούμε να πούμε ότι για τον καθορισμό ορίων του περιορισμού της ελευθερίας για εργασία, ιδιαίτερη σημασία , έχει η αρχή της αναλογικότητας , η οποία έχει αναχθεί και σε γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου.

Το Συμβούλιο Επικρατείας , επικαλείται αυτή την αρχή για να εξειδικεύσει την απαίτηση της αντικειμενικότητας , σαν κριτήριο συνταγματικότητας των περιορισμών της ελευθερίας επιλογής και άσκησης του επαγγέλματος . Σε δικαστήριο το 1984 με την απόφαση Νο 2112/1984, έκρινε ότι:

«ως τέτοια αντικειμενικά κριτήρια των οποίων η εκπλήρωση είναι κατά τα νόμο αναγκαία για την δυνατότητα άσκησης ορισμένου επαγγέλματος , νοούνται μόνο όροι και προϋποθέσεις οι οποίες να ανταποκρίνονται στην απορρέουσα από την έννοια του κράτους δικαίου αρχή της αναλογικότητας , στην οποία οι περιορισμοί που επιβάλλονται εκ μέρους του νομοθέτη και της διοίκησης στην άσκηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων , πρέπει να είναι μόνο

οι αναγκαίοι και να συνάπτονται προκειμένου να επιδιώκεται ο σκοπός του νόμου»

Απόρροια της αρχής της αναλογικότητας που αναφέραμε, είναι και ότι στις περιπτώσεις επαγγελμάτων που απαιτούνται ορισμένα τυπικά προσόντα για την άσκηση του επαγγέλματος, πρέπει η απαίτηση αυτή, να εξυπηρετεί ένα συγκεκριμένο σκοπό.

Πρέπει να είναι άκρως απαραίτητα τα απαιτούμενα αυτά προσόντα για την καλή απόδοση της συγκεκριμένης εργασίας ή επαγγέλματος. Για τον λόγο αυτό, κάποιος ο οποίος δεν διαθέτει π.χ. πτυχίο νομικής, δεν μπορεί να επικαλεστεί δικαίωμα εργασίας σε δικηγορικό γραφείο, ασκώντας νομικές εργασίες.

Η απαίτηση των τυπικών προσόντων για κάποια επαγγέλματα θα ισχύει ενώ σε περιπτώσεις όπως της καλλιτεχνικής ή επιχειρηματικής εργασίας, όταν υπάρχει η πείρα ή το ταλέντο, δεν είναι απαραίτητα τα πτυχία ή οι σπουδές.

Η παραχώρηση από την κρατική μηχανή κάποιας ολιγοπωλιακής ή μονοπωλιακής δύναμης σε κάποιες επιχειρήσεις ή κλάδο επιχειρήσεων ή προσφορών υπηρεσιών, όπως οι συντεχνίες και τα κλειστά επαγγέλματα, παρεμπόδιζε τον ελεύθερο ανταγωνισμό μεταξύ των ατόμων και έτσι, καθιερωνόταν στην αγορά, τιμές και αμοιβές, υπεράνω των φυσικών (αρίστων), με αποτέλεσμα, πολλές φορές την αυθαίρετη και άδικη μεταφορά του εισοδήματος και της ευημερίας από κάποια άτομα σε άλλα.

Οι επιχειρηματίες των κλειστών επαγγελμάτων, είχαν την ευκαιρία, να συνασπισθούν εύκολα και να πιέζουν την κεντρική αρχή, για την εισαγωγή νόμων και κανονισμών που τους ευνοούσαν και ήταν εις βάρος των καταναλωτών.

Βέβαια, από την άλλη πλευρά, η πολιτική της Ευρώπης, να μην αφήνει τα πράγματα σε απόλυτη ελευθερία, προκαλεί άλλες ανισότητες, πολύ μεγαλύτερης σημασίας από τις ήδη υπάρχουσες.

Ο περιορισμός σε διάφορα επαγγέλματα, εκ μέρους του έντονου ανταγωνισμού, (και λόγω της παγκοσμιοποίησης) μειώνει ή αυξάνει αντίστοιχα τον αριθμό τους σε μέγεθος, που είναι διαφορετικό από αυτό που καθορίζει ο ανταγωνισμός «με την παρεμπόδιση της ελεύθερης κυκλοφορίας της εργασίας και του αποθέματος (των κεφαλαίων) από απασχόληση σε απασχόληση και από τόπο σε τόπο».

Τέλος, ο Smith αναφέρει ότι, «κρατική αρχή, προβαίνει σε διάφορες ρυθμίσεις που αφορούν τιμές και αμοιβές, διότι αποσκοπεί στο ίδιο συμφέρον της, αφού εισπράττει «τέλη» από αυτά τα επαγγέλματα και τις επιχειρήσεις που προστατεύει με τους νόμους».

Μέσα στο σύστημα της «φυσικής ελευθερίας» των ατόμων, το κράτος δεν πρέπει να επεμβαίνει στις ελεύθερες οικονομικές τους δραστηριότητες, αν

είναι βέβαια νόμιμες και δίκαιες. Ωστόσο, η καλύτερη οικονομική πολιτική του κράτους , είναι να «αφήσει κάθε πράγμα να ακολουθήσει τον φυσικό του δρόμο» χωρίς κανενός είδους παρεμβάσεις.²⁶

Επίσης, μιλώντας για την ελευθερία των συναλλαγών κάτω από το κράτος της αρχής του νόμου, αναφέρει ότι , « η καταλληλότερη οικονομική πολιτική της κάθε χώρας, πρέπει να επιλέγεται και να εφαρμόζεται ορθολογικά , κάτω από τις φιλελεύθερες αρχές της ισότητας , της ελευθερίας και της δικαιοσύνης».

²⁶ Antam Smith 1766:366

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Υπουργείο Οικονομικών / ΚΕΠΕ (2012) «Αποτελέσματα Εφαρμογής του Νόμου 3919/2011»
- Εισηγητική Έκθεση στο Προσχέδιο του νόμου 3919/2011
- Δρακόπουλος Σταύρος & Αναστάσιος Δ. Καραγιάννης 2003 . «Η ιστορία της Οικονομικής Σκέψης» Αθήνα, Κριτική .
- Καραγιάννης Αναστάσιος 2002 « Η χαμένη αθωότητα της Οικονομικής Πολιτικής» Αθήνα : Γ. Μπένου.
- Smith Adam 1776 An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations, R. Campbell & A. Skinner , Oxford :Oxford University Press , Oxford, 1976. Ελληνική μετάφραση βιβλίων I και II , Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα , 2000.
- Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομόνων 2010 , «Μελέτη θέσεις πάνω στα κλειστά επαγγέλματα» Αθήνα .